Додаток до Частини 1

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я УКРАЇНИ

Проєкт
«Зміцнення системи охорони здоров’я та збереження життя»
(HEAL Ukraine)

РАМКОВІ ВИМОГИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Київ – травень 2023 року

ЗМІСТ

	СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ	4
1.	ВСТУП	5
1.1.	Мета Рамкових вимог до екологічного та соціального менеджменту	5
1.2.	Короткий опис Проєкту	6
1.2.1.	Цілі Проєкту	6
1.2.2.	Компоненти Проєкту	6
1.3.	Оцінка ризиків	8
1.4.	Механізми реалізації	8
2.	НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ТА РЕГУЛЯТОРНА БАЗА	10
2.1.	Огляд національного законодавства, що стосується Проєкту	10
2.2.	Інституційні основи управління природоохоронною діяльністю	14
2.3.	Міжнародні конвенції, ратифіковані Україною	15
2.4.	Правове регулювання доступу до інформації та участі громадськості	17
2.5.	Екологічні та соціальні стандарти Світового банку, що стосуються Проєкту	18
2.6.	Настанови Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки	25
3.	ЕКОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА БАЗА	27
3.1.	Екологічна база	27
3.2.	Соціальна база	30
4.	ПОТЕНЦІЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ І НАСЛІДКИ	32
4.1.	Екологічні ризики і наслідки	35
4.2.	Соціальні ризики і наслідки	39
4.3.	Безпека праці та охорона здоров’я	40
5.	ПОМ’ЯКШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ	46
5.1.	Перелік виключень	46
5.2.	Процес екологічного та соціального скринінгу	47
5.3.	Заходи щодо уникнення, пом'якшення та зменшення екологічних і соціальних наслідків	49
5.4.	Інструменти управління екологічними та соціальними ризиками	59
5.5.	Екологічні та соціальні застереження для підрядників	61
6.	МОНІТОРИНГ, НАГЛЯД ТА ЗВІТНІСТЬ	62
6.1.	Моніторинг	62
6.2.	Нагляд	63
6.3.	Звітність	64
7.	МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	66

8.	ПУБЛІЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН	69
9.	МЕХАНІЗМ РОЗГЛЯДУ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ СКАРГ (МРВС)	76
9.1.	Визначення МРВС	76
9.2.	Сфера застосування та застосування МРВС	76
9.3.	Процедури і канали подання скарг	76
9.4.	Завдання та обов'язки працівників ГВП щодо МРВС	78
9.5.	Реєстр скарг	78
9.6.	Механізм розгляду та врегулювання скарг щодо сексуальної експлуатації та сексуальних домагань	79
9.7.	Механізм розгляду та врегулювання скарг (МРВС) для працівників	80
	ДОДАТКИ	81
А. 1	Форма екологічного та соціального скринінгу	81
А. 2	Шаблон Плану екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ)	84
А. 2а	Шаблон плану екологічного та соціального моніторингу	86
А. 2б	План готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях (складова частина ПЕСМ)	87
А. 3.	Контрольний перелік Плану екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) для дрібних робіт з будівництва/ремонту/відновлення (шаблон)	93
А. 4.	Процедури управління трудовими ресурсами (ПУТР)	103
А. 5.	Рекомендації щодо охорони праці та техніки безпеки	114
А. 6.	Спеціальні вимоги до поводження з азбестовмісними матеріалами	118
А. 7.	Процедури щодо випадкової знахідки	120
А. 8.	Протоколи зустрічей з громадськістю	122
А. 9.	Вимоги до звітності ESIRT (Інструмент реагування на екологічні та соціальні інциденти)	123

СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ

ОВНС	–	Оцінка впливу на навколишнє середовище
ОЕСП	–	Оцінка екологічного та соціального впливу
РВЕСМ	–	Рамкові вимоги до екологічного та соціального менеджменту
ПЕСМ	–	План екологічного і соціального менеджменту
ОПБ	–	Охорона праці та безпека
ПМСД	–	Первинна медико-санітарна допомога
ПЕСЗ	–	План екологічних і соціальних зобов’язань
ОРР	–	Озоноруйнівні речовини
МРВС	–	Механізм розгляду та врегулювання скарг
ПУТР	–	Процедури управління трудовими ресурсами
ЗОЗ	–	Заклади охорони здоров’я

1. ВСТУП

1.1. Мета Рамкових вимог до екологічного та соціального менеджменту

Відповідно до екологічних та соціальних принципів (ЕСП) Світового банку (детальніше описаних в розділі «Нормативно-правова база», наведеному в цьому документі), РВЕСМ є інструментом, який передбачає визначення ризиків, пов'язаних з різними заходами Проєкту, а також визначення процедур і заходів з пом'якшення та управління ризиками, які необхідно буде впровадити упродовж впровадження Проєкту.

Незважаючи на те, що потенційні заходи та інвестиції вже запропоновані для кожного із компонентів Проєкту, з огляду на значне географічне охоплення – у масштабах країни – та загальну тривалість Проєкту, ризики і впливи не можуть бути визначені без детального визначення закладів охорони здоров'я (ЗОЗ). Для забезпечення належної підготовки таких ЗОЗ до участі у Проєкті, РВЕСМ використовуються для визначення і спрямування механізмів комплексної оцінки екологічних і соціальних ризиків зазначених заходів.

Це передбачає визначення ризиків, пов'язаних із різними заходами Проєкту та визначення процедур і заходів щодо їх пом'якшення та управління, які необхідно буде впровадити під час впровадження Проєкту. РВЕСМ встановлюють принципи, правила і процедури оцінки екологічних і соціальних ризиків і впливів та охоплюють заходи і плани зі зменшення, пом'якшення та/або компенсації негативних ризиків і впливів, правила оцінки та складання бюджету витрат на такі заходи, а також інформацію про установу/установи, відповідальні за врегулювання проєктних ризиків і впливів, в тому числі про спроможність такої установи/установ керувати екологічними і соціальними ризиками і впливами. Вони також містять достовірну інформацію про очікувану територію впровадження Проєкту, включаючи будь-яку потенційну вразливість такої території з точки зору екології та безпеки, а також інформацію про потенційні наслідки та заходи пом'якшення, які можуть бути реалізовані.

Для того, щоб пом'якшити ці потенційно несприятливі ризики та наслідки, МОЗ через ГВП підготувало ці РВЕСМ з метою забезпечення відповідності Проєкту усім відповідним місцевим стратегіям і законодавству, а також екологічним та соціальним вимогам СБ. Загалом, РВЕСМ надає рекомендації щодо розробки відповідних заходів пом'якшення несприятливих впливів, які можуть виникнути внаслідок діяльності, пов'язаної з упровадженням Проєкту.

РВЕСМ підлягає публічному обговоренню й оприлюдненню на офіційних веб-сторінках МОЗ та Світового банку.

У цьому документі міститься детальний опис процедур, пов'язаних з оцінкою, управлінням та моніторингом екологічних і соціальних ризиків і впливів ЗОЗ. Усі ЗОЗ, які фінансуватимуться в рамках Проєкту, будуть підлягати оцінці ризиків для екології та безпеки, яку здійснюватимуть ГВП відповідно до процедур, описаних у цих Рамкових вимогах. ЗОЗ, які за результатами оцінки буде визначено як такі, що мають «високі» екологічні і соціальні ризики, не вважатимуться прийнятними для фінансування в рамках Проєкту, тоді як для

ЗОЗ зі «значними», «помірними» та «низькими» ризиками буде проведено оцінку відповідно до природоохоронного законодавства України, включаючи підготовку прив'язаних до конкретних об'єктів Планів екологічного і соціального управління (для «значного» та «помірного» ризику), відповідно до прив'язаних до конкретних об'єктів Контрольних переліків ПСЕМ для «низького» ризику, що відповідають вимогам цих РВЕСМ та положенням, викладеним в ЕСС1 та ЕСП Світового банку.

РВЕСМ також включають як окрему частину Процедури управління трудовими ресурсами (ПУТР), які стосуються вимог до забезпечення здоров'я та безпеки працівників Проєкту та спрямовані на узагальнення заходів пом'якшення, які будуть прийняті в рамках Проєкту для усунення ризиків, пов'язаних з управлінням трудовими ресурсами.

Іншим інструментом ЕСП, розробленим МОЗ для Проєкту, є План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС). ПЗЗС є окремим документом, короткий виклад і посилання на який містяться у цих РВЕСМ.

Основні розділи РВЕСМ охоплюють:

- Опис компонентів Проєкту та заходів, що стосуються екологічної та соціальної оцінки;
- Визначення відповідних національних та міжнародних (СБ) правових вимог та рекомендацій;
- Оцінку базового стану екологічних і соціальних умов;
- Оцінку потенційних екологічних та соціальних наслідків Проєкту;
- Розроблення процедури управління, впровадження заходів пом'якшення;
- Запровадження процедури взаємодії із зацікавленими сторонами;
- Розроблення механізму розгляду та врегулювання скарг;
- Встановлення ролей та відповідальності всіх сторін, залучених до екологічного та соціального управління Проєктом.
- Шаблон прив'язаного до конкретних об'єктів ПЕСМ, ПУТР та інші відповідні додатки.

1.2. Короткий опис Проєкту

1.2.1. Цілями Проєкту є: (i) відновлення та покращення доступу до основних медичних послуг; (ii) задоволення нових та невідкладних потреб у медичних послугах; та (iii) забезпечення фінансового захисту в надзвичайній ситуації.

Цей Проєкт фінансуватиметься коштом позики МБРР, наданої під гарантію уряду Іспанії та грантового фінансування, наданого через Глобальний фонд з фінансування програм для жінок, дітей та підлітків (ГФФ).

1.2.2. Компоненти (Частини) Проєкту. Проєкт складається з чотирьох компонентів, які охоплюють ключові дії, необхідні для відновлення пошкодженої системи охорони здоров'я та забезпечення доступу до нових потреб:

- **Компонент 1**: «Задоволення нових та невідкладних потреб у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації», включаючи: а) розширення масштабів надання послуг у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації;

б) підготовку до розширеного надання послуг у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації. Компонент забезпечує фінансування таких важливих ресурсів, як розроблення клінічних протоколів, навчання, обладнання та розгортання послуг на базі закладів і мобільних бригад. Компонент підтримуватиме вдосконалення існуючих спеціалізованих стаціонарних закладів, які надають послуги у сфері охорони психічного здоров'я і в яких і надалі будуть виникати потреби. Проєкт також сприятиме модернізації закладів, що надають реабілітаційні послуги, зокрема, адаптації та реконфігурації щонайменше 20 існуючих закладів, а також закупівлі необхідного обладнання.

- **Компонент 2**: «Подальше вдосконалення та зміцнення первинної медико-санітарної допомоги», включаючи: а) відновлення основних послуг первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД), б) відновлення мережі ПМСД. Цей компонент забезпечить обладнання для пошкоджених закладів первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) та мобільних бригад з обмеженими ресурсами, ремонт пошкоджених та невідповідних центрів ПМСД, зокрема зробивши їх більш стійкими до змін клімату та енергоефективними. Ремонтні роботи передбачають невеликі будівельні роботи для відновлення функціонування закладів ПМСД, які були пошкоджені, але не потребують відновлення чи більш загальної реконструкції (наприклад, відновлення доступу до мереж водопостачання чи електропостачання). Компонент також передбачає закупівлю та встановлення сонячних панелей щонайменше у 100 закладах ПМСД, щоб зробити заклади більш стійкими до збоїв у постачанні електроенергії;
- **Компонент 3**: «Відновлення та модернізація лікарняної допомоги відповідно до напрямків реформ». Цей компонент передбачає реконструкцію та обладнання лікарень, які пошкоджені під час війни або є непридатними для забезпечення потреб прилеглих населених пунктів, із залученням інвестицій, які обмежуватимуться тими закладами, які входять до плану оптимізації лікарняної мережі (який також буде переглянуто та оновлено в межах технічної допомоги Проєкту). Роботи з відновлення та модернізації базуватимуться на розробленні галузевого планування лікарняної мережі, технічних специфікацій та проєктної документації для підтримки відбору лікарень для відновлення, і можуть охоплювати, *inter alia*, покращення енергоефективності та забезпечення доступу до альтернативних джерел енергії, будівництво нових будівель як частини існуючих закладів, що не потребує придбання нових земельних ділянок. Також, долікарняні служби екстреної медичної допомоги будуть зміцнені за допомогою закупівлі транспортних засобів, відповідного обладнання та будівельних робіт для організації додаткових станцій для карет швидкої допомоги;
- **Компонент 4:** «Підтримка розбудови потенціалу, цифровізації та інновацій», включаючи: а) цифровий розвиток та інновації; б) зміцнення інституцій, в) управління Проєктом. Цей компонент спрямований на зміцнення загальної системи охорони здоров'я з метою кращої підтримки відновлення системи та відновлення доступу до якісної допомоги, включаючи інвестиції в електронну систему охорони здоров'я, зміцнення потенціалу центральних органів охорони здоров'я.

Компонент 4 також підтримуватиме укомплектування персоналом ГВП та діяльність з управління Проєктом.

Проєкт призначений бути основним джерелом фінансування, забезпечуючи ресурси для початкового набору невідкладних заходів. Ці рамкові вимоги також можуть використовуватися для керування паралельним співфінансуванням від інших кредиторів, коли необхідно буде розглянути спільний підхід. У довгостроковій перспективі метою проєкту є поступовий перехід від нагальних потреб до підтримки відновлення з метою зміцнення напрямків реформ.

Проєкт передбачає реконструкцію/відновлювальні роботи, і одним із критеріїв відбору об'єкта буде безпека виконання робіт у конкретному місці.

Бенефіціарами Проєкту будуть всі жителі України, які користуються профілактичними та лікувальними медичними послугами, зокрема, люди, які потребують психічної допомоги, люди, які потребують реабілітаційних послуг, люди з неінфекційними хворобами або ризиком захворювання на них, та маленькі діти. Оскільки Проєкт інвестуватиме у зміцнення первинної та лікарської допомоги, всі пацієнти, які отримують допомогу в цих закладах, також безпосередньо скористаються вигодами Проєкту.

Отже, заходи Проєкту будуть реалізовуватися на всій території України, над якою фактично встановлений контроль органів влади України, де не ведуться бойові дії, і не будуть реалізовуватися на територіях, що є тимчасово окупованими, на яких ведуться бойові дії, або територіях, де є прямий негативний влив бойових дій.

Наразі розробляються і затверджуються критерії відбору закладів, які будуть залучені до модернізації. Після проведення відбору будуть остаточно визначені об’єкти впровадження проєкту. Також здійснюється збір потреб в обладнанні, яке буде придбане в рамках Проєкту для відновлення Центрів ПМСД.

Одним із критеріїв відбору об'єкта буде безпека при виконанні робіт у певній місцевості. У додатках до цих РВЕСМ міститься План екологічного і соціального менеджменту (ПЕСМ), частиною якого є План готовності і реагування на надзвичайні ситуації, на основі якого будуть підготовлені прив’язані до конкретних об’єктів Плани готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях, як частина ПСЕМ для конкретних об’єктів, і включатимуть заходи щодо захисту працівників проєкту та прилеглих громад. Коли заклади буде ідентифіковано (відібрано) та їх місце розташування стане відоме, Група впровадження проєкту (ГВП) підтримуватиме ці заклади у розробленні ПСЕМ для конкретних об’єктів.

1.3 Оцінка ризиків

Екологічні та соціальні ризики проєкту класифікуються як значні через потенційний характер ЗОЗ і підтримуваних Проєктом заходів, що відбуватимуться у дуже нестабільному контексті та охоплюють ризики у сфері охорони праці і техніки безпеки та порушення безпеки, спричинені військовим вторгненням Російської Федерації.

Екологічні та соціальні ризики та наслідки здебільшого пов’язані з будівельними роботами у рамках проєкту (будівництво/реконструкція/відновлення/монтаж об’єктів інфраструктури), а також з діяльністю закладів охорони здоров’я. Крім того, Проєкт фінансуватиме закупівлю конкретного медичного обладнання та всі пов’язані з ним заходи (дрібни ремонт/будівельні роботи для монтажу/розміщення нового обладнання), хоча фінансування з місцевих джерел вважається пов’язаним з проєктом і, отже, має здійснюватися відповідно до цих РВЕСМ та ЕСС Світового банку.

1.4 Механізми реалізації

Проєкт впроваджуватиме МОЗ через Групу впровадження проєкту (ГВП), яка також координує два інші проєкти, що фінансуються Світовим банком («Поліпшення охорони здоров’я на службі у людей» та «Екстрене реагування на COVID-19 та вакцинація в Україні»).

Спираючись на ефективні механізми реалізації цих двох поточних проєктів, існуючу ГВП буде посилено за рахунок залучення додаткового координатора, який/яка керуватиме сферою Проєкту, а також фахівців із закупівель, фінансового менеджменту (ФМ), моніторингу і оцінки (МіО), екологічних та соціальних гарантій безпеки, розбудови потенціалу, архітектури та інженерії, а також ПМСД.

ГВП підтримуватимуть технічні фахівці МОЗ, Централізованої закупівельної організації (ЦЗО), Національної служби здоров’я України (НСЗУ) та ДП «Електронне здоров’я». Додаткові консультанти з технічних та фідуціарних питань залучатимуться на основі контрактів, в разі потреби, відповідно до узгодженого технічного завдання.

ГВП надаватиме операційну та управлінську підтримку Проєкту та відповідатиме за діяльність з моніторингу і оцінки, забезпечуючи прогрес, пов’язаний з проєктною діяльністю, розвитком подій та результатами. Фахівці з екологічних та соціальних питань ГВП контролюватимуть дотримання положень ЕСС та звітуватимуть фахівцям із гарантій безпеки Світового банку.

Відповідно до аналізу потенційного впливу діяльності Проєкту на навколишнє середовище та здоров’я людини (обговорюється далі в Розділі 4), МОЗ/ГВП організує навчальні семінари для:

• будівельних підрядників – про необхідні процедури пом’якшення негативного екологічного та соціального впливу під час виконання будівельно-демонтажних робіт;

• закладів охорони здоров'я, які беруть участь в упровадженні Проєкту – про дотримання екологічних, соціальних та безпекових вимог у період будівництва та подальшої експлуатації будівель і споруд відповідно до розроблених ПЕСМ.

Представники Світового банку відвідають об’єкти Проєкту для моніторингу реалізації заходів Проєкту.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ТА РЕГУЛЯТОРНА БАЗА

2.1 Огляд національного законодавства, що стосується Проєкту

Українська законодавча і нормативна база, яка регулює питання охорони довкілля є досить широкою та складною. Вона складається з міжнародних конвенцій, угод, протоколів та договорів, ратифікованих Верховною Радою; законів; постанов та розпоряджень КМУ; наказів Міністерств. Численні норми, правила, стандарти та директиви, які часто узагальнено називаються нормативно-правовими актами, мають бути затверджені постановами КМУ та наказами різних Міністерств.

Важливими є також положення багатьох органів виконавчої влади (міністерств, державних установ, державних інспекцій, державних служб та інших центральних органів виконавчої влади), які визначають обов'язки відповідного органу державної влади та його територіальних органів на регіональному (обласному та районному) рівні.

Екологічні аспекти також регулюються відповідними правовими нормами, що містяться в інших частинах законодавства країни (цивільний кодекс, водний кодекс, земельний кодекс, кодекс про адміністративні правопорушення, кримінальний кодекс тощо). Зокрема, ці норми визначають підстави та умови стягнень дисциплінарного, адміністративного, матеріального та/або кримінального характеру, що застосовуються до порушника законодавства про охорону довкілля залежно від шкоди, заподіяної злочином, екологічного ризику та масштабу негативного впливу.

Нижче, для цілей розгляду, наведено перелік ключових законів, що регулюють екологічні та соціальні аспекти Проєкту:

- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991) містить загальні положення про охорону навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки здоров’я людей.
- Закон України «Про охорону праці» (1992) визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на захист їхнього життя та здоров'я в процесі роботи та безпечні і здорові умови праці.
- Закон України «Про відходи» (1998) визначає сферу відповідальності Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та деяких інших міністерств і місцевих органів влади. Він зазнав суттєвих змін, зокрема, після того, як Україна стала членом Базельської конвенції (1999). Станом на 9 липня 2023 року цей закон втратить чинність, натомість, на заміну йому набере чинності Закон України «Про управління відходами» від 20 червня 2022 року.
- 8 листопада 2017 року Кабінет Міністрів України затвердив Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року. Стратегія визначає основні напрямки державного регулювання у сфері поводження з відходами на найближчі десятиліття з урахуванням європейських підходів до управління відходами, викладених у Директивах ЄС.
- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» (1994). Широкий Закон, який супроводжується численними нормативно-правовими актами, наприклад «Державні санітарні

норми і правила утримання територій населених місць», правила містобудування, тощо. Дія цього закону закінчиться 1 жовтня 2023 року. Заміть нього набуде чинності Закон України «Про систему громадського здоров'я», прийнятий 6 вересня 2022 року.

- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (2017) встановлює загальні положення щодо оцінки впливу на довкілля. Слід зазначити, що цей закон застосовується лише до тих видів діяльності, які потребують оцінки впливу на довкілля (ОВД) відповідно до частин другої та третьої статті 3 зазначеного закону.

- Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» (2000) визначає організаційно-правові засади захисту громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України, охорони об'єктів промислового, соціального призначення та довкілля від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

- Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (1992) спрямований на збереження та відновлення природного стану атмосфери, створення сприятливих умов для життя, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосфери на здоров'я людини та довкілля.
- Водний кодекс України (1995). Водний кодекс у поєднанні із заходами організаційного, правового, економічного та освітнього впливу сприяє формуванню водного та екологічного права та екологічної безпеки населення України, а також більш ефективному, науково обґрунтованому використанню води та її захисту від забруднення, засмічення та виснаження.
- Закон України «Про основи містобудування» (1992) визначає численні правові, економічні, соціальні та організаційні положення стосовно містобудівної діяльності, спрямованої «на формування повноцінного життєвого середовища, забезпечення при цьому охорони навколишнього природного оточення, раціонального природокористування та збереження культурної спадщини»
- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011). З моменту прийняття цього Закону до численних нормативно-правових актів, що визначають вимоги до будівельної галузі, були внесені зміни. Цей Закон встановлює правові та організаційні засади містобудівної діяльності і спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.
- Закон України «Про благоустрій населених пунктів» (2005) встановлює повноваження органів влади різних рівнів влади (КМУ, Рада Міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування).
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997) визначає повноваження органів місцевого самоврядування, у тому числі виборних органів (рад) та органів виконавчої влади.

- Закон України «Про охорону культурної спадщини» (2000) регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Перелік актуальних нормативно-правових актів щодо охорони навколишнього середовище оновлено із прийняттям 30 грудня 2021 року нових ДБН А.2.2-1:2021 «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище», які набрали чинності 1 вересня 2022 року. Ці норми встановлюють вимоги до складу і змісту розділу з оцінки впливів на навколишнє середовище у складі проєктної документації на нове будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт будівель і споруд будь-якого призначення та їх комплексів. Також ці норми застосовують для прийнятих проєктних рішень з урахуванням обґрунтування економічних, технічних, організаційних, санітарних та інших заходів, спрямованих на забезпечення безпеки навколишнього середовища під час будівництва та експлуатації будівель і споруд будь-якого призначення та їх комплексів.

Оскільки очікуваний вплив на навколишнє середовище, пов’язаний з виконанням пов’язаних з Проєктом будівельних робіт (для відновлення/монтажу об’єктів інфраструктури/обладнання) є досить обмеженими, цей документ містить лише короткий опис нормативно-правових актів, які є важливими для діяльності Проєкту.

Крім того, нижче наведено перелік законодавчих актів з питань охорони праці і техніки безпеки, які будуть розглянуті в рамках реалізації Проєкту:

– Кодекс законів про працю України (1972);
– Закон України «Про охорону праці» (1992);
– Закон України «Про оплату праці» № 108/95-ВР від 24.03.1995;
– Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» (2022) визначає особливості проходження державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, особливості трудових відносин працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, представництв іноземних суб’єктів господарської діяльності в Україні, а також осіб, які працюють за трудовим договором, укладеним з фізичними особами (далі - працівники), у період дії воєнного стану, введеного відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану»;
– Постанова Кабінету Міністрів України «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» № 1298 від 30.08.2002;
– Постанова Кабінету Міністрів України «Про оплату праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» № 1037 від 28.12.2016;
– Постанова Кабінету Міністрів «Деякі питання оплати праці медичних та інших працівників, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації

гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 23.03.2020 № 246;

– Постанова Кабінету Міністрів «Деякі питання оплати праці медичних та інших працівників закладів охорони здоров'я» від 19.06.2020 № 610;

– Наказ Міністерства праці та соціальної політики та Міністерства охорони здоров'я «Про впорядкування оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» № 308/519 від 05.10.2005;

– Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про умови оплати праці медичних та інших працівників за період роботи по ліквідації епідемій і спалахів з інфекційних хвороб, а також в осередках особливо небезпечних та небезпечних інфекційних хвороб» №145 від 02.06.2003;

– «Стандарт екстреної медичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)», «Стандарти медичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)», «Стандарт фармацевтичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)», затверджені наказом МОЗ від 28 березня 2020 року № 722;

– Наказ МОЗ України № 212 «Про затвердження Методичних вказівок для медичних працівників кабінетів (пунктів) щеплень, виїзних (тимчасових) та мобільних бригад» від 18.04.2008;

– Наказ МОЗ України №1095 «Питання організації роботи Кабінетів щеплень» від 31.12.2009;

– «Положення про організацію і проведення профілактичних щеплень», затверджені наказом МОЗ України № 595 від 16.09.2011;

– Інструкція з впровадження покращення гігієни рук в закладах охорони здоров'я та установах/закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення, затверджена Наказом МОЗ України від 03.08.2021 №1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення»;

– ДСТУ EN 14126:2008 Одяг захисний. Захист від інфекційних агентів. Вимоги до експлуатаційних характеристик і методи випробування (EN 14126:2003, IDT);

– ДСТУ EN 13034:2017 Одяг захисний. Захист від рідких хімічних речовин. Вимоги до експлуатаційних характеристик захисного одягу для обмеженого захисту від рідких хімічних речовин (типи 6 та PB [6]) (EN 13034:2005 + A1:2009, IDT);

– ДСТУ EN 14683:2014 Маски хірургічні. Вимоги та методи випробування (EN 14683:2005, IDT);

– ДСТУ EN 149:2017 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтрувальні півмаски для захисту від аерозолів. Вимоги, випробування, маркування (EN 149:2001+A1:2009, IDT);

– ДСТУ EN 166:2017 Засоби індивідуального захисту очей. Технічні умови (EN 166:2001, IDT).

2.2 Інституційні основи управління природоохоронною діяльністю

Питаннями довкілля на політичному рівні опікується Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, яке, серед іншого, формує та реалізує державну політику у сферах охорони навколишнього природного середовища, екологічного середовища та в межах повноважень, передбачених законодавством, радіаційної, біологічної та генетичної безпеки. Водночас Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, зокрема, забезпечує формування та реалізацію державної політики у сферах геологічного вивчення та раціонального використання надр; здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів; здійснення державного геологічного контролю, а також у сфері збереження озонового шару, регулювання негативного антропогенного впливу на адаптацію до зміни клімату, а також виконання вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу, Паризької угоди.

На стратегічному рівні пріоритети екологічної політики визначені в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджених Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII.

До числа центральних органів виконавчої влади, між якими розподілені функції щодо формування державної політики у галузі санітарного та епідемічного добробуту населення і реалізації державної політики у цій галузі входять також МОЗ України (в особі заступника міністра - Головного державного санітарного лікаря України), Державна служба України з питань праці, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Натомість, головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику, державну політику у сфері благоустрою населених пунктів, будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури; державну політику у сфері технічного регулювання у будівництві, а також забезпечує формування державної політики у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду; політику у сфері контролю житлово-комунального господарства та політику у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель, є Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

Екологічна політика безпосередньо реалізується різними державними органами, службами та адміністраціями (такими як Державна екологічна інспекція України, Державна служба геології та надр України, Державне агентство водних ресурсів України, обласні державні адміністрацій/обласні військові адміністрації тощо) або органами місцевого самоврядування.

Державна екологічна інспекція України (Держекоінспекція) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ через Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України і який реалізує державну політику зі здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища,

раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів. Серед основних завдань Держекоінспекції є: здійснення, в межах передбачених законом повноважень, державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства, зокрема, у сфері поводження з відходами, небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами.

У межах великих міст місцева влада здійснює моніторинг стану природного середовища (вивезення сміття, прибирання вулиць, зелених зон тощо) через свої Департаменти міського благоустрою та збереження природного середовища (назви цих департаментів можуть відрізнятись залежно від міста, але їх функції дуже схожі).

Прокуратура України, зокрема, Генеральна прокуратура України та регіональні прокуратури мають у своїй структурі спеціалізовану екологічну прокуратуру (як структурний підрозділ), яка здійснює досудове розслідування та публічне звинувачення у кримінальному провадженні щодо кримінальних правопорушень у сфері охорони навколишнього природного середовища.

2.3 Міжнародні конвенції, ратифіковані Україною

Існує п’ять міжнародних екологічних конвенцій, які мають пряме відношення до закупівель у сфері охорони здоров’я та управління відходами. Як член світової спільноти Україна може бути учасником міжнародних конвенцій, які накладають певні зобов’язання та відповідальність на тих, хто їх підписує.

Віденська конвенція про охорону озонового шару та *Монреальський протокол* про речовини, що руйнують озоновий шар – це міжнародний договір, який спрямований на припинення використання речовин, що руйнують озоновий шар (озоноруйнівні речовини – ОРР). Це перша міжнародна конвенція будь-якого типу, яка досягла загальної ратифікації. Ця конвенція та протокол до неї є актуальними для закупівель у сфері охорони здоров'я та управління медичними відходами, оскільки низка ОРР досі виробляються та застосовуються в лабораторіях та фармацевтичній промисловості, наприклад, холодильні камери, які використовуються для вакцин, охолоджувальне обладнання для холодильних камер тощо. Тому важливо спочатку переконатися, що існують альтернативи, що не містять ОРР, доступні для закупівлі, або переконатися, що відходи, що містять ці речовини, належним чином обробляються та утилізуються. Віденська конвенція ратифікована Україною 18 червня 1986 року.

Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням має на меті захистити здоров'я людини та навколишнє середовище від негативних наслідків небезпечних відходів. Ця Конвенція є актуальною для закупівель у сфері охорони здоров'я та управління медичними відходами, оскільки вона спрямована на зменшення утворення відходів, сприяння екологічно безпечним практикам поводження з відходами та обмеження транскордонного перевезення небезпечних відходів. Конвенція визначає чотири потоки небезпечних медичних відходів та встановлює, як з ними слід поводитися та як їх утилізувати. Базельська конвенція ратифікована Україною 8 жовтня 1999 року і набула чинності 6 січня 2000 року.

Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі (СОЗ) має на меті захистити здоров'я людини та навколишнє середовище від шкідливого

впливу стійких органічних забруднювачів (СОЗ) шляхом усунення та/або контролю за виробництвом, торгівлею, використанням та викидами від СОЗ. Ця Конвенція стосується закупівель у сфері охорони здоров’я та управління медичними відходами, оскільки під час спалювання медичних відходів можуть утворюватися ненавмисні СОЗ (нСОЗ). Щоб уникнути утворення нСОЗ, Конвенція рекомендує використовувати технології, що не передбачають спалення відходів, або мати спалювальні пристрої належної якості, що відповідають національним та міжнародним стандартам викидів нСОЗ. Стокгольмська конвенція ратифікована Україною 25 вересня 2007 року і набула чинності 24 грудня 2007 року.

Роттердамська конвенція про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі сприяє спільній відповідальності країн-експортерів та імпортерів за захист здоров'я людини та навколишнього середовища від шкідливого впливу певних небезпечних хімічних речовин і пестицидів та забезпечує обмін інформацією про такі хімічні речовини. Хоча Конвенція не охоплює фармацевтичні засоби та медичні відходи, деякі пестициди, перелічені в додатках, все ще закуповуються в деяких випадках міжнародними організаціями охорони здоров’я. Конвенція ратифікована Україною 6 грудня 2002 року.

Мінаматська конвенція про ртуть – це найновіший міжнародний договір, покликаний захистити здоров'я людини та навколишнє середовище від антропогенних викидів і викидів ртуті та ртутних сполук. Ця Конвенція стосується закупівель у сфері охорони здоров'я та управління медичними відходами, оскільки галузь охорони здоров'я є одним із головних джерел викиду ртуті в атмосферу внаслідок спалювання медичних відходів. Ця Конвенція закликає до закупівлі вільних від ртуті альтернатив у сфері охорони здоров’я та впровадження відповідних рішень у сфері поводження з медичними відходами. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України підготувало проєкт Закону України «Про приєднання України до Мінаматської конвенції про ртуть», який було направлено на затвердження до відповідних центральних органів виконавчої влади.

Окрім вищезазначених п'яти міжнародних екологічних конвенцій, в рамках Проєкту можливе неодноразове посилання на наступне:

Орхуську конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. Метою конвенції є надання допомоги країнам-членам у встановленні прав громадян (фізичних осіб та їх об'єднань) на екологічну інформацію («доступ до екологічної інформації»). Сюди може входити інформація про стан навколишнього середовища, політику або вжиті заходи, а також про здоров’я і безпеку людини, де на це може вплинути стан довкілля. Крім того, Конвенція вимагає від органів державної влади активно поширювати екологічну інформацію, якою вони володіють. Після ратифікації конвенції країна взяла на себе зобов'язання забезпечити доступ громадян до правосуддя з питань довкілля. Зобов'язання передбачає надання пакета гарантій, що дозволяють громадянам

звертатися до національного суду для перевірки того, чи виконав державний орган закон та відповідні законодавчі вимоги. Ратифіковано Україною 6 липня 1999 року.

2.4 Правове регулювання доступу до інформації та участі громадськості

В Україні доступ до екологічної інформації був забезпечений після того, як у 1999 році парламент ратифікував Орхуську конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. Міністерство екології та природних ресурсів України (існувало до утворення Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України) розробило декілька нормативно-правових актів, в яких конкретизуються положення цієї Конвенції.

Детальні вимоги до організації громадських слухань, присвячених природоохоронним питанням, можна також бачити в Постанові КМУ № 1122 від 18 липня від 1998 року «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань з питань використання ядерної енергії та радіаційної безпеки» (щодо діяльності радіаційно небезпечних об’єктів), та в Порядку розроблення містобудівної документації, затвердженому Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України № 290 від 16 листопада 2011 року (щодо розробки генеральних планів міст і генеральних схем планування територій). Але ці вимоги не стосуються Проєкту.

Загальні інструкції щодо організації громадських слухань у разі проведення повномасштабної оцінки впливу на довкілля, описані в Порядку проведення громадських слухань з оцінки впливу на довкілля, затвердженому Постановою КМУ від 13 грудня 2017 року № 989. Цей Порядок розроблено в рамках Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

У 2011 році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про доступ до публічної інформації». Цей Закон охоплює набагато ширшу сферу, але також визначає питання екологічної інформації (ст. 13, п. 2). Згідно з цією статтею, не лише урядові органи, а й суб’єкти господарювання повинні надавати інформацію (якщо вони нею володіють) про стан природного середовища, якість харчових продуктів і споживчих товарів, катастрофи, стихійні лиха та інші події, які можуть загрожувати здоров’ю і благополуччю громадян.

Органи місцевого самоврядування відповідають за організацію громадських консультацій, і в різних територіальних громадах (великих і малих містах, селах) узгоджені різні процедури. Як правило, громадські слухання може скликати орган місцевого самоврядування або з власної ініціативи, або на прохання представників громади. Такі слухання можна проводити на будь-якому рівні: в селах (сільський схід), малих і великих містах. Рішення таких слухань вважаються рекомендаціями.

Порядок проведення громадських консультацій з питань формування та реалізації державної політики був схвалений Постановою КМУ № 996 від 3 листопада 2010 року «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». Цим порядком встановлено, що при всіх

міністерствах, інших центральних органах влади, обласних та районних адміністраціях мають бути створені Громадські ради.

У цій постанові також зазначається, що орган влади повинен організовувати обов'язкові громадські слухання, присвячені певним темам (пропоноване законодавство; державні і регіональні програми; звіти про виконання бюджету), а також на вимогу організацій громадянського суспільства, що здійснюють діяльність у регіоні, проводити інші громадські консультації. Громадська рада може також ініціювати проведення громадських слухань і відіграє важливу роль у їх підготовці. Громадські консультації організовуються «для залучення громадян до діяльності уряду з метою надання їм доступу до інформації про діяльність органів влади, забезпечення публічності, відкритості та прозорості вищезазначених органів влади». Рішення таких слухань вважаються рекомендаціями

2.5 Екологічні та соціальні стандарти Світового банку, що стосуються Проєкту

Діяльність в межах цього Проєкту, як і всіх інших проєктів, які фінансує Світовий банк, починаючи з 1 жовтня 2018 року, здійснюватиметься відповідно до нової екологічної та соціальної рамкової політики та відповідно до її нових екологічних та соціальних стандартів (ЕСС).

Рамкова політика встановлює зобов'язання Світового банку щодо сталого розвитку через Політику Банку та набір із 10 ЕСС, які розроблені для підтримки проєктів Позичальників з метою подолання крайньої бідності та сприяння спільному процвітанню.

Структура рамкової політики Банку складається з трьох частин, як показано на схемі нижче:

Банк зобов'язався підтримувати Позичальників у розробленні та реалізації екологічно та соціально стійких Проєктів, а також збільшувати екологічний та соціальний потенціал Позичальників щодо оцінки та управління екологічними і соціальними ризиками та наслідками Проєкту.

Класифікація ризиків

Банк класифікує всі проєкти за однією з чотирьох класифікацій; рейтинг ризику діяльності проєкту для навколишнього середовища описаний у таблиці нижче:

Рівень ризику	Опис ризику
Високий ризик	Ризики мають велике географічне поширення; мають сильний синергічний або кумулятивний ефект з іншими ініціативами та передбачають комплексні або недоведені заходи пом'якшення або управління; вони знаходяться поза прямим контролем. Активність, ймовірно, матиме негативний вплив на навколишнє середовище, який є чутливим, різноманітним та/або безпрецедентним.
Значний ризик	Ці ризики будуть менш різноманітними або складними, і, хоча вони можуть бути більш передбачуваними, багато таких ризиків все ще знаходяться поза межами прямого контролю. Активність може мати потенційний негативний вплив на навколишнє середовище, але він менш серйозний. Такі впливи можуть стосуватися екологічно або соціально чутливих сфер, але малоймовірно, що активність матиме великий вплив, який буде залежати від конкретного об'єкта, буде менш різноманітним і складним і матиме менший потенціал для сильного синергічного чи кумулятивного впливу.
Помірний ризик	Ці ризики добре зрозумілі, і очікується, що вони будуть мати обмежений вплив. Активність може мати деякі несприятливі екологічні та соціальні наслідки. Така активність, як правило, відбувається поза межами екологічно або соціально чутливих сфер. Активність також може мати деякі несприятливі наслідки для статі, вразливих груп, бідності та справедливості.
Низький ризик	Ризики несприятливих впливів незначні або відсутні, вплив проєкту невеликий, і діяльність має незначний безпосередній вплив або взагалі його не має.

Визначаючи відповідну класифікацію ризику, Банк бере до уваги відповідні питання, такі як:

Інші сфери ризику також можуть мати відношення до впровадження заходів із пом'якшення екологічних та соціальних наслідків, залежно від конкретного проєкту та контексту, в якому він розробляється. Вони можуть охоплювати правові та інституційні міркування; характер пом'якшення та

технології, що пропонується; структури управління і законодавство; та міркування, пов'язані зі стабільністю, конфліктом або безпекою.

З цією метою Світовий банк визначив конкретні ЕСС, спрямовані на уникнення, мінімізацію, зменшення або пом’якшення негативних ризиків і наслідків реалізації Проєкту. Проєкти Світового банку повинні відповідати вимогам ЕСС.

Для проєктів, що охоплюють кілька невеликих **субпроєктів** *(тут і далі під субпроєктом маються на увазі активності, пов’язані з будівництвом/реконструкцією/ремонтом приміщень для ЗОЗ)*, які визначені, підготовлені та впроваджені в ході проєкту, Банк перегляне відповідність національних екологічних і соціальних вимог, що стосуються субпроєктів, і оцінить спроможність Позичальника керувати екологічними та соціальними ризиками та впливом на субпроєкти. У разі необхідності проєкт включатиме заходи щодо зміцнення потенціалу Позичальника.

Позичальник зобов'язаний проводити відповідну оцінку соціальних та екологічних впливів субпроєктів та здійснювати підготовку і реалізацію таких субпроєктів згідно з наведеною класифікацією:

- Субпроєкти з високим рівнем ризику відповідно до ЕСС.
- Субпроєкти зі значним, помірним та низьким рівнями ризиків згідно з національним законодавством та будь-якими вимогами ЕСС, які Банк вважає відповідними для таких субпроєктів:

Якщо субпроєкти, ймовірно, матимуть мінімальні несприятливі екологічні чи соціальні ризики та впливи або взагалі не матимуть негативних екологічних чи соціальних ризиків та впливів, такі субпроєкти не вимагають подальшої екологічної та соціальної оцінки після первинного скринінгу (Додаток 1).

У таблиці нижче наведено огляд ЕСС та їх застосування до цього Проєкту:

Таблиця 1: Екологічні та соціальні стандарти, що стосуються Проєкту

Екологічні та соціальні стандарти (ЕСС)		**Застосування на Проєкті**
ЕСС1	Оцінка та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами	**Так**
ЕСС2	Робочий персонал та умови праці	**Так**
ЕСС3	Раціональне використання ресурсів, запобігання забрудненню навколишнього середовища	**Так**
ЕСС4	Охорона здоров'я та забезпечення безпеки населення	**Так**
ЕСС5	Придбання землі, обмеження права землекористування і примусове переселення	Ні
ЕСС6	Збереження біорізноманіття та стале управління живими природними ресурсами	Ні
ЕСС7	Корінні народи	Ні
ЕСС8	Культурна спадщина	**Так**

ЕСС9	Фінансові посередники	Ні
ЕСС10	Взаємодія із зацікавленими сторонами і розкриття інформації	**Так**

Як видно з таблиці, шість із десяти ЕСС, мають відношення до Проєкту. Однак застосування цих стандартів можна переглядати щоразу, коли стає доступною нова інформація, або здійснюється нова діяльність:

Проєкт має бути реалізований відповідно до цих стандартів, і МОЗ дотримуватиметься їх протягом усього життєвого циклу Проекту таким чином:

ЕСС1 – ***Оцінка та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами*** застосовується до всіх проєктів, що підтримуються Банком, через механізм фінансування інвестиційних проєктів. Метою є виявлення, оцінка та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами, пов'язаними з кожним етапом Проєкту, з метою досягнення екологічних і соціальних результатів, що відповідають вимогам Банку.

В рамках ЕСС1 Позичальник зобов'язаний:

- Провести оцінку екологічну і соціальну оцінку пропонованого проєкту, включаючи залучення зацікавлених сторін,
- Залучити зацікавлені сторони та розкрити відповідну інформацію згідно з ЕСС10,
- Розробити План екологічних і соціальних зобов'язань (ПЕСЗ) і впровадити всі заходи та дії, викладені в юридичній угоді, включаючи ПЕСЗ,
- Проводити моніторинг та звітувати про екологічні і соціальні показники проєкту відповідно до ЕСС.

Екологічна та соціальна оцінка буде пропорційною до ризиків і впливів Проєкту та оцінюватиме комплексно всі відповідні прямі, непрямі та сукупні екологічні і соціальні ризики та впливи протягом життєвого циклу Проєкту, включаючи ті, що конкретно визначені в ЕСС2-10. У процесі екологічної та соціальної оцінки слід застосовувати ієрархію пом'якшення, згідно з якою: (a) ризики та несприятливі впливи необхідно передбачити та, наскільки це можливо, уникати, тоді як позитивні впливи та переваги для громади та фізичного середовища мають бути максимально збільшені, (b) де уникнення неможливе, мінімізувати або зменшити ризики та впливи до прийнятного рівня; (c) залишкові негативні впливи та ризики необхідно усунути або пом'якшити до прийнятного рівня; (d) якщо залишаються значні залишкові впливи, компенсувати, якщо це технічно та фінансово можливо.

Для проєктів, які охоплюють набір **субпроєктів** *(тут і далі під субпроєктом маються на увазі діяльність, пов'язана з будівництвом/ремонтом/реконструкцією приміщень для закладів охорони здоров'я)*, визначених, підготовлених та реалізованих під час Проєкту, екологічна та соціальна оцінка здійснюється за допомогою інструменту РВЕСМ. РВЕСМ встановлюють принципи, правила, інструкції та процедури оцінки екологічних і соціальних ризиків та наслідків будь-яких майбутніх субпроєктів.

Ці РВЕСМ підготовлені для Проєкту відповідно до положень ЕСС1.

ЕСС2 – ***Робочий персонал та умови праці***. ЕСС2 регулює умови праці, а сфера його застосування залежить від типу трудових відносин між

Позичальником і працівниками проєкту. Термін «працівник проєкту» стосується:

a) фахівців, найнятих або залучених безпосередньо Позичальником (включаючи ініціатора проєкту та впроваджувальнипх установ), щоб працювати конкретно у зв'язку з проєктом (основні працівники);

b) фахівців, найнятих або залучені через третіх осіб для виконання робіт, пов'язаних з основними функціями проєкту, незалежно від місця розташування (працівники за контрактом); (c) фахівців, найнятих або залучених основними постачальниками Позичальника (працівники основного постачальника); та (d) фахівців, найнятих або залучених до громадської роботи (громадські працівники).

Цілі ECC2:

- Просувати основні принципи та права у сфері праці;
- Сприяти безпеці та здоров'ю на виробництві і вимагати, щоб усі роботи проводилися з дотриманням заходів безпеки будівництва;
- Сприяти справедливому поводженню, недискримінації та рівним можливостям працівників проєкту;
- Захистити працівників проєкту, включно з вразливими працівниками, таких як жінки, особи з обмеженими можливостями, діти (працездатного віку, відповідно до цього ECC) і працівники-мігранти, працівники за контрактом, громадські працівники та працівники первинного постачання;
- Запобігати використанню всіх форм примусової та дитячої праці;
- Підтримувати принципи свободи об'єднання та колективних переговорів працівників проєкту відповідно до національного законодавства;
- Забезпечити працівників проєкту доступними засобами для вирішення проблем на робочому місці і передбачити механізм розгляду та врегулюваня скарг (MPBC) для працівників, які працюють на проєкті.

Проєкт має здійснюватися згідно з вимогами ECC2, у прийнятний для Світового банку спосіб, в тому числі шляхом впровадження належних заходів з охорони праці (включаючи заходи готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях), розгляду скарг працівників та застосування вимог до робочого персоналу.

Процедури управління трудовими ресурсами, будуть підготовлені для Проєкту відповідно до положень ECC2 і стануть невід'ємною частиною цих PBECM. Відповідно до ПУТР кожна людина, залучена до Проєкту, має бути офіційно працевлаштованою або мати діючий контракт. Також важливо, щоб кожен працівник або консультант знав про MPBC і мав можливість подати скаргу, якщо це необхідно.

ECC3 - ***Раціональне використання ресурсів, запобігання забрудненню навколишнього середовища.*** ECC3 встановлює вимоги щодо ефективного використання ресурсів та запобігання забрудненню протягом усього життєвого циклу проєкту відповідно до Передової міжнародної галузевої практики (ПМГП). Застосовність цього EEC встановлюється під час екологічної та соціальної оцінки. Позичальник зобов'язаний застосовувати технічно та

фінансово здійсненні заходи для поліпшення ефективного споживання енергії, води та сировини, а також інших ресурсів. Такі заходи повинні інтегрувати принципи чистішого виробництва в дизайн продукції та виробничі процеси з метою заощадження сировини, енергії, води та інших ресурсів.

Крім того, Позичальник уникатиме викидів забруднюючих речовин або, якщо це неможливо, мінімізуватиме та контролюватиме концентрацію та масовий потік їх викидів, використовуючи рівні ефективності та заходи, визначені в національному законодавстві або Настановах Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки, залежно від того, що є суворішим. Це стосується викидів забруднюючих речовин у повітря, воду та землю внаслідок звичайних, позаштатних та аварійних обставин, а також з потенційними локальними, регіональними та транскордонними впливами.

Запобігання та управління забрудненням охоплює управління:

1. Забрудненням повітря.
2. Небезпечними та безпечними відходами, включаючи медичні відходи.
3. Хімічними речовинами та небезпечними матеріалами.
4. Пестицидами.

ЕСС3 припускає, що економічна діяльність та урбанізація часто викликають забруднення повітря, води та грунту та споживають обмежені ресурси і можуть загрожувати людям, екосистемам та навколишньому середовищу на місцевому, регіональному та глобальному рівнях.

ЕСС4 - *Охорона здоров'я та забезпечення безпеки населення*. ЕСС4 визнає, що проєктна діяльність, обладнання та інфраструктура можуть збільшити ризики та вплив на громаду. Крім того, громади, які вже зазнали впливу зміни клімату, також можуть відчувати прискорення або посилення впливу внаслідок проєктної діяльності. ЕСС4 стосується ризиків для здоров'я, безпеки та захисту, а також впливу на громади внаслідок проєктної діяльності, та відповідної відповідальності Позичальників за уникнення або мінімізацію таких ризиків та впливів, приділяючи особливу увагу людям, які через свої обставини можуть бути вразливими.

Цілі ЕСС4 такі:

- Передбачити та уникнути несприятливого впливу на здоров'я та безпеку громад внаслідок проєктної діяльності протягом життєвого циклу проєкту як від звичайних, так і непередбачуваних обставин.
- Стимулювати якість та безпеку, а також міркування, пов'язані зі зміною клімату, при проєктуванні та будівництві інфраструктури, включаючи греблі.
- Уникати або мінімізувати ризики для громади дорожнього руху та безпеки дорожнього руху, хвороб та небезпечних матеріалів, пов'язаних з проєктом.
- Мати дієві заходи щодо ліквідації надзвичайних ситуацій.
- Забезпечити, щоб захист персоналу та майна здійснювався таким чином, щоб уникнути або мінімізувати ризики для громад, пов'язані з проєктом.

Проєкт запровадить заходи та дії, спрямовані на управління конкретними ризиками та впливом на громаду, що є результатом його діяльності. Дії щодо

готовності до надзвичайних ситуацій та заходів реагування, ресурсів та обов'язків будуть задокументовані відповідно до Планів готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях з наступним повідомленням відповідної інформації та будь-яких подальших значних змін зачепленим громадам або іншим відповідним сторонам. Будуть реалізовані інші заходи та дії, спрямовані на управління конкретними ризиками та впливами на громаду, що виникають внаслідок діяльності в рамках Проєкту.

ЕСС8 – *Культурна спадщина.* ЕСС8 встановлює загальні положення про ризики та впливи на культурну спадщину внаслідок проєктної діяльності та виходить з того, що культурна спадщина забезпечує зв'язок між минулим, теперішнім та майбутнім в матеріальних та нематеріальних формах. Люди сприймають культурну спадщину як сукупність і відображення їхніх цінностей, що постійно змінюються, вірувань, знань, традицій. Культурна спадщина у багатьох своїх проявах є важливим джерелом наукових та історичних цінностей, засобом соціально-економічного розвитку та невід'ємною частиною культурної самобутності, культурних норм і культурної спадкоємності народу. Цей стандарт передбачає заходи, призначені для захисту об'єктів культурної спадщини протягом усього циклу проєкту.

Цілі ЕСС 8 такі:

• сприяти справедливому розподілу вигід від використання культурної спадщини;

• розглядати культурну спадщину як невід'ємний аспект сталого розвитку;

• сприяти проведенню змістовних консультацій із зацікавленими сторонами щодо культурної спадщини;

• захищати культурну спадщину від негативних наслідків проєктної діяльності та підтримувати її збереження.

Вимоги ЕСС8 застосовуються до культурної спадщини незалежно від того, чи була вона юридично захищена або раніше ідентифікована чи порушена. Вимоги ЕСС8 поширюються на нематеріальну культурну спадщину лише в тому випадку, якщо фізичний компонент Проєкту матиме суттєвий вплив на таку культурну спадщину або якщо Проєкт має намір використовувати таку культурну спадщину в комерційних цілях.

Актуальність цього стандарту застосовуватиметься до проєкту, який:

a) передбачає розкопки, знесення, переміщення землі, затоплення або інші зміни фізичного середовища;

b) знаходиться в межах юридично захищеної території або юридично визначеної буферної зони;

c) знаходиться у межах визнаного об'єкта культурної спадщини або поблизу нього;

d) спеціально розроблений для підтримки збереження, управління та використання культурної спадщини.

Як правило, будівельні роботи можуть вимагати проведення земляних робіт, які мають ймовірність виявлення матеріальної культурної спадщини. Для вирішення цього питання прив'язані до конкретних об'єктів ПЕСМ матимуть

спеціальні положення в усіх договорах на виконання будівельних робіт щодо «процедури випадкових знахідок», які визначатимуть поводження з випадковими знахідками, пов'язаними із субпроєктом.

ЕСС10 - *Взаємодія із зацікавленими сторонами і розкриття інформації.* ЕСС10 визнає важливість відкритої та прозорої взаємодії між Позичальником і зацікавленими сторонами проєкту як важливого елементу належної міжнародної практики. Ефективне залучення зацікавлених сторін може поліпшити екологічну та соціальну стійкість Проєкту, покращити сприйняття Проєкту та зробити значний внесок в успішне планування та реалізацію Проєкту.

Позичальник взаємодіятиме із зацікавленими сторонами протягом усього життєвого циклу проєкту, починаючи таку взаємодію якомога раніше у процесі розробки Проєкту та у часові рамки, що дозволяють провести змістовні консультації із зацікавленими сторонами щодо розробки проєкту. Характер, обсяг і частота залучення зацікавлених сторін будуть пропорційними характеру та масштабу проєкту та його потенційним ризикам і наслідкам.

Залучення зацікавлених сторін — це інклюзивний процес, який здійснюється протягом усього життєвого циклу проєкту. В разі належного розроблення й впровадження, він підтримує розвиток міцних, конструктивних та чуйних відносин, які важливі для успішного управління екологічними та соціальними ризиками проєкту.

Залучення зацікавлених сторін є найбільш ефективним, коли воно розпочинається на ранній стадії процесу розробки проєкту, і є невід'ємною частиною ранніх проєктних рішень, а також оцінки, управління та моніторингу екологічних і соціальних ризиків та наслідків проєкту. Після консультацій із Банком Позичальник розробив План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), пропорційний характеру та масштабу проєкту та його потенційним ризикам і наслідкам ЕСС, задіяним для цього Проєкту.

2.6 Настанови Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки

Настанови Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки[1] (далі – EHS) є технічними довідковими документами із загальними та галузевими прикладами Передової міжнародної галузевої практики, на які посилаються ЕСП. Настанови EHS містять рівні ефективності та заходи, які зазвичай прийнятні для Групи Світового банку та які, як правило, вважаються досяжними на нових об'єктах за розумною вартістю при використанні відповідної технології. Група Світового банку вимагає від позичальників застосовувати відповідні рівні та/або заходи EHS. Якщо правила приймаючої країни відрізняються від рівнів і заходів, наведених у EHS, від проєктів вимагається досягнення суворіших умов. Нижче наведено загальні настанови EHS, застосовні до Проєкту:

EHS 1.5 – Поводження з небезпечними матеріалами

EHS 1.6 – Поводження з відходами

EHS 2.7 – Засоби індивідуального захисту (ЗІЗ)

[1] https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/157871484635724258/environmental-health-and-safety-general-guidelines

EHS 3.3 – Безпека життєдіяльності та пожежна безпека (БЖПБ)

Спеціально для лікарень необхідно дотримуватись Правил безпеки життєдіяльності та пожежної безпеки в лікарнях[2].

EHS 3.5 – Транспортування небезпечних матеріалів

EHS 3.6 – Профілактика захворювань

EHS 4.1 – Охорона навколишнього середовища

EHS 4.2 – Охорона праці і техніка безпеки

Крім того, до діяльності Проєкту застосовуються EHS щодо закладів охорони здоров'я. Настанови EHS для ЗОЗ містять інформацію щодо управлінням питаннями EHS, пов’язаними із ЗОЗ, включаючи лікарні загального профілю та невеликі стаціонарні лікарні ПМСД, а також амбулаторні заклади, заклади проживання із доглядом та хосписи. Допоміжні приміщення можуть включати медичні лабораторії та дослідні центри, моргові центри, банки крові та служби збору.

[2] https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/091f5ea7-f3cf-4c32-945b-bfef3d950e65/p_GPN_LFS-Hospitals.pdf?MOD=AJPERES&CVID=lSKLCo0

3. ЕКОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА БАЗА

3.1. Екологічна база

Проєкт в цілому та його додаткове фінансування буде реалізовано по всій країні на підконтрольних уряду територіях. Проєктні заходи будуть реалізовуватися як у містах, так і в сільській місцевості.

Географічне положення[3]. Україна — це країна Східної Європи, розташована у південно-західній частині Східноєвропейської рівнини. Площа становить 603 628 км^2. Україна є найбільшою країною, територія якої повністю лежить в Європі, і другою за величиною серед країн Європи після Росії, та 46-ю за площею території країною світу. На сході та північному сході вона межує з Росією, на півночі з Білоруссю, на заході з Польщею, Словаччиною та Угорщиною, на південному заході з Румунією та Молдовою. На півдні та південному сході омивається водами Чорного та Азовського морів. Населення України становить 42 млн.

Рельєф. Рельєф України досить різноманітний: 70% території України займають низовини, 25% - височини і лише 5% - гори. На заході розташовані Карпати, а на крайньому півдні — Кримські гори. Висота рівнин України над рівнем моря в середньому становить 175 м. Гірські хребти сягають 1700-2000 м, найвища точка України – гора Говерла (2061 м) у Карпатах.

Клімат. Україна лежить у помірній кліматичній зоні, на яку впливає помірно тепле вологе повітря Атлантичного океану. Зими на заході значно м'якші, ніж на сході. З іншого боку, влітку температура на сході часто вища, ніж на заході. Згідно з даними багаторічних досліджень, середньорічна температура коливається від приблизно 5,5–7 °C (42–45 °F) на півночі до приблизно 11–13 °C (52–55 °F)) на півдні. Середня температура січня, найхолоднішого місяця, становить близько −3 °C (26 °F) на південному заході та близько −8 °C (18 °F) на північному сході. Середня температура в липні, найспекотнішому місяці, становить близько 23 °C (73 °F) на південному сході та близько 18 °C (64 °F) на північному заході. Опади випадають нерівномірно, в теплу пору року випадає в 2-3 рази більше, ніж в холодну. Максимальна кількість опадів зазвичай припадає на червень і липень, а мінімальна — на лютий. Сніг випадає переважно наприкінці листопада та на початку грудня; глибина покриву коливається від кількох дюймів у степовому регіоні (на півдні) до кількох футів у Карпатах. Західна Україна, зокрема Карпатські гори, отримують найбільшу річну кількість опадів — понад 1200 мм. Низовини вздовж Чорного моря і в Криму, навпаки, отримують менше 400 мм на рік. Решта районів України отримують від 400 до 600 мм опадів.

Очікується, що в найближчі десятиліття екстремальні температури зростуть, кількість опадів збільшиться в одних регіонах і значно зменшиться в інших. Такі зміни можуть негативно вплинути на цільових бенефіціарів Проєкту по всій країні.

Основні пріоритети для адаптації до зміни клімату, визначені Урядом України, охоплюють моніторинг CO_2, торгівлю дозволами на викиди парникових

[3] Примітка: Усі дані, наведені в цьому розділі, стосуються періоду до початку повномасштабного вторгнення РФ в лютому 2022 року.

газів, адаптацію до зміни клімату в сільському та лісовому господарстві, управління водними ресурсами, транспортну стратегію та будівництво для підтримки національних планів пом'якшення наслідків та виконання міжнародних зобов'язань.

Гідрографія. Україною протікає понад 73 тисячі річок. Українські річки переважно належать до басейнів Чорного та Азовського морів. До басейну Балтійського моря впадають лише Західний Буг та інші праві притоки Вісли. Найбільшими річками є Дніпро (третя за довжиною річка в Європі), Дністер, Південний Буг, Сіверський Донець, Прут. Частина дельти річки Дунай знаходиться в Україні. Тут налічується понад 3000 природних озер (переважно на Поліссі, Причорноморській низовині та Кримському степу) і близько 22 000 штучних водойм.

Факторами, що порушують природні умови, є інтенсивний забір в на водозаборах, зрошення на зрошуваних територіях, витоки з водопровідних мереж, інфільтрація на промислових об'єктах. Обсяги водозабору більш ніж утричі перевищують ресурси річкового стоку, який формується в межах області в маловодний рік, тобто водопостачання населення і бюджетного сектору економіки орієнтоване на використання транзитного стоку. Місцеві водні ресурси не забезпечують розрідження стічних вод, особливо забруднених, що не дозволяє підтримувати необхідний санітарно-екологічний стан річок.

Природні ресурси. До значних природних ресурсів України належать: залізна руда, вугілля, марганець, природний газ, нафта, сіль, сірка, графіт, титан, магній, каолін, нікель, ртуть.

Біорізноманіття. Українська екосистема є важливою частиною Європи, враховуючи її роль у збереженні біорізноманіття на континенті. Зокрема, тут зустрічається понад 35% видів рослин і тварин Європи. В Україні зростає приблизно 30 тис. видів рослин. Понад 400 з них внесені до Червоної книги. На території України також проживає понад 70 тис. видів живих організмів. Майже 19 млн га (майже третина території України) має природну рослинність. У Кримських і Карпатських горах зосереджена приблизно половина всіх звичайних і майже 30% всіх рідкісних і зникаючих видів. Тваринний світ України різноманітний і налічує близько 350 видів птахів, понад 100 видів ссавців, понад 200 видів риб. 29% території України займає природна рослинність, а також культивована природна рослинність, а ліси становлять 16%. З півночі на південь зустрічається лісисто-болотиста місцевість, лісостеп і степ. Ліси займають близько 14% території України. Рекреаційні ландшафти займають площу 9,4 млн га. Для охорони дикої природи створено мережу з 11 природних національних парків, 4 біосферних заповідників, 16 територій дикої природи і понад 100 природних заповідників.

Поводження з відходами. Високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання як вторинної сировини призвели до того, що в Україні щорічно накопичуються значні обсяги твердих побутових відходів промислового та комунального секторів, і лише незначна частина відходів використовується як вторинна сировина, решта потрапляє на полігони.

Порівняно з іншими розвиненими країнами, ситуація з відходами в Україні відрізняється через великі обсяги утворення відходів та відсутність інфраструктури поводження з відходами.

Загалом система поводження з відходами в Україні визначається такими чинниками: накопичення відходів як у промисловому, так і в побутовому секторах, що має несприятливий вплив на довкілля та здоров'я людей; неналежне поводження та захоронення небезпечних відходів; зберігання побутових відходів без урахування можливих небезпечних наслідків; нецільове використання відходів як вторинної сировини.

Україна має слаборозвинену інфраструктуру утилізації медичних відходів.

Під час карантинного періоду, спричиненого пандемічною ситуацією COVID-19, кількість утворених медичних відходів зросла майже вдвічі, але лише половина відходів, що утворюються лікарнями, утилізується безпечно, наприклад, спалювання відходів, запечатаних у герметичних контейнерах.

Більшість закладів охорони здоров’я не мають належної матеріально-технічної бази для належного поводження з медичними відходами. Фінансування державними установами послуг з утилізації медичних відходів здійснюється з державного бюджету. Заклади охорони здоров'я займаються організацією процесу, включаючи відбір ліцензованої компанії для транспортування та утилізації відходів. Перед укладенням договорів перевіряються наявні ліцензії. У державному бюджеті недостатньо коштів на закупівлю тари та упаковки, транспортних засобів для збору та обслуговування сховищ тимчасового зберігання. Хоча розділення та збір медичних відходів на місці в цілому добре організовані, остаточне видалення є проблемою, особливо в сільській місцевості.

Екологічні проблеми. Україна має багато екологічних проблем. У деяких регіонах відсутні достатні запаси питної води. Забруднення повітря та води, а також вирубка лісів, неналежне поводження з відходами та радіаційне забруднення на північному сході внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 році істотно впливають на країну.

Проте російське вторгнення в Україну завдало і продовжує завдавати величезної шкоди людям, інфраструктурі населених пунктів та екосистемам країни. Населені пункти та інфраструктура серйозно постраждали від забруднення повітря, води та ґрунтів, підтоплення, знищення орних земель, знищення об'єктів природно-заповідного фонду. Бомбардування зруйнували трубопроводи та насосні станції, залишивши сотні тисяч людей без доступу до безпечної води. Є випадки забруднення поверхневих вод через пошкодження очисних споруд.

Найсерйозніший вплив на екосистему має забруднення атмосфери внаслідок ракетних ударів, що призвело до знищення промислових підприємств і нафтобаз, а також поширення токсичних речовин у повітрі внаслідок пожеж. Викиди в повітря, спричинені військовою агресією РФ на території України, переносяться, осідають і впливають на території інших країн, іноді за тисячі кілометрів.

Екологічних обмежень для реалізації Проєкту на цих територіях немає.

3.2. Соціальна база

Демографія

За даними ООН станом на середину 2020 року населення України становило **43 733 762 осіб**, але зараз воно значно скорочується через російське вторгнення і становить трохи більше **36 437 000 осіб**. Згідно з оцінками, станом на кінець січня 2023 року в Україні налічувалося близько 5,3 мільйона внутрішньо переміщених осіб, тоді як приблизно 7 мільйонів виїхали за кордон і близько 4 мільйонів – до ЄС.

УКРАЇНА – ІСТОРИЧНІ ДАНІ ПРО НАСЕЛЕННЯ*		
Рік	Кількість населення	Темпи скорочення чисельності населення
2023	36,744,634	-7,45%
2022	39,701,739	-8,80%
2021	43,531,422	-0,86%
2020	43,909,666	-0,68%
2019	44,211,094	-0,53%
*Примітка: Джерело даних: ООН – Перспективи народонаселення світу		

Середня густота населення в країні становить 74 жителів/км², коливаючись від 164 жителів/км² у Донецькій області до 33 жителів/км² у Чернігівській області.

Очікувана тривалість життя становить 76,9 років для жінок і 67,1 років для чоловіків без суттєвої різниці між хлопчиками та дівчатками, приблизно 100 відсотків дітей у 2017 році навчалися у закладах початкової освіти і 97 відсотків – середньої освіти. У 2017 році рівень грамотності дорослих становив 100 відсотків (ПРООН, 2018).

Освіта

Доступ до дошкільної освіти протягом тривалого періоду був нерівним, особливо в сільській місцевості і для бідних сімей. Ця нерівність зберігається з часом, заважаючи багатьом студентам набути базових навичок, необхідних для досягнення успіху у вищій освіті або на ринку праці. Сільські школи мають значно менший доступ до навчальних матеріалів та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і частіше відчувають нестачу вчителів-предметників. Така нерівність у можливостях означає, що багато студентів недостатньо підготовлені до вступу до вищих навчальних закладів, хоча це є головною метою та найпоширенішим шляхом для більшості молодих українців.

Крім того, фактична війна з Росією має значний вплив на сферу освіти, що призводить до внутрішнього переміщення студентів, викладачів та установ.

Відповідно до нещодавньої «Швидкої оцінки шкоди та потреб в Україні» (RDNA), виданої Світовим банком, ЄС та ООН, після року війни освітній і науковий сектори України зафіксували значні збитки та втрати, включаючи втрати у навчанні та наукових результатах, а також у психосоціальному благополуччі студентів, педагогів та дослідників. Щонайменше 2 мільйони дітей виїхали з України, на додаток до значної кількості педагогів і дослідників, і

очікується, що багато хто залишиться за кордоном в інших країнах Європи, сприяючи витоку мізків і майбутнім демографічним викликам для країни.

До війни результати навчання в Україні були досить високими, особливо з огляду на рівень доходів; але вони ще не досягли рівнів, що спостерігаються в ЄС.

Здоров'я населення

В останні роки Україна досягла значного прогресу у вирішенні низки давніх проблем систем охорони здоров'я шляхом впровадження важливих реформ охорони здоров'я. У 2015 році Уряд ініціював фундаментальну реформу системи охорони здоров'я з метою покращення результатів охорони здоров'я населення та забезпечення фінансового захисту від надмірних платежів за медичне обслуговування з власної кишені. Ця реформа мала бути реалізована шляхом модернізації та інтеграції системи надання послуг, внесення змін до механізмів оплати послуг постачальників, які стимулюють ефективність, та покращення якості медичної допомоги.

Пандемія COVID-19 уповільнила, але не зупинила впровадження основних реформ фінансування охорони здоров'я. Протягом перших двох років пандемії COVID-19 Україна інвестувала значні ресурси в профілактику, лікування та вакцинацію від COVID-19.

Проте широкомасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну змінило структуру потреб у сфері охорони здоров'я, значно зросли потреби в послугах психологічного здоров'я та реабілітації. Втрати робочої сили, порушення ланцюгів попиту і пропозиції, зростання невизначеності та підвищення ризиків відбулися різною мірою по всій Україні. Станом на 1 вересня 2022 року зруйновано або пошкоджено 489 закладів охорони здоров'я, що становить 5,3 відсотка державних закладів.

Гендерне насильство

До війни 67 відсотків українських жінок повідомляли, що з 15 років зазнали психологічного, фізичного або сексуального насильства з боку партнера чи непартнера[4]. З лютого 2022 року в Україні зареєстровано кілька форм ГН, включаючи повідомлення про насильство з боку інтимних партнерів, сексуальну експлуатацію та насильство, сексуальні домагання, сексуальне насильство (включаючи сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом) та економічні зловживання. Через зміни пріоритетів воєнного часу жінки не можуть отримати необхідний їм захист, який, можливо, мали раніше. Крім того, заклади охорони здоров'я, які вже перевантажені, систематично не надають послуги особам, які пережили ГН, і більшість медичних працівників не мають конкретних протоколів щодо того, як розглядати та куди направляти постраждалих від ГН. Усе це призводить до слабких місць у наданні послуг жертвам і постраждалим.

[4]Організація з безпеки та співробітництва в Європі. 2019. Благополуччя та безпека жінок: Звіт про результати України (https://www.osce.org/files/f/documents/1/3/440312_0.pdf).

4. ПОТЕНЦІЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ І НАСЛІДКИ

У цій главі надано попередню оцінку екологічних і соціальних ризиків діяльності, яка фінансуватиметься в рамках Проєкту на етапі будівництва та експлуатації. Екологічні та соціальні ризики визначаються поєднанням конструктивних та експлуатаційних характеристик разом із зовнішніми факторами, які: (i) можуть негативно вплинути на здатність організації досягати та підтримувати свої цілі розвитку; та (ii) визначають характер, масштаб і значення прямих і непрямих екологічних і соціальних впливів.

Інший тип ризиків охоплює несприятливі ненавмисні наслідки, такі як потенційний негативний вплив на навколишнє середовище проєкту або експлуатаційний вплив на фізичні, біологічні та культурні ресурси, здоров'я та безпеку людей. Таким чином, оцінка екологічних і соціальних ризиків буде враховувати тип, місце розташування, чутливість і масштаб проєкту; характер і величину потенційних екологічних і соціальних ризиків і наслідків; а також здатність і зобов’язання Позичальника (включаючи будь-яку іншу організацію, відповідальну за реалізацію проєкту) управляти екологічними і соціальними ризиками та впливами відповідно до ЕСС.

Актуальні для Проєкту ЕСС

У пропонованій нижче таблиці наведено огляд ЕСС СБ, які вважаються застосовними до Проєкту, і міститься коротке пояснення їх актуальності.

ЕСС		Відповідність Проєкту
ЕСС1	Оцінка та управління екологічними і соціальними ризиками та впливами	Екологічні і соціальні ризики та наслідки здебільшого пов’язані з будівельними роботами у зв’язку з проєктом (для будівництва/відновлення/монтажу об’єктів інфраструктури/обладнання) та діяльністю в галузі охорони здоров’я. Ключові потенційні впливи охоплюють можливе забруднення повітря/ґрунту/води, прибирання рослинності, шум/пил, негативний вплив на екосистеми, проблеми поводження з відходами, проблеми безпеки руху, потенційні економічні переміщення, ризики для здоров'я та безпеки населення та працівників. Ризики, пов’язані з діяльністю закладів охорони здоров’я, охоплюють проєктування та функціональне планування нових/відремонтованих закладів, щоб забезпечити розділення, стерилізацію та процедури зберігання, а також практики управління поширенням хімічних, біологічних і медичних інфекцій. РВСЕМ будуть підготовлені не пізніше ніж через 90 днів після набрання чинності проєктом і до початку будь-яких будівельних робіт. Це охопить процедури, критерії та обов’язки щодо перевірки субпроєктів для виявлення тих, які можуть вимагати Оцінки екологічного та соціального впливу, Планів екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) або спрощених Контрольні переліки ПЕСМ. РВЕСМ описує потенційні впливи на екологію та соціальну сферу та заходи пом’якшення для загальних груп діяльності, включаючи підготовку додаткових ПЕСМ для конкретних об’єктів (таких як

		План організації дорожнього руху, План управління відходами тощо), якщо це доречно.
ECC2	Робочий персонал та умови праці	Робочий персонал проєкту охоплює основний персонал та працівників за контрактом. Процедури управління трудовими ресурсами (ПУТР) будуть включені до проєкту РВЕСМ і вимагатимуться як один із обов'язкових екологічних і соціальних інструментів. ПУТР включатиме в себе кодекси поведінки для запобігання та управління інцидентами сексуального насильства та сексуальної експлуатації, а також включатиме заходи для забезпечення перевірки та моніторингу дій установ і організацій-учасників проєкту з метою запобігання шкідливій дитячій або примусовій праці та наявності механізмів подання скарг для найманих працівників. Діяльність, яка передбачає значний трудовий ризик, не фінансуватиметься в рамках проєкту. Ризики для охорони праці та пов'язані з ними перевірки та заходи пом'якшення визначені в цих РВЕСМ і будуть додатково розроблені у відповідних ПЕСМ для конкретних об'єктів, якщо це необхідно. Кожен заклад охорони здоров'я, який буде відновлено в рамках Проєкту, буде оснащений засобами пожежної безпеки, та буде розроблено плани реагування на надзвичайні ситуації.
ECC3	Раціональне використання ресурсів, запобігання забрудненню навколишнього середовища	У рамках проєкту здійснюватимуться будівельні роботи з відновлення існуючих державних закладів охорони здоров'я. Типові забруднення, що утворюються внаслідок цієї діяльності, охоплюють: (i) пил та інші форми забруднення повітря з будівельного майданчика, транспорту та допоміжних приміщень; (ii) шум і вібрацію; та (iii) тверді відходи (медичні відходи, побутові відходи та будівельне сміття, включаючи використані паливно-мастильні матеріали). Ці впливи є тимчасовими, залежними від конкретного об'єкта, і ними можна керувати за допомогою набору пом'якшувальних заходів, які повинні бути включені до РВЕСМ і шаблонів ПЕСМ/Контрольних переліків ПЕСМ. Фотоелектричні панелі, які знадобляться в Компоненті 2.1, будуть від виробників з рейтингом Tier 1 (з рейтингом BNEF), усі вони сумісні з директивами RoHS і пов'язані з циклом фотоелектричної енергії ЄС. У закупівлях ОЕМ будуть передбачені положення для забезпечення дотримання відповідних галузевих стандартів. Підтримувані Проєктом проєкти реконструкції існуючих та будівництва нових державних закладів охорони здоров'я охоплять «озеленення» лікарень шляхом підвищення енергоефективності та забезпечення доступу до альтернативних джерел енергії.
ECC4	Охорона здоров'я та забезпечення безпеки населення	Операційні ризики для закладів охорони здоров'я охоплюють вплив інфекцій, небезпечних матеріалів (включаючи відходи) та обладнання, надзвичайні ситуації (такі як пожежі, відключення електроенергії тощо). Роботи, пов'язані з проєктом, будуть проводитися в районах країни, які знаходяться на великій відстані від

		фронту, і в рамках проєкту не планується використовувати військових або поліцію в цілях безпеки. Проте ці об’єкти, ймовірно, все ще піддаються ризику невибіркового або цілеспрямованого повітряного бомбардування, яке зараз відбувається по всій країні. Існує ризик того, що такі об'єкти інфраструктури охорони здоров'я та прилеглі громади можуть постраждати від таких атак. Заходи готовності до надзвичайних ситуацій у відповідь на ризики для здоров’я та безпеки населення, пов’язані з умовами експлуатації, включаючи заходи щодо підвищення обізнаності громадськості, викладені в цих РВЕСМ і будуть додатково розроблені в ПЕСЗ для конкретних об’єктів. Особлива увага в рамках проєкту, як з точки зору навчання, так і надання послуг, приділятиметься послугам, пов’язаним з гендерним насильством. Інформація про доступність в країні послуг, орієнтованих на тих, хто постраждав від сексуального насильства/сексуальної експлуатації, буде включена до ОПП.
ЕСС8	Культурна спадщина	Шкода, завдана культурній або археологічний спадщині, є значною через навмисні повітряні бомбардування з боку Росії, проте, відомо, що діяльність проєкту не ведеться поблизу таких об’єктів. Заходи будуть перевірятися на предмет потенційного впливу на відомі об’єкти спадщини, а ті, що матимуть вплив на культурну спадщину, будуть неприйнятними для фінансування коштом проєкту. Процедура випадкових знахідок описана в цих РВЕСМ, щоб визначити, як вона буде відображена в екологічних і соціальних оцінках (оцінка екологічного і соціального впливу/ПЕСМ/Контрольний перелік ПЕСМ), які буде підготовлено пізніше.
ЕСС10	Взаємодія із зацікавленими сторонами і розкриття інформації	Проєкт матиме загальний План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), який визначатиме потенційних зачеплених проєктом осіб та інших зацікавлених сторін та окреслюватиме заходи щодо взаємодії із цими зацікавленими сторонами. ПЗЗС визначить інституційні функції та зобов'язання, терміни та бюджет для взаємодії зацікавлених сторін під час реалізації. ГВП спиратимуться на існуючі механізми розгляду та врегулювання скарг (МРВС), які використовуються для інших двох проектів Банку, які будуть розгорнуті для покриття діяльності проекту HEAL. Вони будуть підтримувати його протягом усього періоду реалізації проекту, спрямовуючи достатні ресурси і час персоналу на управління МРВС.

Потенційні негативні екологічні та соціальні наслідки, пов'язані з проєктною діяльністю, є передбачуваними, тимчасовими, малого-середнього масштабу та керованими

Потенційні екологічні і соціальні ризики та наслідки пов’язані з відновленням та реконструкцією існуючих приміщень центрів ПМСД та/або з

будівництвом нових об’єктів, але очікується, що вони будуть тимчасовими і залежать від конкретного об’єкта. Крім того, Проєкт фінансуватиме закупівлю медичного обладнання та всі пов’язані з цим заходи (невеликий ремонт/будівельні роботи приміщень, де буде встановлено нове обладнання), хоча фінансування з місцевих джерел вважається пов’язаним з проєктом і, отже, має здійснюватися відповідно до цих РВЕСМ та ЕСС СБ.

Хоча закупівля медичного обладнання для центрів ПМДС не має значних безпосередніх наслідків для навколишнього середовища, використання цього медичного обладнання та активізація роботи центрів ПМСД може призвести до утворення великих обсягів нешкідливих та небезпечних медичних відходів. Ймовірність/ризик виникнення цих непрямих впливів на навколишнє середовище може посилюватися через погано реалізовані процедури поводження з відходами в лікарнях та медичних установах, долучених до Проєкту.

Загальна оцінка демонструє, що екологічні та соціальні наслідки будуть обмеженими, від малих до помірних, зворотними та легкими для контролю та управління. Основні екологічні і соціальні ризики та наслідки пов’язані з діяльністю, що фінансується за компонентами 2 та 3 (ремонт/відновлення центрів ПМСД, оновлення та оснащення пошкоджених лікарень тощо). Ризики, пов’язані з діяльністю Проєкту, охоплюють як звичайні ризики, пов’язані з будівництвом, такі як пил, шум, незручності, забруднення і відходи, пов’язані з будівництвом, а також підвищені ризики, пов’язані з війною, такі як потенційні інциденти зі здоров’ям і безпекою спільноти і працівників, вибухонебезпечні залишки війни (ВЗВ) та проблеми з розмінуванням. Проєкт передбачає проведення робіт з реконструкції/відновлення, і одним із критеріїв вибору об’єкта буде безпека виконання робіт в конкретному місці. Не передбачається, що будь-які роботи будуть проводитися в безпосередній близькості від лінії бойових дій, і в рамках Проєкту немає планів залучення військових чи поліції в цілях безпеки. Ці об’єкти, ймовірно, все ще будуть піддаватися ризику невибіркового або цілеспрямованого повітряного бомбардування, яке зараз відбувається по всій країні – існує ризик того, що об’єкти інфраструктури охорони здоров’я та прилеглі громади можуть постраждати від таких атак. Всі ремонтно-будівельні роботи будуть проводитися виключно на існуючих об'єктах центрів ПМСД.

Оскільки заходи щодо відновлення центрів ПМСД будуть визначені у процесі реалізації Проєкту, виявлені екологічні та соціальні наслідки є загальними. Для відповідності ЕСП Світового банку кожен ідентифікований центр ПМСД, що бере участь у проєкті, розробить спеціальний План екологічного і соціального менеджменту, використовуючи пропонований шаблон у Додатку 2. У Плані будуть враховані екологічні і соціальні наслідки та вигоди від кожної конкретної діяльності.

4.1. Екологічні ризики і наслідки

Потенційні екологічні наслідки Проєкту, ймовірно, не є значними, довгостроковими або незворотними для навколишнього середовища, лісів чи інших природних ресурсів України. Безпосередній вплив на навколишнє

середовище пов'язаний з інвестиційною діяльністю в рамах Проєкту (відновлення/будівництво закладів ПМСД та лікарень, пов’язаної інфраструктури та монтаж обладнання) і обмежувався би і може бути поділений на вплив під час будівництва і вплив під час експлуатації. Більшу частину фізичної роботи буде здійснено для реконструкції існуючих закладів охорони здоров’я. Більшість фізичних робіт буде виконано для відновлення існуючих закладів. У більшості випадків роботи будуть пов’язані з ремонтом приміщень; у деяких випадках вони можуть включати доповнення (нові споруди) до існуючих будівель у межах території лікарні. На етапі експлуатації відходи з медичних закладів та утилізація медичних відходів можуть спричинити потенційні негативні наслідки, якщо вини не будуть належним чином керовані.

Потенційні несприятливі наслідки для навколишнього середовища від впровадження Проєкту будуть обмеженими і тимчасовими, і в основному пов’язаними з будівельними роботами, які можуть охоплювати:

- збільшення забруднення за рахунок демонтажних робіт та будівельних відходів;
- підвищення рівня шуму та пилу під час робіт зі знесення споруд та будівельних робіт;
- утворення пилу, шуму та вібрації від руху будівельної техніки та обладнання;
- пов'язані ризики внаслідок неналежної утилізації будівельних відходів, азбестових та азбестовмісних матеріалів, або незначних експлуатаційних або випадкових проливів паливно-мастильних матеріалів з будівельної техніки;
- вирубування дерев і втрата рослинності;
- несприятливий вплив на екосистеми через порушення внаслідок будівельних робіт;
- збільшення автомобільного трафіку під час будівництва, що може створювати проблеми безпеки дорожнього руху та впливати на громаду;
- вплив на здоров'я та безпеку працівників та громади під час будівельних робіт;
- неналежне відновлення будівельних майданчиків після завершення робіт;
- невідповідна утилізація уламків знесених споруд.

Вплив на атмосферне повітря. Двигуни внутрішнього згоряння вантажівок та іншої будівельної техніки, а також будівельні процеси можуть суттєво впливати на якість повітря.

Шкідливі викиди. Вантажівки та інша будівельна техніка можуть спричиняти викиди значної кількості вуглекислого газу в атмосферу. Це призводить до глобального потепління та зміни клімату, які можуть мати серйозні наслідки для екологічних та соціально-економічних систем.

Двигуни внутрішнього згоряння спричиняють до викидів різноманітних шкідливих речовин, таких як оксиди азоту (NOx), оксиди сірки (SOx), вуглеводні, бензопірен тощо. Ці речовини можуть негативно впливати на здоров’я людини та екосистеми.

Викиди пилу. Такі будівельні процеси, як подрібнення матеріалів, змішування сумішей/бетону, шліфування тощо, можуть спричинити викиди пилу. Це призводить до забруднення повітря та погіршення якості життя людей, особливо тих, хто страждає від алергії та інших респіраторних захворювань.

Інші викиди. Неналежне зберігання та поводження з будівельними матеріалами може призвести до викидів шкідливих речовин, таких як токсичні розчинники, гази, пил, дим тощо. Ці забруднюючі речовини можуть мати негативний вплив на здоров'я безпосередньо задіяних людей та на навколишнє середовище.

Ґрунти. У будівельних роботах відбувається механічний вплив на родючий ґрунт (наприклад, закладка фундаменту, прокладка або реконструкція комунікаційних мереж). При організації будівництва, розміщення будівельних матеріалів поза спеціально визначеними майданчиками з твердим покриттям може призвести до забруднення ґрунту.

Використання транспортних засобів у незадовільному стані або для роботи, або випадкові розливи паливно-мастильних матеріалів можуть призвести до забруднення ґрунту нафтопродуктами.

Надмірний шум під час будівельних робіт. Виконання будівельних робіт допускає можливість виникнення надмірного шуму, спричиненого роботою спеціалізованих машин, обладнання та інструментів. По-перше, тривалий надмірний шум може поставити під загрозу здоров'я персоналу, що перебуває на будівельному майданчику. По-друге, надмірний шум може негативно вплинути на людей, які живуть або працюють поруч.

Вплив на біорізноманіття та зелені насадження. Вплив на природні або критичні екосистеми та на надання екосистемних послуг не передбачається. Потенційний вплив на зелені насадження можна буде передбачити після завершення відбору закладів охорони здоров’я, визначення конкретних місць проведення будівельних робіт та їх характеру. Обмежена вирубка дерев і очищення рослинності потенційно можливі у зв’язку з роботами та/або плануванням ділянки.

Поводження з відходами. Під час будівництва/реконструкції можливе тимчасове утворення будівельного сміття. Надмірне та/або неналежне зберігання відходів може нести потенційний ризик забруднення повітря, ґрунту та води. Крім того, надмірне накопичення та/або неналежне зберігання будівельного сміття може становити ризик травмування людей на об’єкті. **Ризики, пов’язані з медичними відходами.** Система охорони здоров’я створює величезну кількість відходів, у тому числі небезпечних. Відходи, які утворюються в закладах охорони здоров’я, спричиняють ризик хімічного, токсичного, канцерогенного, мутагенного та радіаційного впливу на організм людини, травм та інфекцій. Невідповідне та неналежне поводження з медичними відходами може мати серйозні наслідки для здоров’я населення як через безпосередній вплив, так і через негативний вплив на навколишнє середовище. Таким чином, раціональне та безпечне поводження, транспортування та утилізація медичних відходів є важливими складовими техніки безпеки, інфекційного контролю та безпечного навколишнього середовища.

Медичні відходи є джерелом потенційно небезпечних мікроорганізмів, які можуть інфікувати пацієнтів лікарень, персонал і населення в цілому. Існує багато різних шляхів впливу на організм: через травму (поріз, укол), через контакт зі шкірою або слизовими оболонками, через вдихання або ковтання. Сааме медсестринський персонал найбільш схильний до ризику зараження через забруднені голки. Гострі предмети та патогенні культури вважаються найбільш небезпечними медичними відходами.

Ризики спалювання – У деяких випадках, особливо коли відходи спалюються при низьких температурах (нижче 800°C) або коли спалюється пластик, що містить полівінілхлорид (ПВХ), утворюється соляна кислота (яка спричиняє кислотні дощі), діоксини, фурани та різні інші токсичні забруднювачі повітря. Вони містяться у викидах, а також у залишковій та іншій золі, що переноситься повітрям, а також у відпрацьованих газах, що виділяються через димові труби сміттєспалювальних установок. Вплив діоксинів, фуранів та інших копланарних поліхлорованих біфенілів може мати шкідливі наслідки для здоров'я населення. Ці речовини є стійкими, тобто молекули не руйнуються в навколишньому середовищі і накопичуються в харчовому ланцюзі. Основна маса впливу діоксинів, фуранів і копланарних поліхлорованих біфенілів відбувається через споживання їжі. Навіть у високотемпературних сміттєспалювальних установках (понад 800 °C) на початку або в кінці процесу спалювання є більш холодні кишені, де можуть утворюватися діоксини та фурани. Оптимізація процесу може зменшити утворення цих речовин, коли спалювання відбувається лише при температурах вище 800 °C.

Ризик для довкілля через неналежне поводження з медичними відходами – Наразі значна частина медичних відходів в Україні вивозиться на сміттєзвалища та несанкціоновані звалища через неадекватний підхід закладів ПМСД до цього питання, поганий стан та недоступність об’єктів переробки та утилізації медичних відходів. Відходи, які відправляються на переробку на ліцензовані підприємства, часто піддаються хімічній дезінфекції та транспортуванню, що створює додаткові ризики для працівників таких підприємств. Утилізація відходів ліцензованими підприємствами, в більшості випадків, здійснюється на полігоні без попередньої фізичної обробки. Цей підхід створює додаткове навантаження на навколишнє середовище через комбінований вплив медичних відходів та дезінфектантів.

Медичні відходи є одними з найнебезпечніших. Вони містять патогенні мікроорганізми і токсичні речовини, призводять до прямого або опосередкованого забруднення, є причиною різних інфекційних та неінфекційних захворювань. Розміщення відходів на неконтрольованих територіях може мати безпосередній вплив на навколишнє середовище у вигляді забруднення ґрунтів і вод.

Основні існуючі проблеми у сфері поводження з медичними відходами в Україні можна підсумувати таким чином:

- неналежний рівень утилізації медичних відходів у закладах охорони здоров'я;

- відсутність засобів для збору, внутрішньої логістики та безпечного тимчасового зберігання інфекційних відходів у закладах/центрах ПМСД;
- відсутність холодильного обладнання для зберігання окремих лікарських засобів при низьких температурах;
- відсутність спеціального санітарно-гігієнічного обладнання, інвентарю та витратних матеріалів для пакування медичних відходів;
- обмежені можливості закладів ПМСД щодо закупівлі якісного обладнання для обробки медичних відходів.

Усе це становить серйозні ризики та негативні наслідки для людей та навколишнього середовища.

Ризики, пов'язані з війною. Ризики, пов’язані з війною (насамперед ракетними ударами), охоплюють можливе забруднення території небезпечними сполуками (включаючи, inter alia, небезпечні медичні відходи) та вибухонебезпечними залишками війни.

Під час проведення реставраційних робіт існує ризик виявлення на об’єкті або в безпосередній близькості від нього нерозірваних боєприпасів або інших вибухонебезпечних предметів. Це може призвести до жертв серед працівників або членів місцевої громади. Такі предмети можуть знаходитися в землі, будівлях, спорудах, в їх оточенні і навіть на поверхні землі. Відсутність ретельного попереднього обстеження і, відповідно, видалення таких предметів може призвести до нещасних випадків, у тому числі вибухів, пожеж та інших загроз життю та здоров’ю людей.

Перераховані вище ризики очікуються перед реалізацією проєкту, а безпосередні заходи щодо пом’якшення наслідків будуть розроблені, реалізовані, відстежені та оцінені під час підготовки до будівництва, будівництва та експлуатації відповідно до національного законодавства, ЕСС Світового банку та передової міжнародної практики.

Забороняється використовувати будівельні матеріали, небезпечні для здоров’я людини (наприклад, азбестові, азбестовмісні матеріали). Відходи, що містять азбестовмісні матеріали, будуть збиратися, транспортуватися та остаточно утилізуватися із застосуванням спеціальних захисних заходів відповідно до стандартів поводження з небезпечними відходами.

4.2 Соціальні ризики і наслідки

Реалізація Проєкту матиме різні соціальні наслідки. В цілому, успішна реалізація Проєкту принесе соціальні вигоди населенню, але можуть бути і деякі негативні наслідки, реальні або нематеріальні.

Соціальні наслідки проєкту охоплюють ризики, пов'язані з недоступністю вигід проєкту, забезпеченням доступу до центрів ПМСД та вигід Проєкту тих, хто найбільше цього потребує. Проєкт буде реалізовуватися в районах, де велися військові дії. Як наслідок, доступ місцевого населення до медичних послуг може бути ускладнений через руйнування інфраструктури, транспортних ліній, логістичних ліній та громадського транспорту, що є проблемою для вразливих та маломобільних груп населення. Соціальні ризики пов'язані з будівельною діяльністю і охоплюють охорону праці та безпеку, громадську безпеку. Існують також ризики, пов'язані з гендерним насильством, насильством над дітьми та

сексуальною експлуатацією і насильством внаслідок припливу робочої сили та надання медичних послуг і будівництва/ремонту медичного закладу. З огляду на характер охоплення проєктом усієї країни, існує також ризик відсутності інклюзивного залучення зацікавлених сторін, зокрема залучення вразливих груп.

Опір місцевого населення. Реалізація проєкту можу супроводжуватися можливим опором деяких груп місцевого населення. Це може статися, наприклад:

- у разі зміни цільового призначення будівлі (наприклад, реконструкція колишнього дитячого садка під заклад охорони здоров'я);
- або в разі капітального ремонту, що передбачає зміну планування приміщень, прокладку додаткових інженерних комунікацій тощо (якщо заклад охорони здоров'я розташований у нежитловому приміщенні багатоквартирного будинку, мешканці можуть турбуватися з приводу дотримання будівельних норм та підозрювати пошкодження несучих опор тощо);
- оскільки діяльність проєкту передбачає покращення доступу до якісної психологічної допомоги, може виникнути нерозуміння доцільності таких витрат, а люди, які втратили житло, можуть потребувати вирішення своїх житлових потреб тощо.

Культурна спадщина. У процесі будівництва та/або ремонту існує ймовірність випадкового знаходження об'єктів культурної спадщини, що потребуватиме відповідної реакції з боку робочого персоналу та керівництва проєкту.

4.3 Безпека праці та охорона здоров’я

Також див. Додаток 5.

Заходи, підтримувані Проєктом, відбуватимуться в умовах значної нестабільності поза безпосереднім контролем Міністерства охорони здоров'я, та охоплюватимуть ризики для здоров'я, безпеки та захисту, пов'язані з російським військовим вторгненням. По-перше, це стосується ризиків, які несуть ракетні удари РФ по території України, включаючи території, віддалені від лінії фронту. Таким чином, існує ризик, що об'єкти проєкту можуть стати мішенню для бомбардувань, що поставить під загрозу прилеглі населені пункти та працівників об'єкта.

Загрози для безпеки праці та охорони здоров’я можуть виникати під час будівництва, технічного обслуговування та експлуатації нових об'єктів та обладнання, і ними необхідно ретельно керувати.

Підрядник розробить документ «Безпека праці та охорона здоров’я» («Method Statement») (документ, в якому детально описано, як саме безпечно виконувати роботи) перед початком будівельних робіт на об’єкті, і цей документ буде затверджений Замовником.

Цей документ пояснює правильні процедури, заходи безпеки та вимоги до роботи Проєкту. Це важливий інструмент для зменшення ризиків та захисту відвідувачів об'єктів, будівельників та інших людей, які зазнають впливу Проєкту. Всебічний документ охопить інформацію про обладнання/засоби команди Підрядника, як-от засоби індивідуального захисту, детальні кроки та аварійні процедури, а також контактні дані персоналу з безпеки праці та охорони

здоров’я. Якщо проєкт вимагає від працівників вжити додаткових заходів, таких як належна утилізація відходів, усунення небезпеки або прибирання об’єкта, ці деталі також повинні бути включені до документа. «Безпека праці та охорона здоров’я» також може містити інформацію щодо:

- протоколів надання першої та невідкладної допомоги;
- необхідних засобів навчання та техніки безпеки;
- необхідних дозволів (допусків) на роботу;
- етапів блокування та зупинки машин і обладнання;
- місць доступу до будівельного майданчика;
- інструкцій з правильного поводження з матеріалами, що використовуються на будівництві;
- улаштування будівельних риштувань;
- важливих локацій на будівельному майданчику, таких як санітарні кімнати та місця для накопичення відходів.

«Безпека праці та охорона здоров’я» також має охоплювати небезпеки, пов’язані з побічними відходами. Наприклад, якщо утворюються будь-які відходи, документ повинен охоплювати, як безпечно утилізувати ці відходи.

«Безпеку праці та охорону здоров’я» також необхідно буде переглядати та оновлювати, коли завдання виконуються на новому місці або з використанням нового обладнання. У разі зміни чинників, що впливають на здоров'я та безпеку, документ необхідно переглянути, щоб упевнитися в актуальності заходів безпеки.

Багато працівників будуть в першу чергу зазнавати ризиків для охорони праці і техніки безпеки, включаючи, без обмеження, таке:

- недостатня обізнаність щодо вимог охорони праці і техніки безпеки, таких як використання засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) та безпечних практик на робочому місці;
- електромонтажні роботи;
- вплив хімічних речовин (фарб, розчинників, мастильних матеріалів та палива);
- дорожньо-транспортні пригоди;
- небезпека під час проведення земляних робіт;
- підйом важких конструкцій;
- вплив будівельних аерозольних речовин (пил, кремнезем та азбест);
- небезпека під час зварювальних робіт (пари, опіки та радіація).

Зокрема, заходи профілактики та контролю повинні забезпечувати доступ лише підготовлених та сертифікованих працівників до об'єктів або будь-якої зони, які можуть становити небезпеку для охорони праці і техніки безпеки, з необхідними захисними пристроями та дотриманням мінімальних відстаней.

Праця та умови праці. Слід передбачити будь-які несприятливі соціальні впливи, включаючи вплив на здоров’я та безпеку працівників підрядника, та уникати або очікувати їх з метою належного впровадження Проєкту відповідно до вимог ЕСС Сввітового банку та національного законодавства.

Проєкт оцінюється як такий, що має низький рівень ризику гендерного насильства, тому аспект гендерного насильства під час реалізації Проєкту буде зосереджений на запобіганні гендерного насильства, включаючи сексуальну експлуатацію.

Також розроблено План управління трудовими ресурсами (ПУТР), який охоплює, inter alia, детальний аналіз типу та характеристик працівників, які будуть залучені до реалізації Проєкту, потенційних трудових ризиків, а також положень національного законодавства і положень ЕСС2 щодо здоров'я та безпеки працівників.

Основні працівники. До цієї категорії входять суб'єкти-виконавці проєкту: МОЗ (бенефіціар проєкту) через ГВП та кінцеві бенефіціари - лікарні і центри ПМСД.

Працівники за контрактом. За договорами на проєктування, постачання, монтаж, виконання робіт і технічний нагляд будуть найняті працівники за контрактом. Кожен підрядник може потребувати залучення кількох субпідрядників. Робочий персонал субпідрядників також вважатиметься працівниками за контрактом.

Вид роботи, яку повинні виконувати основні працівники, не передбачає високої вразливості до зловживань трудовими правами або ризиків у галузі охорони праці і техніки безпеки. Згідно з оцінками, ключові трудові ризики для працівників, найнятих за контрактом, будуть пов'язані з ризиками для здоров'я та безпеки у зв'язку з будівельними роботами за обома компонентами. Інші трудові ризики не вважаються істотними. Проєкт оцінюється як такий, що має низький ризик гендерного насильства.

До всіх працівників Проєкту застосовуватиметься Кодекс законів про працю України.

Кодекс поведінки Підрядника:

МОЗ забезпечить включення Кодексу поведінки підрядника до тендерної документації для будь-якого підрядника(ів) будівельних/ремонтних/монтажних робіт за будь-якими договорами після найму. Цей Кодекс поведінки підписується головною стороною (головою або уповноваженим менеджером) будівельного підрядника.

Підрядник зобов'язується забезпечити реалізацію Проєкту таким чином, щоб мінімізувати будь-який негативний вплив на місцеве середовище, громади та працівників. Це буде зроблено шляхом дотримання екологічних, соціальних, стандартів охорони здоров'я та безпеки (ESHS) на підставі ЕСП Світового банку та пов'язаних з ними інструментів і забезпечення дотримання відповідних стандартів охорони праці і техніки безпеки. Підрядник також зобов'язується створювати та підтримувати середовище, де будуть захищені діти віком до 18 років, і де немає місця сексуальному насильству та сексуальним домаганням. Неналежні дії по відношенню до дітей, насильство щодо дітей, сексуальне насильство та сексуальна експлуатація та/або факти гендерного насильства не допускаються жодним працівником, субпідрядником, постачальником, партнером або представником компанії підрядника.

Підрядники повинні підтримувати та сприяти впровадженню Кодексу поведінки. З цією метою персонал повинен дотримуватися Кодексу поведінки і підписувати його особисто. Це зобов’язує його підтримувати впровадження Плану екологічного та соціального менеджменту Підрядника, Плану управління трудовими ресурасми та інших планів, розроблених Підрядником для відповідного субпроєкту.

Підрядник повинен вимагати від своїх працівників, субпідрядників, субконсультантів та будь-якого їхнього персоналу, задіяного у виконанні контракту на виконання робіт, особисто підписувати і виконувати Кодекс поведінки.

Короткий опис потенційних екологічних та соціальних наслідків діяльності Проєкту

Екологічна та соціальна складова	**Потенційні ризики та наслідки**	**Рівень ризиків і впливів**	**Тривалість ризиків і впливів**
Етап будівництва			
Повітря	Забруднення повітря будівельним пилом і вихлопними газами	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Ґрунт	Забруднення мастилом і змішування родючого грунту зі стерильним грунтом або відходами	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Вода	Забруднення води випадковими розливами і витоками	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Споживання ресурсів	Виснаження ресурсів	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Фізичне середовище	Шум і вібрація	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта
Відходи	Утворення будівельного сміття на об'єкті	Істотний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Небезпечні відходи	Забруднення повітря, грунту і води небезпечними відходами	Істотний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта
Флора місцевості	Стрижка дерев, кущів та змивання трави	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Надзвичайна ситуація	Випадкові проливи та витоки	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Здоров'я та безпека	Інциденти та нещасні випадки	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний

Безпека обладнання	Вихід обладнання з ладу, випадкове забруднення	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Соціальні аспекти	Поведінка працівників, гендерне насильство, торгівля людьми, сексуальне насильство, приплив робочої сили	Істотний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Здоров'я та безпека спільноти	Забруднення повітря, шум і вібрація, пил, невибухлі боєприпаси	Помірний	Тимчасовий, прив’язаний до конкретного об’єкта та локальний
Етап експлуатації			
Повітря	Викиди забруднюючих речовин	Помірний	Регіональні, постійно в процесі експлуатації
Фізичне середовище	Шум і вібрація	Незначний	Локальні, постійно під час експлуатації
Води	Викиди забруднюючих речовин	Незначний	Локальні, постійно під час експлуатації
Тверді та небезпечні відходи	Утворення відходів; утворення медичних відходів	Значний	Локальні, постійно під час експлуатації
Безпека обладнання	Вихід обладнання з ладу	Незначний	Локальні, постійно під час експлуатації
Споживання ресурсів	Виснаження ресурсів	Незначний	Локальні, постійно під час експлуатації
Охорона праці і техніка безпеки та соціальні аспекти	Інциденти, поведінка персоналу (гендерне насильство, ВІЛ/СНІД, сексуальне насильство), незручності для персоналу, обмеження доступу	Незначний	Локальні, постійно під час експлуатації
Здоров'я персоналу	Придатність до виконання обов’язків	Незначний	Локальні, постійно під час експлуатації
Транспортні засоби	Безпека дорожнього руху	Незначний	Локальні, постійно під час експлуатації
Здоров'я та безпека спільноти	Забруднення повітря, шум і вібрація	Незначний	Локальні, постійно під час експлуатації

Ретельне впровадження заходів з пом’якшення наслідків дозволить зменшити або уникнути будь-яких негативних впливів. Ці заходи починаються на етапі підготовки Проєкту зі скринінгу можливих субпроєктів та охоплюють заходи під час розробки, будівництва та експлуатації.

Сукупні впливи

Пропонована діяльність у рамках Проєкту не призведе до сукупних впливів. Діяльності на внутрішніх будівельних майданчиках вибраних закладів ПМСД не буде пов’язана з іншою будівельною діяльністю, іншими проєктами

розвитку інфраструктури на прилеглих територіях таких закладів, а також з жодними іншими сукупними екологічними та соціальними аспектами, які можуть мати негативний вплив на громаду та навколишнє середовище на визначеній території будівництва. Загальні заходи проєкту, як, зрештою, очікується, покращать потенціал таких центрів ПМСД та підвищать ефективність і контроль за використанням природних ресурсів та викидів забруднюючих речовин.

5. ПОМ'ЯКШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ

Метою цих РВЕСМ є допомога ГВП та бенефіціарам субпроєктів у визначенні потенційних екологічних та соціальних впливів субпроєктів, у підготовці планів екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) для конкретних об'єктів, які підсумовуватимуть необхідні заходи пом'якшення, щоб мінімізувати або запобігти їм, розкриваючи та організовуючи громадські консультації щодо цих ПЕСМ, і згодом у моніторингу та звітності щодо екологіних питань. ПЕСМ має бути включений до тендерної документації для контракту на виконання робіт, і згодом реалізований підрядниками.

МОЗ відповідає за реалізацію проєкту в цілому через створену ГВП. МОЗ запровадить чіткий підхід до процедур екологічного та соціального менеджменту, щоб діяльність з реалізації Проєкту відповідала стандартам ЕСС включаючи ієрархію запобігання, мінімізації і пом'якшення, а иакож компенсації/збалансування негативних наслідків.

ГВП буде нести щоденну відповідальність за управління та підтримку проєкту, включаючи забезпечення того, щоб реалізація Проєкту відповідала вимогам ЕСС Світового банку, Настановам Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки (EHS) та цим РВЕСМ. ГВП буде укомплектовано належним чином для нагляду за заходами Проєкту на загальнодержавному рівні та забезпечення відповідності кожного субпроєкту всім проєктним процедурам та отримання професійної підтримки з упровадження та управління.

За категорією ризику ЕСС1 Світового банку, що вимагає перевірки та підготовки заходів з охорони довкілля та здоров'я людей, а також ПЕСМ для конкретного об'єкта або Контрольних переліків ПЕСМ, як описано нижче в цьому розділі, ризик Проєкту є «значним».

5.1 Перелік виключень

Першим кроком у врегулюванні екологічних і соціальних ризиків та наслідків субпроєкту є виключення будь-якої діяльності, яка визнача0ться як неприйнятна для підтримки Світовим банком, і це стосується усіх субпроєктів, які охоплюють будь-які з наступних ознак:

- спричиняють несприятливий вплив на здоров'я, включаючи серйозні/потенційно смертельні захворювання, високий рівень локалізації, аерозольну передачу;
- спричиняють довготривалі, постійні та/або незворотні (наприклад, втрата основного природного середовища проживання) несприятливі наслідки;
- мають високу ймовірність спричинити серйозні несприятливі наслідки для здоров'я людини та/або навколишнього середовища;
- мають несприятливі соціальні наслідки та можуть спричинити значний соціальний конфлікт;
- впливають на землі або права корінного населення чи інших вразливих меншин і потребують добровільної попередньої інформованої згоди;
- пов'язані з постійним переселенням або придбанням земельних ділянок, негативним впливом на культурну спадщину;

- залучають будь-які зовнішні об’єкти поводження з відходами, такі як санітарний полігон, сміттєспалювальний завод або станція очищення стічних вод для утилізації медичних відходів.

5.2 Процес екологічного і соціального скринінгу

Метою процесу скринінгу є визначення того, яка діяльність може мати негативний екологічний і соціальний вплив, щоб (a) визначити рівень необхідної екологічної оцінки; (b) визначити відповідні заходи пом'якшення діяльності з несприятливими наслідками; та (c) включити заходи пом’якшення у субпроєкти, якщо це доречно. Обсяг екологічної та соціальної роботи, який може знадобитися перед початком субпроєктів, залежатиме від результату процесу скринінгу, описаного нижче.

Усі субпроєкти, які будуть підтримані в рамках цього Проєкту, підлягатимуть екологічному та соціальному скринінгу, який проводитиметься ГВП за формою, наведеною в Додатку 1, з метою виключення певних ризикових видів діяльності, визначення потенційних екологічних та соціальних проблем та класифікації екологічних і соціальних ризиків. Копії кожної з цих скринінгових форм зберігатимуться в ГВП. Регулярні звіти ГВП до Світового банку включатимуть копії кожного скринінгу, проведеного протягом відповідного звітного періоду.

Критерії класифікації охоплюють тип проєкту, місце розташування, чутливість і масштаб, а також характер і величину його потенційного екологічного та соціального впливу. Громадські консультації відбуватимуться під час процесу екологічного та соціального скринінгу, і результати громадських консультацій буде відображено в розробці заходів пом’якшення та моніторингу. Процес скринінгу повинен проводитися відповідно до наступних етапів:

Крок 1: Скринінг, включаючи перевірку відповідності вимогам субпроєктів

На цьому етапі ГВП перевірить усі субпроєкти щодо їхньої придатності для проєктного фінансування. Якщо будь-який із пропонованих заходів буде частиною Списку виключень, субпроєкт не буде вважатися прийнятним для фінансування Проєкту.

Під час перевірки прийнятності субпроєктів відповіді на запитання в Контрольному переліку (Додаток 1 - Частина 1) будуть «Так» або «Ні». Якщо відповідь на будь-яке із запитань – «Так», субпроєкт буде відхилено. Якщо відповідь – «Ні» на всі зазначені запитання, необхідно перейти до наступного кроку.

Крім того, ГВП оцінить значущість потенційних впливів за допомогою Контрольного переліку оцінки екологічного та соціального впливу, зазначеного у формі. Контрольний перелік має бути заповнений, а кількість потенційних впливів позначено як «Немає», «Низький», «Середній», «Високий» і «Невідомий» для визначення індивідуального та загального рейтингу впливу субпроєкту. У формі скринінгу є рекомендації, які дії слід вжити перед переходом до наступного рівня на основі результатів.

Рейтинг та класифікація потенційних впливів субпроєктів

Низький рівень ризику[5]	Субпроєкти, які, як очікується, матимуть незначний вплив/не матимуть впливу на навколишнє та соціальне середовище, **не потребуватимуть оцінки екологічного та соціального впливу**, окрім екологічного і соціального скринінгу. Для субпроєктів із низьким впливом на навколишнє та соціальне середовище, де ефект проєкту є невеликим, а діяльність має невеликий або опосередкований вплив, заходи з пом'якшення наслідків мають бути підготовлені у вигляді **Контрольних переліків ПЕСМ для конкретного об'єкта**. Усі ці типи субпроєктів будуть затверджені та погоджені ГВП.
Помірний рівень ризику[6]	Субпроєкти з впливом, який можна легко ідентифікувати та для якого можна призначити стандартні запобіжні та/або коригувальні заходи без оцінки впливу на навколишнє середовище. Заходи пом'якшення є стандартними і зазвичай передбачають лише якісні заходи з технічного обслуговування або належну інженерну практику. У цьому випадку заходи з пом'якшення ризику будуть підготовлені у формі **ПЕСМ для конкретного об'єкта.**
Значний рівень ризику[7]	Субпроєкти можуть мати потенційний і дуже значний або незворотний екологічний і соціальний вплив, масштаб якого дуже важко визначити на етапі ідентивікації проєкту. У цьому випадку буде підготовлено **ПЕСМ для конкретного об'єкта**.
Високий рівень ризику[8]	Субпроєкти високого екологічного та соціального занепокоєнння, що складаються із заходів, які входять до переліку виключень і, отже, є неприйнятними для фінансування в рамках цього Проєкту.

Крок 2: Скринінг, включаючи екологічні та соціальні заходи/інструменти

ГВП заповнить Форму екологічного та соціального скринінгу (Додаток 1 - Частина 2), щоб полегшити ідентифікацію відповідних ЕСС та дій належної обачності/інструментів. Після аналізу даних, що містяться у формі екологічного та соціального скринінгу, та визначення правильної екологічної категорії і, отже, обсягу необхідної екологічної оцінки, ГВП надає рекомендацію МОЗ щодо того, чи: (a) не буде потрібна подальша оцінка впливу на довкілля; (b) буде потрібно впровадження заходів пом'якшення ризиків (Контрольний перелік ПЕСМ для конкретного об'єкта) або ПЕСМ для конкретного об'єкта; або (c) субпроєкт не буде прийнятним для фінансування і буде відхилений.

Крок 3: Затвердження скринінгових звітів

На цьому етапі звіти з екологічного та соціального скринінгу будуть розглянуті та затверджені Світовим банком та ГВП. Якщо субпроєкт має від помірних до низьких або помірні екологічні та соціальні ризики, ГВП повинна

[5] Ризик є прийнятним, і лікарні/заклади ПМД можуть легко ним керувати.
[6] Ризиком можна керувати, але його потрібно зменшити на основі Контрольного переліку ПЕСМ.
[7] Ризиком можна керувати, але потрібен детальний і комплексний ПЕСМ.
[8] Ризики мають довготривалий, постійний та/або незворотний характер.

забезпечити, щоб усі заходи пом’якшення ризиків були включені в інструмент управління екологічними і соціальними ризиками до його затвердження.

5.3 Заходи щодо уникнення, пом'якшення та зменшення екологічних і соціальних наслідків

Загалом рекомендовано розглянути описані нижче заходи пом’якшення, але для кожного субпроєкту в табличному Плані екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) для конкретного об’єкта слід забезпечити більш детальні обов’язкові заходи пом’якшення.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
Підготовчий етап перед початком будівництва	
Несприятливий вплив на екологічне і соціальне здоров'я та безпеку через недотримання вимог	Всі необхідні дозволи, висновки та рішення були отримані до початку робіт. Громадськість поінформована про роботи – була завершена консультація з прилеглою громадою щодо будівельних робіт та тривалості (робочого часу) або надання публічної інформації та доступу до об’єкта. Екологічні, природоохоронні та інші відповідні та компетентні органи були поінформовані про роботи до їх початку. Роботи на робочому майданчику будуть проводитися безпечно і дисципліновано. Роботи будуть проводитися відповідно до національних правил безпеки та найкращих міжнародних практик і стандартів безпеки.
Розчищення ділянки	Вся рослинність повинна бути видалена з території будівництва в негніздовий період. Цінні або придатні для повторного використання матеріали, отримані внаслідок знесення конструкцій, повинні зберігатися у власності медичного закладу (центру ПМСД або спеціалізованої лікарні) і зберігатися у передбаченому для зберігання місці. Підрядник утилізує всі будівельні матеріали/сміття від знесення/будівництва за межами території об'єкта.
Боєприпаси, що не розірвалися, і вибухонебезпечні залишки війни	До початку будівництва за допомогою спеціалізованих організацій буде проведена оцінка ризиків на предмет знаходження боєприпасів, що не розірвалися/ вибухонебезпечних залишків війни для всіх об'єктів та вжиті відповідні заходи щодо зниження ризиків.
Можливий негативний вплив на здоров'я та безпеку працівників, користувачів об'єктів та громади	План з охорони праці і техніки безпеки та громадської безпеки підготовлений і буде відповідним чином реалізований. Під час виконання робіт необхідно забезпечити та підтримувати належну огорожу, попереджувальні стрічки та інформаційні знаки навколо будівельного майданчика; Для працівників будуть застосовуватися законодавчо встановлені заходи безпеки та охорони праці, як-от: а) використання працівниками належного захисного одягу та спорядження, особливо масок від пилу та дрібних дерев'яних деталей і волокон, а також ременів безпеки для роботи на висоті; б) забезпечення належного рівня особистої гігієни; в) захист – під час робіт надаватимуться аптечки і працюватиме медична служба на об'єктах; Працівники підписали кодекс поведінки працівників. Працівники повністю розуміють усі заборони (наприклад, незаконне скидання демонтованих матеріалів, вживання алкоголю тощо). Всі екстрені процедури розроблені, і працівники добре поінформовані.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
Етап будівництва	
Викиди в атмосферу Будівельні роботи спричинять до утворення газів і пилу у вигляді зважених частинок: NO_x, SO_2, викиди диму і пилу, пов'язані з будівельною діяльністю; Викиди вихлопних газів з пересувних джерел забруднення внаслідок використання будівельної техніки.	Використовуйте практику роботи та матеріали, які призводять до незначного утворення або взагалі не утворюють повітряних забруднень під час будівельних або ремонтних робіт, наприклад, мокрі методи придушення утворення пилу, а також фарби та килимові покриття з низьким рівнем викидів летких органічних сполук. Для пилоуловлювання всередині приміщень Виконавець використовуватиме повітряні фільтри, очищувачі або пилососи. Спалювання будівельних відходів всередині або назовні будівлі суворо заборонено. Тримайте відкриті запаси щебеневих/піщаних матеріалів покритими, щоб уникнути розпорошення або розсіювання дрібних частинок ґрунту під час вітряних днів або бродячими тваринами. Максимально скоротіть час роботи генераторів/машин/обладнання/транспортних засобів. Проводьте регулярне технічне обслуговування генераторів, машин і обладнання та транспортних засобів. Контролюйте швидкість транспортного засобу під час руху по зонах загального користування, щоб мінімізувати розсіювання пилу з транспортного засобу. Використовуйте спреї, які не містять хімікатів і створені на основі води - для зменшення пилу. Зупиняйте роботи або зменшуйте обсяги будівельних робіт, якщо зареєстровано інтенсивний викид пилу з метою визначення причини викиду та вжиття заходів щодо її усунення. Транспортні засоби, що перевозять гравій, пісок, землю та інші будівельні матеріали, повинні бути покриті або закриті. Будівельні матеріали слід зберігати у відповідних місцях, покритими, щоб мінімізувати пил. Використання захисних масок для працівників є обов'язковим при виникненні пилу.
Забруднення води, підземних вод і ґрунту	Діяльність не повинна впливати на наявність води для питних і гігієнічних цілей. Ніякі забруднені матеріали, тверді відходи, токсичні або небезпечні матеріали не слід висипати або викидати у водойми для розведення або утилізації. Забезпечити туалети тимчасовим септиком на будівельному майданчику. Стік природних вод не повинен перекриватися або відводитися в інший бік, що може призвести до пересихання русла річок або затоплення населених пунктів. Здійснюйте приготування бетонної суміші окремо від будь-яких дренажів, що ведуть до водних шляхів. Ремонт і технічне обслуговування транспортних засобів і механізація виконуються тільки в механічних службах. Транспортні засоби та техніка паркуються на непроникних поверхнях з дренажною та очисною системою (принаймні масляним сепаратором). Якщо є необхідність подачі палива на об’єкт, це потрібно робити без можливості витоку похідних.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	Якщо відбувається небезпечний розлив нафтопродуктів, потрібно локалізувати та видалити його, очистити майданчик та дотримуватись процедур і заходів щодо поводження з небезпечними відходами. Будівельне сміття та заповнення поверхневих водотоків будівельними матеріалами, включаючи каміння, бетонні відходи, деревину, пластикову тару, яка може бути розкидана, не допускається. Вода, що використовується для будівельних робіт і для інших цілей (водовідведення), повинна бути з існуючих джерел водопостачання. Інші додаткові джерела води використовуватися не будуть. Стічні води або інша вода з будівельного майданчика не будуть випускатися у природне середовище без попереднього очищення.
Поводження з відходами	Для проєктів зі «значними» або «помірними» ризиками для довкілля та здоров'я Виконавець повинен підготувати та впровадити План управління відходами, включаючи всі види потенційних відходів, що утворюються на будівельному майданчику, щоб: • забезпечити збір та утилізацію відходів уповноваженою компанією зі збору відходів та огородженим і захищеним місцем зберігання відходів. Остаточний збір та утилізація будуть проводитися ліцензованою компанією та на ліцензований полігон; • визначити різні види відходів, які можуть утворюватися на будівельному майданчику, та їх класифікацію відповідно до національного законодавства; • забезпечити окремий збір різних видів відходів; • забезпечити надання контейнерів для кожної визначеної категорії відходів у достатній кількості та їх зручне розміщення; • забезпечити, щоб записи про утилізацію відходів регулярно оновлювалися та зберігалися як доказ належного управління згідно з проєктом; Забезпечити затвердження протягом 15 днів з моменту початку діяльності на об'єктах. План має бути розглянутий і затверджений інженером проєкту.
Будівельне сміття	Відокремлюйте будівельні відходи як вторинні, небезпечні та нешкідливі. Збирати, зберігати та транспортувати будівельні відходи на відповідним чином визначені/контрольовані звалища. Забезпечуйте щоденне прибирання, в тому числі приміщень, включаючи обслуговування належних засобів утилізації будівельного сміття. Сміття, що утворилося внаслідок демонтажу існуючих конструкцій, має бути належним чином використано повторно, наскільки це можливо, у пропонованому будівництві. Місце зберігання відходів до остаточного видалення повинно знаходитися на відстані не менше 50 метрів від річок, струмків, озер і водно-болотних угідь. Після виведення з експлуатації кожного будівельного майданчика все сміття і відходи повинні бути очищені та перероблені або утилізовані в затвердженому місці. Спалювання будівельних відходів заборонено.
Небезпечні відходи	До початку робіт з ремонту/відновлення/будівництва слід провести оцінку небезпечних будівель на наявність азбесту, цвілі, друкованих плат,

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	свинцю, ртуті та інших потенційних забруднювачів, які потрібно буде видалити або ізолювати. Збирайте і правильно утилізуйте невелику кількість матеріалів для технічного обслуговування, таких як масляні ганчірки, масляні фільтри, відпрацьовані оливи тощо. Ніколи не викидайте відпрацьовані оливи на землю та у водотоки, оскільки вони можуть забруднити ґрунт та підземні води (включаючи водоносний шар питної води).
Азбест/азбестовмісні матеріали (АВМ) також Додаток 6	Якщо на будівельному майданчику очікується наявність або підозра в наявності небезпечних матеріалів (азбесту/АВМ) в уламках знесених будівель, Виконавець зобов'язаний підготувати План поводження з небезпечними відходами для АВМ, який буде затверджений інженером Проєкту. План також має бути доступним для всіх осіб, причетних до виробничої і транспортної діяльності. У Плані слід детально описувати роботу, включаючи, без обмеження, таке: • Герметизація внутрішніх приміщень, де видалення відбуватиметься в корпусі негативного тиску. • Захист стін, підлоги та інших поверхонь поліетиленовим покриттям. • Будівництво дезактиваційних споруд для робітників та обладнання. • Видалення АВМ мокрими методами, та оперативне розміщення матеріалу в непроникні контейнери. • Остаточне очищення спеціальними пилососами та демонтаж корпусних та дезактиваційних споруд. • Утилізація вилучених АВМ і забруднених матеріалів на затвердженому полігоні. • Контроль і моніторинг повітря в міру виконання робіт, а також остаточний відбір проб повітря для очищення повинні проводитися суб'єктом, незалежним від підрядника, який видаляє АВМ. • Видалення та утилізація існуючих небезпечних відходів на проєктних об'єктах має здійснюватися лише спеціально підготовленим персоналом відповідно до національних або міжнародно визнаних процедур. • У разі очікуваного азбесту, не ініціюйте ремонт і не порушуйте стіни чи стелі. • Необхідно найняти кваліфікованого фахівця для виявлення азбесту, який може бути оброблений, порушений або видалений. • Видалення, інкапсуляція або ізоляція будь-якого азбесту повинні проводитися підготовленим і кваліфікованим персоналом з використанням належних захисних засобів та вентиляції. • Весь видалений азбест слід помістити в подвійні мішки товщиною не менше 6 мм, або в герметичний контейнер, маркований як такий, що містить азбестові відходи. Це охоплює використані засоби захисту, які не будуть відмиватися. • Усі мішки мають бути чітко марковані щодо вмісту азбесту, його канцерогенності та заборони вдихати. Якщо матеріали упаковані в бункер, маркування може бути розміщене на зовнішній стороні бункера (на додаток до будь-якого застосовного маркування, необхідного для транспортування).

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	• Азбестові відходи мають бути надійно упаковані для транспортування та утилізації на затвердженому місці утилізації відходів, щоб вони не становили небезпеку для працівників транспорту, працівників полігонів або населення. • Після завершення робіт робочу зону необхідно візуально оглянути, щоб переконатися, що весь видимий азбест, що містить сміття, був належним чином очищений. Рекомендовано вести облік перевірок. • Слід підписати договір зі спеціалізованим полігоном щодо остаточної утилізаціє азбестовмісних покрівельних листів; • На полігоні азбест, що містить відходи, слід розміщувати на спеціальному майданчику для утилізації цього виду відходів.
Шумові та вібраційні викиди Шум від будівельної діяльності та використання важкої будівельної техніки, вібрація від знесення, дроблення бетону, робота на будівельній техніці та різні впливи	Плануйте заходи, консультуючись з людьми, які живуть в безпосередній близькості, таким чином, щоб шумні заходи проводилися в періоди, коли порушення будуть найменшими. Використовуйте методи контролю, такі як огорожі, бар'єри тощо. Підтримуйте буферну зону (наприклад, відкритий простір, ряд дерев або ділянки рослинності) між проєктною ділянкою та житловими районами, щоб зменшити вплив шуму на житлові квартали. Уникайте виконання будівельних робіт у нічний час - діяльність на майданчику має бути обмежена з 7:00 до 19:00. Використовуйте відповідне та технічно коректне обладнання і механізми (використання віброкотка з малошумною технікою). Вимикайте двигуни транспортних засобів і засобів механізації будівництва, коли немає необхідності в їх експлуатації. Під час роботи двигун, генератори, повітряні компресори та інше електрообладнання повинні бути закриті і розташовані якомога далі від житлової зони. Слід забезпечити ефективне обслуговування насосів та іншого механічного обладнання.
Охорона природи Втрата рослинності і дерев	До початку будівництва вся рослинність має бути видалена з передбачуваних будівельних майданчиків за погодженням відповідних місцевих органів влади. Рослинність підлягає видаленню тільки в межах проєктної території. Видалення окремих дерев буде здійснюватися тільки з письмового дозволу компетентних органів. При озелененні будуть використовуватися тільки місцеві види. Рух здійснюється тільки по існуючих і встановлених під'їзних шляхах. Вбивство та/або незаконне полювання на тварин суворо заборонено. Забороняється заготівля лікарських та/або охоронюваних рослин, або інших рослин комерційного значення. Щоб пом'якшити екологічний вплив, план насадження дерев може бути розглянутий на етапі проєктування, і, відповідно, насадження дерев буде проводитися у відповідному місці, визначеному проєктом після консультацій з відповідним органом влади.
Знесення та ремонт	Підготуйте план управління, як уникнути або мінімізувати вплив на навколишнє та соціальне середовище під час будівельних та ремонтних робіт. Поінформуйте прилеглу громаду перед початком робіт зі знесення. По можливості плануйте ремонтні роботи під час низької завантаженості будівель та прилеглих до робочого майданчика зон.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	Підтримуйте достатню безлюдну буферну зону навколо робочих зон, щоб забезпечити рух транспорту для проведення будівельних і ремонтних робіт. Це може потребувати тимчасового переселення мешканців будівель у безпосередній близькості до робочих зон. Переконайтеся, що встановлені попереджувальні знаки, попереджаючи працівників і населення про будь-який ризик, пов'язаний з будівництвом. Розміщуйте попереджувальні знаки на огородженнях, у будівельних зонах та інших територіях, що обмежують доступ лише уповноваженому персоналу. Вживайте адекватних заходів під час знесення існуючої інфраструктури для захисту працівників і населення від падіння уламків і літаючих об'єктів. Ізолюйте робочі зони від людних зон, використовуючи фізичні бар'єри, негативний тиск будівельних або ремонтних зон на людні зони, і використовуйте HEPA або іншу фільтрацію, де це можливо, для видалення твердих частинок. Пакуйте все будівельне та ремонтне сміття та скидайте у відведені та обмежені зони видалення або скидання відходів та/або жолоб для безпечного переміщення відходів з верхнього до нижнього рівнів. Проводьте розпилювання, різання, шліфування, галтування, сколювання або циклювання з використанням належних огороджень та анкерних кріплень, залежно від конкретних умов. Використання тимчасових заходів захисту від падіння на риштуваннях і на краях висотних робочих поверхонь, таких як поручні та дошки для запобігання зміщенню матеріалів. Забезпечення всіх працівників захисними окулярами з бічними щитками, щитками для захисту обличчя, будівельними касками та захисним взуттям. Захист слуху забезпечується там, де є надмірні рівні шуму.
Демонтаж інженерних комунікацій	До початку будівництва інженерні комунікації (електричні кабелі, телефонні кабелі, водогони, газогони та кабелі інтернет-зв’язку) необхідно перенести за погодженням з відповідними організаціями. Поінформуйте місцеву громаду перед початком робіт з демонтажу або знесення. Акуратно демонтуйте інженерні комунікації, підведені до будь-яких споруд. Дотримуйтесь належних заходів з охорони здоров'я та безпеки працівників під час перенесення цих комунікацій, щоб уникнути будь-яких інцидентів.
Культурна спадщина Випадкові знахідки Див. також Додаток 7	Якщо під час земляних робіт або будівництва знайдено будь-яку археологічну пам'ятку, історичну пам'ятку, останки або предмети, негайно задіюються процедури випадкової знахідки, а саме: • Припиніть будівельну діяльність в районі випадкової знахідки. • Окресліть виявлену ділянку або територію. • Захистіть майданчик, щоб запобігти будь-якому пошкодженню або втраті знахідок. У випадках предметів старовини, які можна вилучити, або чутливих останків необхідно організувати нічну охорону допоки відповідальні місцеві органи влади або Національне управління культури не візьмуть на себе відповідальність.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	• Повідомити інженера проєкту, який, у свою чергу, негайно (протягом 24 годин або менше) повідомить відповідальні місцеві органи влади та Національне управління культури. Відповідальні місцеві органи влади та Національне управління культури відповідатимуть за охорону та збереження місця знахідки до прийняття рішення про подальші відповідні процедури. Це вимагатиме попередньої оцінки знахідок археологами Національного управління культури. Рішення про те, як поводитися зі знахідною, приймаються відповідальними органами влади та Національним управлінням культури. Будівельні роботи можуть бути відновлені лише після отримання дозволу від відповідальних місцевих органів влади або Національного управління культури щодо охорони спадщини.
Соціальні наслідки	До початку будь-яких будівельних робіт Генеральний підрядник (П) розробить власні Процедури управління трудовими ресурсами і План пом'якшення екологічних та соціальних наслідків (П-ПЕСМ), уточнивши всі заходи захисту власного та підрядного персоналу; це буде затверджено інженером проєкту до початку будь-якої будівельної діяльності. ГВП буде на зв'язку з громадою, прилеглою до будівельної зони, та інформуватиме про умови реалізації та заходи захисту громади (реалізація ПЗЗС); інформуватиме про дотримання природоохоронних заходів та заходів безпеки, врегулювання скарг/пропозицій, задоволення потреб споживачів тощо.
Охорона праці і техніка безпека (OHS)	Підрядник зменшить ризики щодо охорони праці і техніки безпеки, провівши навчання для всіх працівників щодо основних екологічних, соціальних, стандартів охорони здоров'я та безпеки (ESHS), пов'язаних із пропонованими будівельними роботами та відповідальністю працівників. Програма навчання повторюється щомісяця. Інженери об'єкта підрядника організовуватимуть щотижневі обговорення з будівельниками щодо стандартів ESHS, пов'язаних з будівельною діяльністю, яка буде здійснюватися на конкретному тижні. Залучений підрядником фахівець з охорони праці і техніки безпеки (EHS) буде нести відповідальність за забезпечення заходів пом'якшення наслідків. Облаштування будівельного майданчика достатніми запасами чистої питної води, електроенергією та санітарно-гігієнічними засобами. Обов'язкове використання засобів індивідуального захисту для працівників у разі необхідності (рукавички, протипилові маски, будівельні каски, черевики, окуляри, засоби захисту органів зору і слуху). Дотримання наведених нижче заходів щодо будівництва, які передбачають роботи на висоті (наприклад, 2 метри від поверхні землі). Дозволяйте лише фахівцям з достатніми навичками, знаннями та досвідом виконувати будівельні/ремонтні роботи. Переконайтеся, що забезпечена належна підготовка та обладнання для роботи на висоті. Переконайтеся, що місце (наприклад, дах), де повинні проводитися роботи на висоті, є безпечним. Там, де це можливо, необхідно передбачити засоби захисту від падіння, наприклад, ремені безпеки, прості риштування/захисні огорожі для робіт на висоті понад 4 метри від землі.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	Дотримуйтесь запобіжних заходів при роботі на або поблизу крихких поверхонь. Негайно видаляйте оливи, мастило, фарбу і бруд, щоб запобігти ковзанню і можливим травмам. Щодня тримайте робоче місце чистим і очищеним від сміття. Передбачення на будівельному майданчику аптечки з бинтами, спиртовими або безалкогольними антисептичними серветками, перев'язувальними матеріалами тощо. Зберігайте корозійні рідини та інші токсичні матеріали в належним чином герметичних контейнерах для збору та утилізації у відповідних захищених приміщеннях. Переконайтеся, що структурні отвори належним чином облаштовані/захищені. Укриття насипного або легкого матеріалу, що зберігається на дахах або відкритих підлогах. Під час сильних дощів або будь-яких надзвичайних ситуацій припиніть всі роботи. Застосовуйте належні практики роботи з електрообладнанням, такі як використання безпечних подовжувачів, стабілізаторів напруги та автоматичних вимикачів, етикеток на електричній проводці для заходів безпеки, обізнаність щодо виявлення запаху гару від дротів тощо. на будівельних майданчиках та оснащення майданчиків детекторами напруги, мультиметрами та приймальними тестерами в разі необхідності. Облаштувати належні туалетні приміщення для працівників, принаймні один туалетний відсік на кожні 25 працівників, з окремими зручностями для чоловіків і жінок. Переконайтеся, що працівники обізнані з механізмом розгляду та врегулювання скарг (МРВС) і можуть отримати до нього доступ. За потреби, потрібно передбачити необхідні ЗІЗ для запобігання передачі інфекційних захворювань (наприклад, COVID), забезпечивши дезінфікуючі засоби для рук, дотримуватись фізичного дистанціювання тощо. Всі працівники будуть забезпечені засобами індивідуального захисту. Засоби індивідуального захисту повинні відповідати вимогам міжнародних стандартів (завжди використовуються будівельні шоломи, респіратори та окуляри, захисні механізми та спеціальне взуття). Відповідні інформаційні стенди на будівельному майданчику інформуватимуть працівників про ключові правила та вимоги, яких необхідно дотримуватися. Впровадження правил і керівних принципів безпеки та процедур управління трудовими ресурсами, включаючи використання засобів індивідуального захисту, буде заохочуватися і контролюватися на регулярній основі. Захист пішоходів, населення в цілому, пацієнтів, студентів, учнів - огородження території та недопущення стороннього персоналу до місць проведення ремонтних робіт. Організація 24-годинної варти об'єктів. Прилегла територія (двір споруди) повинна утримуватися в чистоті, без утилізації відходів. Відходи потрібно зібрати і негайно прибрати з двору, щоб запобігти можливим травмам. Територія будівельного майданчика має бути освітленою в нічний час.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	Регулярне технічне обслуговування транспортних засобів для мінімізації потенційно серйозних аварій, спричинених несправністю обладнання або передчасним виходом з ладу.
Надзвичайні ситуації та аварії	Всі роботи виконуватимуться відповідно до вимог заходів безпеки праці. Розробити порядок дій в надзвичайних ситуаціях для того, щоб тримати під контролем потенційні ризики. Для особового складу буде проведене навчання діям у разі виникнення надзвичайних ситуацій. На майданчику буде в наявності аварійне обладнання готове до використання. На майданчику буде передбачено наявність засобів надання першої допомоги, і працівники будуть обізнані з правилами надання першої допомоги. Рухоме обладнання з обмеженою задньою оглядовістю має бути оснащене звуковою резервною сигналізацією. Кожний оператор рухомого обладнання буде працювати із сигнальником для управління рухом обладнання. Підрядник маркує попереджувальними знаками всі електричні прилади та лінії, що знаходяться під напругою. Підрядник повинен позначити шляхи евакуації при пожежі та навчити працівників екстреній евакуації з терміналу в разі пожежі. Навчально-тренувальні заняття проводяться на регулярній основі. Залучений підрядником фахівець з охорони праці і техніки безпеки відповідатиме за забезпечення заходів пом'якшення наслідків. Повідомлення та розслідування інцидентів та усунення невідповідностей.
Дитяча праця	Ризик дитячої праці буде зменшено шляхом підтвердження віку працівника за допомогою юридично визнаних документів, таких як Національна ідентифікаційна картка та свідоцтво про народження. Крім того, на регулярній основі проводитимуться заняття з підвищення обізнаності для громад, щоб привернути увагу до заборони та негативних наслідків дитячої та примусової праці. Тим не менш, підрядник буде зобов'язаний передбачити в договорі положення щодо заборони використання дитячої/примусової праці. Підрядник зобов'язаний залучити експерта з питань трудових відносин для забезпечення заходів пом'якшення наслідків.
Сексуальні домагання	Ризик гендерного насильства буде зменшений шляхом впровадження Кодексу поведінки, залучення та використання будь-якої праці для виконання робіт та забезпечення необхідної підготовки. Розроблена підрядником Програма щомісячної підготовки також охоплюватиме теми, пов'язані з Кодексом поведінки та сексуальними домаганнями, особливо щодо жінок та дітей, насильством, включаючи сексуальне та/або гендерне насильство та шанобливе ставлення до місцевої громади. Залучений підрядником Експерт з питань праці нестиме відповідальність за забезпечення заходів пом'якшення наслідків.
Ризики та наслідки дорожнього руху	Вказівники, попереджувальні знаки, бар'єри та об’їзні шляхи: майданчик буде чітко видно, а громадськість попереджена про всі потенційні небезпеки. Система управління дорожнім рухом та навчання персоналу, особливо щодо доступу до об'єктів та інтенсивного руху поблизу майданчика.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
	Забезпечення безпечних проходів і переходів для пішоходів, де заважає будівельний рух. Адаптація робочого часу до місцевих моделей руху, наприклад, уникнення інтенсивного транспортного руху в години пік або під час прогону худоби. Активне управління дорожнім рухом підготовленим і видимим персоналом на будівельному майданчику, якщо це необхідно для безпечного та зручного проходу населення. Забезпечення безпечного та постійного доступу до офісних приміщень, магазинів та житлових будинків під час будівельних робіт, якщо будівлі залишаються відкритими для населення.
Робоча сила і табори	Якщо можливо, необхідно залучати до роботи більшість місцевих працівників та забезпечувати відповідне навчання безпечним практикам роботи, якщо це необхідно. Забезпечити належні туалетні приміщення для чоловіків і жінок на робочому місці (туалети та мийні зони) з урахуванням очікуваної кількості працівників. Туалети також повинні бути забезпечені достатніми запасами гарячої та холодної проточної води, мила та сушарок для рук. Там, де потрібно, встановити й підтримувати тимчасову систему септиків для збору санітарних відходів без забруднення прилеглих водотоків. Встановити спосіб і систему зберігання та утилізації всіх твердих побутових відходів, що утворюються на місці проведення робіт. Не дозволяйте використовувати паливну деревину для приготування їжі або опалення в будь-яких приміщеннях для приготування їжі або кухонних приміщеннях і забезпечуйте альтернативне паливо. Переконайтеся, що офіси, склади, установки та майстерні розташовані у відповідних зонах, затверджених інженером проєкту, а не в межах 500 метрів від існуючих житлових кварталів. Вимагайте переробки мастильних матеріалів та спорудження канави навколо зони дозаправки із затвердженим відстійником/масляною пасткою на виході. За потреби передбачити необхідні ЗІЗ для запобігання передачі інфекційних захворювань (наприклад, COVID), забезпечивши дезінфікуючі засоби для рук, дотримуючись фізичного дистанціювання тощо.
Етап експлуатації	
Ризики для здоров'я та безпеки	Ризики для здоров'я та безпеки можуть виникнути в разі впливу біологічних небезпек, небезпечних будівельних матеріалів – першим постійним заходом є забезпечення засобами захисту всього персоналу, відвідувачів та інших тимчасових осіб. Піл час експлуатації необхідно забезпечити належне обслуговування системи водовідведення, прибирання, внутрішню комунікацію і систем пожежної безпеки. Вплив на здоров'я, травми та пошкодження інфраструктури/обладнання через відсутність правил безпеки та інструкцій щодо лабораторного обладнання та хімічних матеріалів, що використовуються. Виконання інструкцій та заходів безпеки для відвідувачів, особливо щодо безпеки дітей, таких як попереджувальні знаки тощо.

Потенційна проблема/вплив	Екологічні та соціальні запобіжні та пом'якшувальні заходи
Роздільне збирання відходів	Усі медичні заклади повинні сортувати та розділяти медичні відходи у місці їх утворення на медичні та звичайні відходи. Звичайні відходи, які ненавмисно змішуються з медичними відходами, вважаються медичними відходами, і поводження та обробка цих відходів здійснюється відповідним чином. Звичайні відходи можуть бути видалені на муніципальний полігон; однак розділення цього потоку відходів заохочується і відповідає Стратегії 3R. Розділення передбачає відокремлення вторинних відходів (пластмас, паперу, скла та електронних відходів) від відходів, що не підлягають переробці, та органічних відходів. Органічні відходи відправляють на компостування або на муніципальний полігон.
Електронні відходи (e-waste)	Там, де це можливо, МОЗ має прийняти варіанти зворотного викупу електронного обладнання з постачальниками як частину відповідальності виробника та політики «зелених» закупівель. МОЗ має доручити працівнику з управління майном проведення інвентаризації всіх закупівель електронного обладнання та розроблення процедури утилізації електронних відходів після того, як обладнання перестане бути придатним для експлуатації. Контейнери для збору електронних відходів мають бути розміщені в усіх центрах ПМСД та лікарнях. Що стосується витратних матеріалів, матеріалів, придатних для споживання та інших предметів постачання (чорнильні картриджі, деталі, освітлювальні прилади, акумулятори, відпрацьовані деталі від ремонту або пошкодження тощо), їх слід збирати для утилізації окремо від іншого сміття. Будь-які електронні відходи, які підлягають вторинній переробці, повинні бути відокремлені для збору та повторного використання переробниками. Будь-яке обладнання або частини, які не можуть бути розділені, повинні бути розміщені окремо від звичайних твердих відходів в окремому контейнері електронних відходів та зберігатися в безпечному сховищі електронних відходів. Домовленості щодо збору та остаточної утилізації електронних відходів повинні бути укладені зі створеними компаніями зі збору або переробки небезпечних відходів. МОЗ розробить порядок безпечної утилізації електронних відходів спільно з Міністерством. Навколишнє середовище.

5.4 Інструменти управління екологічними та соціальними ризиками

Залежно від категорії екологічного та соціального ризику, заходи з управління ризиками для конкретного об’єкта будуть підпадати під дію ПЕСМ (шаблон наведено в Додатку 2) або Контрольного переліку ПЕСМ (шаблон наведено в Додатку 3) та визначатимуть заходи запобігання, мінімізації, пом'якшення наслідків та компенсації, які застосовуватимуться до субпроєктів в разі необхідності. Таблиця пом'якшення наслідків, наведена вище, слугує орієнтиром щодо потенційних ризиків та наслідків, заходів пом'якшення наслідків та показників або результатів, які можуть бути заплановані та впроваджені протягом усього терміну дії проєкту. Ризики та наслідки, заходи

пом'якшення наслідків та індикатори моніторингу будуть представлені згідно з відповідними ЕСС.

Екологічні ризики проєкту, спричинені головним чином будівельними/ремонтними роботами в рамках Компонентів 2 і 3, є специфічними для конкретного об’єкта і тимчасовими, і можуть бути пом'якшені за допомогою існуючих заходів управління та сучасних методів будівництва, ресурсоефективності та запобігання забрудненню та управління. Законодавство України також регламентує вимоги до охорони навколишнього середовища під час підготовки та будівництва/ремонту.

Соціальні ризики нівелюються дотриманням принципів прозорості та публічності проєктної діяльності. Своєчасне та об'єктивне інформування зацікавлених сторін, запровадження ефективного механізму залучення громадян, який охоплює, серед іншого, розгляд скарг та належне реагування. Взаємодія із зацікавленими сторонами ефективно знижує ймовірність негативних реакцій громадян та допомагає вирішувати конфліктні ситуації. Законодавство України у сфері трудових прав також покликане захищати людей у сфері виконання робіт та надання послуг на постійній або тимчасовій основі. Крім того, Міністерство охорони здоров'я розробило План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), який публікується на офіційній веб-сторінці Міністерства. Оновлений ПЗЗС вже опублікований на офіційному сайті МОЗ. ПЗЗС є окремим документом, на який посилаються ці РВЕСМ. Протягом усього терміну дії Проєкту, для забезпечення ефективної комунікації та залучення зацікавлених сторін і громад, ПЗЗС залишається «живим документом», який можна змінювати та оновлювати. У цих РВЕСМ накож розглянуто МРВС.

Однак ці ризики можуть посилюватися потенційними бомбардуваннями та іншими військовими діями, які додають елемент значної невизначеності та ризику загибелі людей або серйозних поранень. Цей ризик є загальним для всіх об'єктів та заходів Проєкту і не може бути повністю пом'якшений заходами екологічного та соціального менеджменту. Однак з метою суттєвого зменшення ризику ракетних ударів, МОЗ через ГВП підготувало шаблон Плану готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях, який є частиною ПЕСМ (Додаток 2б).

Більш конкретно, здійсненні та економічно ефективні заходи, які можуть зменшити потенційно значний негативний вплив на навколишнє середовище до прийнятних рівнів, визначені в Плані екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ). Такий ПЕСМ розробляється для кожного субпроєкту зі значним та помірним ризиком. Шаблон ПЕСМ є додатком до цих РВЕСМ і буде включений до тендерної документації та договорів виконання робіт з підрядниками, субпідрядниками, а також до договорів про надання послуг з контролюючими організаціями для виконання будівельних робіт за Проєктом. Типовий ПЕСМ передбачає стандартні базові підходи до пом'якшення впливу будівельних контрактів з помірними, локалізованими ефектами. Формат вважається таким, що відповідає вимогам Світового банку щодо екологічних та соціальних оцінок.

Крім того, вся тендерна документація та контракти на виконання робіт в рамках Проєкту повинні містити зобов'язання підрядників, субпідрядників та наглядових організацій прийняти та забезпечити дотримання Кодексу поведінки,

який повинен бути наданий та підписаний усіма працівниками, та який детально описує заходи щодо усунення екологічних, соціальних, ризиків для здоров'я та безпеки, а також ризиків сексуальної експлуатації та насильства, сексуальних домагань та жорстокого поводження з дітьми, і все це стосується таких будівельних робіт, які замовляються або виконуються за цими договорами. Такий кодекс поведінки розробляється та надається підрядниками, субпідрядниками та наглядовими організаціями.

Процедура управління трудовими ресурсами (ПУТР) охоплює вимоги щодо забезпечення здоров'я та безпеки працівників, залучених до Проєкту, та має на меті узагальнити заходи щодо пом'якшення можливих ризиків та наслідків, пов'язаних з управлінням працею. ПУТР наведено в додатку 4 до цих РВЕСМ.

МОЗ забезпечить дотримання положень цих РВЕСМ. ГВП відповідатиме за моніторинг проєктної діяльності та нагляд за виконанням положень РВЕСМ залученими закладами ПМСД. Проєкт буде реалізовуватися в масштабах країни.

5.5 Екологічні та соціальні застереження для підрядників

ГВП відобразить екологічні та соціальні вимоги в тендерній документації, а оцінка пропозицій охопить вимоги стандартів ESHS. ГВП включить наступні стандартизовані екологічні та соціальні застереження до тендерної документації, щоб потенційні учасники торгів були обізнані із екологічними та соціальними вимогами, яких вони повинні дотримуватися. Учасники торгів відображатимуть відповідні вимоги у своїх пропозиціях та забезпечуватимуть виконання зазначених застережень під час виконання контракту. ГВП забезпечуватиме дотримання підрядниками цих застережень, які охоплюють чотири питання:

1. Настанови Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров’я та безпеки (EHS),
2. Екологічний та соціальний моніторинг підрядником,
3. Екологічні та соціальні зобов'язання, та
4. Механізм розгляду скарг і пропозицій працівників.

6. МОНІТОРИНГ, НАГЛЯД ТА ЗВІТНІСТЬ

6.1 Моніторинг

Моніторинг забезпечує, що заходи пом'якшення наслідків впроваджуються відповідно до графікц впровадження/робочого плану Проєкту та ПЕСМ/Контрольних переліків ПЕСМ, а також виявляє можливі вузькі місця, які можуть вплинути на реалізацію діяльності Проєкту. Моніторинг виконання заходів пом'якшення екологічних та соціальних наслідків є важливим для забезпечення дотримання чинних ЕСС та запобігання негативному впливу будівельної діяльності на природне та соціальне середовище.

Система екологічного і соціального моніторингу починається від етапу підготовки субпроєкту до етапу експлуатації з метою запобігання негативним наслідкам проєкту та спостереження за ефективністю заходів з пом'якшення наслідків. Ця система допомагає Світовому банку та Позичальнику/МОЗ оцінити успіх пом'якшення наслідків в рамках нагляду за проєктом і дозволяє вживати заходів, коли це необхідно. Система моніторингу забезпечує технічну допомогу та нагляд, коли це необхідно, раннє виявлення умов, пов'язаних із заходами пом'якшення наслідків, відстеженя результатів пом'якшення наслідків та надання інформації про хід упровадження проєкту. МОЗ через ГВП відповідатиме за впровадження цих Рамкових вимог як на загальному рівні Програми, так і на рівні окремих субпроєктів. ГВП забезпечує включення вимог ПЕСМ для конкретного об’єкта та екологічного дозволу до вимог роботодавця шляхом:

- Моніторингу необхідних заходів пом'якшення у рамках ПЕСМ для конкретного об’єкта/Контрольних переліків ПЕСМ та інших застосовних інструментів ЕСП, які мають реалізувати підрядники будівельних робіт та/або інші відповідальні установи.
- Звітності за результатами МРВС згідно з ПЗЗС.
- Розгляду щомісячних звітів з моніторингу, наданих підрядниками та/або консультантами з нагляду.
- Регулярного звітування перед директором Проєкту та Світовим банком, як зазначено в ПЕСЗ та Операційному посібнику проєкту (ОПП).

Для цілей моніторингу ГВП важливо мати у своїй структурі екологічний та соціальний потенціал, бажано на рівні реалізації проєкту. Моніторинг може бути доручений залученим фахівцям.

Технічний відділ закладу охорони здоров'я або призначені технічні спеціалісти також постійно підтримуватимуть реалізацію субпроєкту та забезпечуватимуть управління медичними відходами. Вони координуватимуть з ГВП моніторинг субпроєкту на рівні медичного закладу та підрядників будівельних робіт.

Моніторинг екологічних та соціальних наслідків повинен зосереджуватися на забезпеченні того, щоб усі заходи пом'якшення наслідків впливу на навколишнє та соціальне середовище здійснювалися у повній відповідності з ПЕСМ дл конкретного обєкта/Контрольним переліком ПЕСМ. Моніторинг та оцінка наслідків вимірюються за допомогою встановлених показників.

Для забезпечення ефективного впровадження заходів пом'якшення наслідків ПЕСМ для конкретного об’єкта/Контрольний перелік ПЕСМ містить спеціальний План екологічного та соціального моніторингу (E&SSP), який містить: (a) детальну інформацію про заходи моніторингу, включаючи параметри, що підлягають вимірюванню, методи, які будуть використовуватися, періодичність вимірювань; та (b) процедури моніторингу та звітності з метою: (i) забезпечення раннього виявлення умов, які потребують особливих заходів пом'якшення наслідків; та (ii) надання інформації про прогрес та результати пом'якшення наслідків. Шаблон такого плану E&SMP наведений в Додатку 2a. У плані E&SMP потрібно буде визначити, як і коли вимірюватимуться показники моніторингу; соціальні показники, які слід контролювати на постійній основі, а саме:

- Дотримання підрядником заходів, пов'язаних із соціальними аспектами, та заходів безпеки.
- Кількість тренінгів, проведених для жінок та вразливих груп, та вплив цих тренінгів (наприклад, чи були розширені знання по теми).
- Ефективність МРВС (для громади та будівельників) – відстеження прогресу скарг та часу очікування від отримання до закриття/вирішення скарг, розподіл скарг за вразливими групами, такими як жінки, населення, що зазнає впливу, або особи з обмеженими можливостями.
- Випадки ґендерного насильства, насильства по відношеню до дітей та чи вважає спільнота, що методи розгляду скарг відповідіють вирішенню цих питань.
- Інші показники моніторингу, які можуть бути описані в ПЕСМ для конкретного об’єкта/Контрольному переліку ПЕСМ або інших пов'язаних проєктних документах.

Остаточні платежі підрядникам зумовлені результатами звключної перевірки, із зосередженням уваги на вимозі щодо відновлення об'єкта до початкового стану після завершення відновлювальних робіт.

Екологічні та соціальні фахівці ГВП відвідуватимуть об'єкти проєкту у разі потреби. Виходячи з результатів різних субпроєктів, вони консультуватимуть щодо подальших виплат для підрядників, які уклали контракт на реалізацію субпроєктів в рамках Проєкту. Якщо буде виявлено, що існує невідповідність вимогам ПЕСМ, подальші виплати будуть призупинені до забезпечення відповідності. Крім того, на територіях проєкту ГВП відповідатиме за діяльність з екологічного та соціального моніторингу, визначену вище в частині запобіжних дій та заходів пом'якшення наслідків, пропонованих для усунення потенційних негативних наслідків. Цей моніторинг буде включено до загального плану моніторингу проєкту, щодо його вимагає Світовий банк в частині виконання проєкту. ГВП також відповідає за обробку, розгляд та моніторинг скарг й інших відгуків, у тому числі з екологічних та соціальних питань.

6.2 Нагляд

Працівники ГВП здійснюватимуть нагляд за діяльністю, що підтримується Проєктом, на регулярній основі. Проєкт також залучить

інженера/консультанта з нагляду за будівництвом, який відіграватиме важливу роль в реалізації ПЕСМ для конкретного об’єкта/Контрольних переліків ПЕСМ, а саме щодо:

- Нагляду та моніторингу усіх положень контракту на виконання робіт, які слід забезпечити та дотримуватися;
- Надання усних або письмових інструкцій Виконавцю;
- Контроль і перевірка дотримання інструкцій з будь-якого питання, пов'язаного з договором;
- Надання Виконавцю (в будь-який час) інструкцій і додаткових або оновлених креслень, які можуть бути потрібні для виконання робіт та усунення будь-яких дефектів, і усе це має здійснюватися відповідно до договору;
- Регулярне відвідування будівельних майданчиків та підготовка звітів про відповідність тощо.
- Щомісячне звітування (або у разі потреби) про реалізацію Проєкту, включаючи аспекти E&S та OHS.

Процес нагляду буде доповнено наглядом Світового банку за Проєктом. Цей процес охопить участь працівників Банку з екологічних і соціального питань в місіях з огляду впровадження проєкту, залежно від обставин, для огляду поступу реалізації ПЕСМ.

6.3 Звітність

Документування результатів екологічного та соціального нагляду за субпроєктами є обов'язковим. Підрядники та/або консультанти, які здійснюють нагляд, формуватимуть щомісячні моніторингові звіти для відображення якості та обсягу застосування кожного екологічного та соціального заходу пом'якшення наслідків, передбачених ПЕСМ для конкретного об’єкта/Контрольним переліком ПЕСМ. Інформація, надана у звітах про хід викоаннння робіт, має супроводжуватись фотоматеріалами, зробленими на об’єкті, та датованими.

Екологічні та соціальні розділи квартальних/піврічних звітів про хід виконання Проєкту, підготовлені МОЗ через ГВП та надані Світовому банку, міститимуть вичерпнішу аналітичну інформацію про стан реалізації E&S в рамках Проєкту, включаючи огляд відхилень/порушень ПЕСМ, що виникли протягом звітного періоду, інструкції, надані підрядникам щодо усунення будь-яких слабких місць або виявлених проблем, та подальші дії щодо виявлених невирішених питань. Звітування щодо моніторингу екологічних, соціальних, медичних та безпекових показників Проєкту, зокрема, щодо залучення зацікавлених сторін та ведення журналу скарг.

Звіти про хід виконання Проєкту регулярно подаються (тобто щокварталу, щопівроку), як зазначено в Плані екологічних та соціальних зобов'язань (ПЕСЗ) та Операційному посібнику проєкту (ОПП), починаючи з дати набуття чинності (Дата набуття чинності), не пізніше 20 робочих днів після закінчення кожного звітного періоду протягом усього періоду реалізації Проєкту.

Квартальні/піврічні звіти з моніторингу складатимуться з метою:

- Вдосконалювати практики екологічного та соціального менеджменту.
- Розуміння проблем реалізації ПЕСМ та ПЕСЗ та забезпечення своєчасного прийняття рішень щодо будь-яких потенційних ризиків та викликів, які можуть негативно вплинути на реалізацію проєкту.
- Забезпеченя ефективності та якості процесів екологічної та соціальної оцінки та використання інструментів ЕСП.
- Запровадження доказових та орієнтованих на результати показників екологічної та соціальної ефективності.
- Надання можливості звітувати про результати та досвід впровадження заходів пом'якшення наслідків, у майбутніх ПЕСМ та інших документах, пов'язаних з проєктом.

Звітування Світовому банку про екологічні та соціальні інциденти (див. Додаток 9)

Негайне інформування Світового банку про будь-які аварії, надзвичайні ситуації та непередбачені проблеми, які можуть виникнути в ході робіт і безпосередньо або опосередковано вплинути на навколишнє середовище, фізичні культурні ресурси, персонал виконавців робіт та/або громади поблизу проєктного об’єкта, є обов'язковим незалежно від термінів звітування. Також повідомлятимуться несподівані негативні соціальні наслідки, виявлені під час реалізації Проєкту.

Юридична або фінансова угода передбачає стандартну мову повідомлення про інциденти Банку. Для проєктів, в яких застосовуються ЕСП, ПЕСЗ може також включати вимогу до позичальників звітувати перед Банком та надавати детальну інформацію про причини та коригувальні дії. В Настановах EHSG надаються рекомендації щодо того, як Позичальники повинні повідомляти та розслідувати виробничі травми.

МОЗ має використовувати стандартну процедуру Світового банку ESIRT (Інструмент реагування на екологічні та соціальні інциденти) для повідомлення про інциденти, що відбуваються в проєктах, незалежно від того, чи знаходяться вони на етапі підготовки, чи впровадження – більш детальна інформація про управління інцидентами та процес звітування наведена в Додатку 9.

Консалтингова компанія, що здійснює нагляд за будівництвом, та її персонал нестимуть відповідальність за моніторинг таких негативних впливів під час своїх наглядових візитів.

7. МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

МОЗ є впроваджувальною установою проєкту, яка відповідає за впровадження Проєкту в цілому через свою ГВП, яка забезпечує моніторинг та звітність щодо впровадження РВЕСМ/ПЕСМ та всі пов'язані з цим питання, такі як повідомлення про інциденти та скарги. Функції ГВП більш детально описані нижче.

ГВП буде належним чином укомплектована персоналом й підтримуватиметься протягом усього періоду дії Проєкту, а також може скористатися підтримкою консультантів з екологічних та соціальних питань.

ГВП також здійснюватиме моніторинг виконання Процедур управління робочим персоналом; того, що кожна особа, яка виконує роботу в рамках Проєкту/надає консультаційні послуги, офіційно працевлаштована або має чинний контракт; що кожен працівник або консультант обізнаний з МРВС проєкту і має можливість висловити занепокоєння або подати скаргу.

МОЗ підготувало План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), який застосовується до всіх заходів, що фінансуються Проєктом. Цей документ спрямований на залучення до обговорення зацікавлених сторін Проєкту, комунікацію з ними, інформування громадськості про Проєкт. Документ містить посилання на МРВС та інформаційні канали. ГВП та медичні заклади-бенефіціари визначатимуть та консультуватимуться з ключовими зацікавленими сторонами безпосередньо або через віртуальні платформи та електронну пошту, якщо це необхідно. Усі інструменти публічних консультацій будуть доступні на веб-сторінках МОЗ та медичних закладів-бенефіціарів, якщо такі веб-сторінки існують, а друковані версії цих документів будуть доступні та надаватимуться за запитом. Документи також будуть опубліковані на веб-сторінці Світового банку.

Розгляд і затвердження

Інструменти екологічного та соціального менеджменту розробляютьмя медичними закладами-бенефіціарами за підтримки ГВП, а потім розглядаються ГВП та затверджуються Світовим банком.

МОЗ через ГВП забезпечить оцінку проєктної діяльності у контексті екологічних і соціальних складових та адекватне впровадження ПЕСМ для конкретного об’єкта/Контрольних переліків ПЕСМ, а саме:

- координацію питань, пов'язаних з екологічною та соціальною оцінкою;
- оцінку прийнятності субпроєкту у контексті екологічних і соціальних питань та екологічного і соціального скринінгу субпроєктів;
- надання необхідної інформації з екологічних і соцівльних питань заявникам субпроєктів (зокрема, інформування про екологічні та соціальні критерії, які будуть використовуватися, пояснення усіх зобов'язань щодо процедури екологічної і соцівльної оцінки тощо);
- моніторинг впливу на навколишнє середовище в рамках загального моніторингу реалізації субпроєкту; та
- комунікацію з компетентними органами охорони навколишнього середовища та соціального захисту

Реалізація

ГУП забезпечить розповсюдження цих РВЕСМ серед усіх підрядників, коли вони будуть призначені, а також серед керівників об'єктів. ГУП забезпечить, щоб усі контракти з будівельниками, проєктувальниками та іншими особами, залученими до реалізації проєктних аспектів ремонту/відновлення, включали вимоги щодо дотримання цих РВЕСМ та правових положень, що стосуються навколишнього середовища та соціального захисту.

Медичні заклади-бенефіціари несуть відповідальність за впровадження інструментів екологічного та соціального менеджменту в тісному контакті та за підтримки ГВП. У будівельній діяльності відповідальні інженери-інспектори здійснюватимуть соціальний та екологічний моніторинг виконання контрактів на виконання робіт відповідно до ПЕСМ для конкретного об’єкта/Контрольних переліків ПЕСМ. Додатки до цих РВЕСМ містять шаблони планів екологічного та соціального моніторингу. ГВП підтримуватиме та контролюватиме повну реалізацію Проєкту.

Під час реалізації Проєкту фахівці з екологічних та соціальних питан/консультанти ГВП подаватимуть щоквартальні звіти до Світового банку щодо моніторингу екологічних, соціальних, санітарних та безпекових показників Проєкту, зокрема, інформаційно-просвітницької діяльності та ведення реєстру скарг.

Крім того, фахівці з екологічних та соціальних питань/консультанти ГВП повідомлятимуть Світовому банку про будь-який інцидент або нещасний випадок, пов'язаний з Проєктом, який має або може мати значний негативний вплив на навколишнє середовище, відповідні громади, населення або працівників (включаючи будь-який спалах захворювання серед працівників проєкту); надають достатню деталізовану інформацію щодо інциденту або аварії із зазначенням негайних заходів, вжитих або планованих, для його усунення, а також будь-яку інформацію, надану будь-яким підрядником і наглядовою організацією, якщо це необхідно.

Функції та повноваження підрядників

Підрядники повинні будуть дотримуватися вимог Процедур управління трудовими ресурсами (ПУТР), який був підготовлений ГВП МОЗ як окремий документ згідно з вимогами ЕСС2. ПУТР охопює оцінку ризиків і наслідків та необхідні заходи пом'якшення наслідків для забезпечення здоров'я та безпеки працівників підрядника, які можуть зазнавати ризиків для здоров'я. ПУТР вимагає від підрядників локалізації економічних вигід з мінімальними можливостями залучення зовнішньої робочої сили для виконання сервісних робіт, які вимагають спеціалізованої/кваліфікованої робочої сили, якої немає в місцях реалізації проєкату. Крім того, від Підрядника вимагається розробити, прийняти та впровадити задокументований План управління припливом робочої сили в частині тендерної документації та контракту на виконання робіт, перш ніж використовувати будь-яку робочу силу на проектній роботі.

Підрядники повинні вирішувати такі питання, як дитяча праця, примусова праця, гендерні питання та питання гендерного насильства, охорона

праці і техніка безпеки, зазначені в тендерних та контрактних документах, а також забезпечити необхідну програму навчання та обізнаності персоналу. Підрядники також повинні забезпечити адекватну охорону праці і техніку безпеки відповідно до Настанов Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров’я та безпеки (EHSG) та стандартів Передової міжнародної галузевої практики (GIIP) щодо захисту персоналу. Для забезпечення здоров'я та безпеки працівників під час будівництва підрядники повинні підготувати та реалізувати План охорони праці і техніки безпеки (OHSP), дотримуючись положень EHSG та місцевого законодавства.

Підрядникам також необхідно буде підготувати та реалізувати Плани екологічного та соціального менеджменту для конкретних об’єктів (П-ПЕСМ).

Підрядники повинні запровадити спеціальний механізм розгляду та врегулювання скарг (МРВС) для працівників.

Розбудова потенціалу

Екологічний та соціальний тренінг допоможе забезпечити, щоб вимоги ЕСС та подальші соціальні аспекти були чітко зрозумілі та дотримувалися всім персоналом проєкту протягом усього періоду реалізації проєкту. ГВП забезпечить, у співпраці із медичними закладами-бенефіціарами, проведення цих тренінгів для всього персоналу Проєкту. Програма соціального тренінгу буде доопрацьована до початку проєкту.

Навчання буде проведене для фахівців ГВП, представників медичних закладів-бенефіціарів, підрядників та іншого персоналу, залученого до проєкту. Навчання охоплюватиме всі рівні персоналу, починаючи від управлінського та наклядового до кваліфікованих та некваліфікованих категорій. Обсяг тренінгу охоплюватиме загальну екологічну та соціальну обізнаність та вимоги ЕСС5 й інших ЕСС, з акцентом на чутливості персоналу проєкту до соціальних та гендерних аспектів відповідної території. Буде ініційованоі різні навчальні програми із подальшою переформатуванням відповідно до потреб.

Весь персонал підрядників та медичний персонал повинні пройти навчання з процедур реагування у надзвичайних ситуаціях, яких слід дотримуватися у разі надзвичайного/ареального бомбардування, а також процедур/протоколу, яких слід дотримуватися у разі виявлення боєприпасів, що не розірвалися/ вибухонебезпечних залишків війни (UA/UXO).

8. ПУБЛІЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

Відповідно до екологічної та соціальної політики Світового банку, позичальник, через ГВП, повинен забезпечити відкритий діалог, публічні консультації, своєчасний та повний доступ усіх зацікавлених сторін до інформації, пов'язаної з діяльністю Проєкту.

Ключові зацікавлені сторони і групи, на які поширюється Проєкт, а також їхні інтереси та потреби у залученні до Проєкту вказані нижче. Тут розглядається надзвичайний контекст, в якому повинні застосовуватися відповідні вимоги національного законодавства та Світового банку щодо залучення зацікавлених сторін та розкриття інформації та пропонують ефективні заходи співпраці, яких необхідно вжити під час реалізації проєкту.

Попередні консультації

У жовтні 2022 року МОЗ і ГВП організували перший раунд консультацій із зацікавленими сторонами, долучивши центральні, місцеві та регіональні заклади охорони здоров'я, представників органів місцевого самоврядування та різні неурядові організації (НУО) для зворотного зв'язку щодо потенційної проєктної діяльності та технічного дизайну його компонентів. Консультації проводилися онлайн, враховуючи значний рівень нестабільності, пов'язаний з російським вторгненням та продовженням поширення COVID-19 в Україні. У консультаціях взяли участь 100 осіб.

ГВП використовувала подібні підходи, як при підготовці проєкту вакцинації проти COVID-19, і обізнана з регулярними онлайн-консультаціями із зацікавленими сторонами. Всі відгуки, отримані під час консультацій, були проаналізовані та враховані при доопрацюванні проєктного дизайну. Дискусія була зосереджена на компоненті психічного здоров'я, який є актуальним внаслідок негативних наслідків війни для населення, що тривають. Серед інших важливих отриманих відгуків був чіткий запит на створення та навчання мобільних бригад, які б надавали основні медичні послуги та лабораторні дослідження (на деокупованих територіях), та створення регіональних центрів психічного здоров'я. Консультації проводитимуться регулярно на більш пізніх етапах проєкту та/або за запитом зацікавлених сторін.

Консультації з підготовки РВЕСМ

Консультації щодо остаточного проєкту РВЕСМ та пов'язаних з ними інструментів будуть проведені МОЗ/ГВП із відповідними зацікавленими сторонами до остаточного затвердження цього документа.

Інформація про цей проєкт РВЕСМ буде розкриватися протягом щонайменше 15 календарних днів на веб-сторінці МОЗ українською та англійською мовами для отримання зворотного зв'язку від зацікавлених сторін/фізичних осіб, громадських організацій, організацій з охорони праці та фахівців з охорони навколишнього середовища через різні канали комунікації, у тому числі електронною поштою. Процес публічних консультацій щодо РВЕСМ завершиться зустріччю з громадськістю, організованою віртуально або особисто (залежно від існуючих умов) та охоплюватиме такі основні теми:

- Характер і масштаб проєкту та його компонентів.

- Тривалість пропонованих заходів за Проєктом.
- Потенційні ризики та вплив Проєкту на місцеві громади.
- Пропозиції щодо зменшення ризиків та наслідків, визначення тих, що можуть непропорційно вплинути на вразливі та неблагополучні групи, та опис диференційованих вжитих заходів пом'якшення наслідків для уникнення та мінімізації цих ризиків та наслідків.
- Пропонований процес залучення зацікавлених сторін сфокусований на шляхах участі зацікавлених сторін.
- Процес і засоби, за допомогою яких скарги можуть бути порушені та врегульовані.

Про час та місце проведення такої зустрічі з громадськістю, а також про теми обговорення МОЗ/ГВП своєчасно повідомляють всім потенційним учасникам.

Результати процесу публічних консультацій щодо РВЕСМ Проєкту будуть потім узагальнені та включені як Додаток 8 до фінального документа РВЕСМ.

Консультації під час впровадження

Взаємодія зацікавлених сторін зі сторонами, на які поширюється вплив проєкту, та іншими зацікавленими сторонами триватиме протягом усього періоду реалізації Проєкту. У рамках цього процесу буде надана наступна інформація, а додаткова інформація буде надана у ПЗЗС, розробленому для Проєкту:

- Оновлена інформації щодо поступу проєкту для спільноти та зацікавлених сторін.
- МРВС щодо будівництва – і відповідь на відповідні відгуки.
- Графік проєкту, хід виконання та ключові результати.
- РВЕСМ, ПЕСМ, ПЗЗС та ПЕСЗ.
- Кодекс поведінки підрядника.
- Графік ремонтних та будівельних робіт та пов'язані з цим можливості працевлаштування для місцевих громад.
- Тренігг з гендерних питань, трудових прав та здоров'я, вимог заходів безпеки у відповідних випадках.
- Звіти з моніторингу та нагляду.

План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС)

План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС) спрямований на забезпечення того, щоб громади та інші зацікавлені сторони були поінформовані та залучені на всіх етапах реалізації проєкту. Проєкт визнає важливість забезпечення інформування осіб, нап яких поширюється вплив проєкту про заходи з пом'якшення наслідків або залучення до них, а також інформування про постійний моніторинг діяльності Проєкту.

ПЗЗС має на меті:

- Розробити системний підхід до взаємодії із зацікавленими сторонами, який допоможе МОЗ визначити зацікавлені сторони, а також побудувати й підтримувати конструктивні відносини з ними протягом життєвого циклу проєкту, зокрема сторонами, на які поширюється вплив проєкту.

- Оцінити рівень зацікавленості та підтримки проєкту й уможливити урахування думок зацікавлених сторін в дизайні проєкту та екологічних і соціальних показниках.
- Сприяти й надавати засоби для ефективної та інклюзивної взаємодії зі сторонами, на яких поширюється вплив проєкту, протягом усього життєвого циклу проєкту.
- Забезпечити, щоб відповідна інформація про екологічні та соціальні ризики та наслідки Проєкту розкривалася зацікавленим сторонам у своєчасний, зрозумілий, доступний та культурно прийнятний спосіб та формат.
- Надати сторонам, на які поширюється вплив Проєкту, доступні та інклюзивні засоби для порушення питань і скарг, а також дозволити МОЗ реагувати на такі скарги та керувати ними.

ПЗЗС застосовується до всього Проєкту. Це живий документ, який буде оновлюватися в міру поступу проєкту від підготовки проєкту до реалізації та закриття.

За впровадження ПЗЗС відповідатиме МОЗ. МОЗ через ГВП здійснюватиме моніторинг впровадження ПЗЗС відповідно до ЕСП Світового банку та забезпечуватиме збір інформації для регулярної звітності за проєктом, включаючи показники результатів компонентів щодо ризиків для ЕСП та звіти МРВС. ПЗЗС впроваджуватиметься разом з Планом екологічних та соціальних зобов'язань проєкту (ПЕСЗ) та Операціним посібником проєкту (ОПП).

Ідентифікація зацікавлених сторін

Група зацікавлених сторін	**Інтереси**	**Вплив**	
		Інтерес	**Вплив**
Сторони, на які поширюється вплив проєкту			
Компонент 1: Задоволення нових та нагальних потреб у сфері охорони здоров'я для психічного здоров'я та реабілітації			
Особи з проблемами психічного здоров'я	Отримання послуг з реабілітації психічного здоров'я від надавачів послуг	В (високий)	В
Надавачі послуг з охорони психічного здоров'я	Установи, що надають послуги з охорони психічного здоров'я	З (значний)	В
Національна служба здоров'я України	Впроваджувальна установа за компонентом	В	В
Заклади охорони здоров'я	Визначення потреби персоналу в навчанні з питань психічного здоров'я відповідно до формалізованих критеріїв	З	З
Компонент 2: Подальше вдосконалення та зміцнення первинної медико-санітарної допомоги			
Населення в місцевих громадах	Відновлення доступу до основних медичних послуг поблизу їх локації (включаючи надання першої медичної допомоги, діагностики та лікування, доступ до медичних оглядів, вакцинації дітей тощо)	В	П (помірний)

Персонал місцевого медичного закладу	Відновлення прийнятних умов праці/забезпечення доступності обладнання та ресурсів для надання медичних послуг	З	З
Місцеві органи влади	Відновлення та покращення громадської інфраструктури в населених пунктах	В	В
Місцеві постачальники комунальних послуг	Відновлення інженерних мереж до відремонтованих закладів ПМСД	П	П
Надавачі послуг екстреної медичної допомоги	Організація медичної допомоги під час надзвичайної ситуації, пов'язаної з війною	П	В
Компонент 3: Модернізація та вдосконалення лікарняної допомоги			
Населення в місцевих громадах, включаючи ВПО	Підвищення спроможності мереж охорони здоров'я та якості надання медичних послуг	В	В
Персонал медичного закладу	Відновлення прийнятних умов праці/забезпечення наявності обладнання та ресурсів для надання медичних послуг	В	В
Місцева влада	Підвищення якості медичних послуг та державної інфраструктури населених пунктів	В	В
Компонент 4: Підтримка розбудови потенціалу, цифровізації та інновацій			
Населення	Покращення доступу до медичних послуг за рахунок впровадження цифрового підходу, оптимізації системи зворотного зв'язку	В	Н (низький)
Інші зацікавлені сторони			
Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України	Розробники політики та нагляд за широкою мережею державних установ	В	В
Міністерство охорони здоров'я України; Управління охорони здоров'я обласних та міських адміністрацій ЗОЗ Центр громадського здоров'я Національна служба здоров'я України	Впроваджувальна установа та Група координації	В	В
Неурядові та місцеві громадські організації Національні та місцеві ЗМІ	Зацікавленість у тому, щоб управління проєктом здійснювалося у прозорий спосіб у надзвичайних ситуаціях. Поширення інформації про проєктну діяльність.	П	В
Вразливі групи			
Особи, які можуть зазнати непропорційно сильного впливу проєкту(ів) або опинитися в більш	Вимагати особливих зусиль для їх залучення для забезпечення їх рівного представництва в консультаціях, пов'язаних з проєктом, і прийнятті	В	Н

несприятливому становищі внаслідок проєкту(ів) порівняно з будь-якою іншою групою через їх вразливий статус (наприклад, жінки, молодь, люди похилого віку, включаючи різні етнічні групи).	рішень. Інформація про проєкт повинна розкриватися відповідними місцевими мовами та культурно доступним і належним чином, беручи до уваги конкретні потреби груп, на які проєкт може по-різному або непропорційно вплинути, або груп населення з особливими інформаційними потребами (наприклад, інвалідність, грамотність, стать, мобільність, мовні відмінності або відмінності в доступності).		

<u>Пропонована стратегія консультацій та взаємодії із зацікавленими сторонами</u>

Метод	Опис	Контент	Спосіб поширення інформації	Цільові групи
Надання інформації				
Публікації на офіційних сайтах та інших офіційних каналах соціальних мереж	Використовується для передачі інформації про проєкт та регулярних оновлень інформації про хід його виконання	Розкриття офіційної інформації, ПЕСЗ, ПЗЗС, РВЕСМ, каналів подання запитів в рамках МРВС тощо.	Публікація інформації місцевими мовами	Всі зацікавлені сторони
Публікація інформації в місцевих ЗМІ та громадських місцях, закладах охорони здоров'я тощо	Інформація про проєкт	Канали подання скарг через МРВС, організаційні питання, час і місце консультацій з громадськістю тощо.	Інформаційні стенди, публікації в місцевих ЗМІ, доступні на місцевих мовах	Всі зацікавлені сторони
Консультації та участь				
Публікація інформації через соціальні та засоби масової інформації та надання контактної інформації	Детальне обговорення дизайну проєкту та проєктної діяльності. Інформування місцевих зацікавлених сторін (включаючи вразливі групи) про хід реалізації проєкту, потенційні екологічні та	Коротка інформація про заходи та відповіді на запитання аудиторії.	Анонси періоду публічних консультацій, цільові запрошення, дострокове оприлюднення матеріалів. Вільний доступ до консультацій та реєстрація пропозицій і скарг у період розкриття інформації.	Всі зацікавлені сторони

	соціальні ризики та заходи пом'якшення наслідків тощо.			

Розкриття інформації

Розкриття інформації означає надання доступу до інформації всім зацікавленим сторонам проєкту у спосіб, який є доречним та зрозумілим для зацікавлених сторін та сторін, на яких поширюється вплив проєкту. Розкриття інформації є безперервним процесом для Проєкту, який складається з двох етапів: (1) до оцінки проєкту Світовим банком[9] та (2) під час упровадження проєкту. На обох етапах інформація про проєкт була/буде розкриватися у спосіб, що відповідає колу зацікавлених сторін, англійською та українською мовами, якщо це необхідно. Усі інструменти ЕСП будуть оприлюднені на офіційних веб-сторінках МОЗ, які є широко доступними та добре відомими громадськості. Цільові аудиторії, перелічені в ПЗЗС, залучаються під час соціальної оцінки, екологічних аудитів та консультацій РВЕСМ.

Керівні принципи розкриття інформації передбачають:

- Прозорість.
- Подання інформації у зрозумілій формі.
- Оприлюднення документів якомога раніше.
- Використання розкриття інформації для підтримки консультаційної діяльності.
- Надання змістовної та корисної інформації.
- Впевненість у тому, що інформація доступна.

Стратегія розкриття інформації про РВЕСМ та інші інструменти ЕСП наведена нижче.

Додаткова інформація надається у ПЗЗС.

Пропонована стратегія розкриття інформації

Група зацікавлених сторін	**Надана інформація про проєкт**	**Засоби розкриття**
Міністерство охорони здоров'я України; Управління охорони здоров'я обласних та міських адміністрацій ЗОЗ ГВП Центр громадського здоров'я	• Резюме цілей проєкту та загальна інформація про проєкт. Регулярна інформація про реалізацію проєкту • План екологічних та соціальних зобов'язань • План залучення зацікавлених сторін • Рамкова програма екологічного та соціального менеджменту (РВЕСМ) та інші документи, пов'язані з ЕСПF	Оприлюднення інформації на офіційних веб-сторінках, у соціальних мережах та національних ЗМІ, урядових та офіційних повідомленнях, публікаціях та прес-релізах на офіційних веб-сторінках українською та англійською мовами

[9] Оцінку вже завершено.

Національна служба здоров'я України	• Механізм розгляду та врегулювання скарг	
Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України		
Громадські та місцеві громадські організації Національні та місцеві ЗМІ		Офіційні заяви, публікації та прес-релізи на офіційних сайтах. Запит на публічну інформацію відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»
Місцеві органи влади		Офіційні заяви в місцевих ЗМІ та офісах, комунікація з місцевим населенням та іншими місцевими зацікавленими сторонами

9. МЕХАНІЗМ РОЗГЛЯДУ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ СКАРГ (МРВС)

9.1. Визначення МРВС

Проєкт передбачає застосування механізму розгляду скарг та врегулювання скарг (МРВС).

МРВС має на меті підвищити прозорість та підзвітність бенефіціарів та забезпечити для зацікавлених сторін Проєкту канали надання зворотного зв'язку та/або озвучення скарг, пов'язаних із діяльністю, що підтримується Проєктом. МРВС спрямований на виявлення та вирішення проблем, що впливають на Проєкт, зменшенння ризику ненавмисного впливу Проєкту на громадян/бенефіціарів, отримання зворотного зв'язку та навчання для покращення впливу Проєкту.

МРВС слугує важливим механізмом зворотного зв'язку, який може покращити вплив проєкту і пом'якшити небажані впливи.

9.2. Сфера застосування та застосування МРВС

Будь-яка зацікавлена сторона, включаючи працівників проєкту, органи влади, підрядників та інших залучених сторін, може подати скаргу до Проєкту, якщо вона вважає, що порушується її право на інформацію. Приклади охоплюють неналежне втручання зовнішньої сторони; порушення прав, у тому числі передбачаних цими РВЕСМ або ПЕСМ для конкретного об’єкта; якщо збитки виникли внаслідок реалізації проєкту або були порушені будь-які принципи та процедури проєкту. Зацікавлені сторони також можуть подавати зауваження та пропозиції. Повний опис МРВС навдений у ПЗЗС.

У Проєкті передбачено три види скарг:

- Ті, що безпосередньо пов'язані з реалізацією програми (включаючи екологічні та соціальні наслідки, здоров'я, безпеку тощо), описані у цих РВЕСМ, ПЕСМ для конкретного об’єкта та ПЗЗС.
- Спори, пов'язані з працівниками (детально описані в ПУТР у Додатку 6).
- Інші скарги, пов'язані з діяльністю Проєкту

Управління МРВС для Проєкту здійснюється ГВП (МОЗ) під безпосереднім керівництвом керівника ГВП.

Скарги можуть бути подані в будь-який час протягом періоду реалізації Проєкту. МРВС буде доступний (українською мовою) на початку проєкту, а телефонні/офісні контакти будуть доступні/візулізовані на всіх робочих сайтах проєкту.

9.3. Процедури і канали подання скарг

Прийом та обробка скарг, відповідно до законодавства України, регулюються Конституцією України (стаття 40) та Законом України «Про звернення громадян» (1996). У рамках проєкту робота зі скаргами також регламентується вимогами ЕСС10 Світового банку: Взаємодія із зацікавленими сторонами і розкриття інформації.

МРВС для Проєкту функціонувати в усіх медичних закладах-бенефіціарах, де реалізується діяльність Проєкту, та буде доступним для місцевого населення і персоналу медичних закладів-бенефіціарів.

МРВС встановлює механізми та процедури для:

• Каналу(ів) подання скарг;

• Реєстрації скарг і ведення журналу обліку;

• Розслідування події (подій) та наслідків;

• Відповіді скаржнику;

• Права скаржника на апеляцію.

Проєкт забезпечить гнучкість доступних каналів подання скарг, а також доступ скаржників до контактної інформації.

Скаржник може подати скаргу, пов'язану з діяльністю та заходами Проєкту, на адресу:

a. Міністерства охорони здоров'я - номер гарячої лінії: 0-800-602-019;

b. Електроннрою поштою: moz@moz.gov.ua, zurab.m.moz@gmail.com;

c. Надіслати лист до МОЗ: м. Київ, 01601, вул. Грушевського, 7;

d. Особисто: за вищевказаною адресою або за адресами установ, яким Міністерство охорони здоров'я делегувало повноваження;

e. Письмово до скриньки скарг до закладів охорони здоров'я із зазначенням контактної інформації для зворотного зв'язку (ПІБ, контактний номер телефону, адреса електронної пошти);

f. Інше: Письмові скарги працівникам проєкту (під час зустрічей фахівців проєкту) за допомогою гарячої лінії МОЗ: 0-800-602-019.

Люди, на яких поширюється вплив Проєкту, також можуть подати скаргу анонімно. Анонімні скарги можуть бути подані без персональних даних. Анонімні скарги будуть розглядатися, але скаржнику доведеться самому звернутися до Міністерства охорони здоров'я, щоб отримати відповідь на скаргу.

Конфіденційність буде забезпечена в усіх випадках, зокрема, коли особа розкриває свої персональні дані під час подання скарги.

Якщо скаржники очікують отримати відгук щодо своїх заяв, вони вказують прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання, предмет звернення, коментар, запит, претензію, заяву, заяву, прохання чи вимогу.

Письмова заява повинна бути підписана та датована заявником (заявниками). Заява, надіслана електронною поштою до Міністерства охорони здоров'я, повинна містити адресу електронної пошти або поштову адресу чи будь-який інший засіб зв'язку для відповіді на заяву. Використання електронного підпису не є обов'язковим для заявок, ндісланих електронною поштою.

Для початку процесу розгляду скарг дані по скарзі вносяться до Реєстру скарг.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про звернення громадян» звернення розглядаються і вирішуються протягом не більше одного місяця з дня їх надходження, а звернення, які не потребують додаткового вивчення, – невідкладно, але не пізніше 15 днів з дня надходження. У разі неможливості вирішення порушених у зверненні питань протягом одного місяця керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлює необхідний строк для її розгляду, про що доводиться до відома заявника. Однак загальний строк вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати 45 днів.

Для розгляду скарги особа, відповідальна за розслідування скарги, збирає факти, щоб сформувати чітке розуміння обставин, що стосуються скарги. Розслідування/подальші дії передбачають відвідування об’єкта, розгляд документів та зустрічі з тими, хто може вирішити проблему.

Термін розгляду скарги може бути пододовжений Координатором проєкту на 30 робочих днів, при цьому скаржник має бути поінформований про те, що:

a) Для реагування на скаргу необхідні подальші консультації;

b) Скарга стосується великого обсягу інформації і для відповіді слід вивчити додаткові матеріали.

9.4. Завдання та обов'язки працівників ГВП щодо МРВС

Координатор проєкту розподілить обов'язки між працівниками ГВП:

- Загальне управління системою МРВС
- Розробка та впровадження інформаційно-просвітницьких заходів
- Прийом скарг
- Реєстрація скарг
- Повідомлення скаржнику про отримання скарги та терміни її розгляду
- Сортування/категоризація скарг
- Ретельне вивчення питань, включаючи причинно-наслідковий зв'язок між діяльністю Проєкту та повідомленою шкодою/збитками/«чутливим» фактом
- Прийняття рішень за результатами такої перевірки
- Обробка скарг або регулярне спілкування зі скаржниками для вирішення питань у дружній спосіб
- Організація та реалізація інформаційних матеріалів та інформаційних кампаній
- Звітування та отримання коментарів та зауважень за результатами роботи МРВС.

Якщо є скарги, пов'язані з управлінням соціальними або екологічними проблемами, фахівець з екологічних і соціальних питань буде призначений координатором МРВС і буде відповідати за реєстрацію цих скарг і їх передачу тому, хто буде контролювати скарги і направляти їх для відповідних дій та заходів. Скарги та відповіді, включаючи впровадження плану коригувальних дій, а також результат, відображатимуться в журналі реєстрації МРВС. Після впровадження плану коригувальних дій, якщо скаржник не задоволений результатом, він має право на поновлення процедури подання і розгляду скарги на наступному шаблі або, зрештою, на звернення до суду.

9.5. Реєстр скарг

Координатор з розгляду скарг веде місцевий реєстр скарг, щоб забезпечити, що кожна скарга має унікальний контрольний номер і належним чином відстежується, а реєстрація дій підкріплюється практичними діями. При отриманні коментарів та зауважень, включаючи скарги, визначається таке:

- Вид звернення;
- Категорія звернення;

- Особи, відповідальні за розгляд та вирішення скарги;
- Термін вирішення скарги; та узгоджений план дій.

Про будь-яку серйозну скаргу буде повідомлено Світовому банку протягом 24 годин після її отримання.

Координатор з розгляду скарг забезпечує, щоб кожна скарга мала індивідуальний контрольний номер і належним чином відстежувалася та виконувалися дії, що реєструються. Журнал містить таку інформацію:

- Ім'я скаржника, його/її місцезнаходження та деталі його/її скарги;
- Дата подання скарги;
- Подробиці щодо пропонованих коригувальних дій, назва органу, відповідального за затвердження;
- Дата, коли пропонована коригувальна дія була надіслана скаржнику (у разі потреби);
- Деталі засідання Комісії з розгляду скарг (у разі потреби);
- Дата закриття скарги та
- Дата надсилання відповіді скаржнику.

Підсумковий список отриманих скарг та їх розподіл, а також ключові статистичні дані щодо кількості скарг і тривалості розгляду будуть повідомлятися щорічно. Записи скарг (лист, електронна пошта, запис розмови) повинні зберігатися разом, в електронному або паперовому вигляді під відповідальністю Координатора з розгляду скарг.

9.6 Механізм розгляду та врегулювання скарг щодо сексуальної експлуатації/сексуальних домагань

Механізм розгляду та врегулювання скарг щодо сексуальної експлуатації та насильства/сексуальних домагань (SEA/SH) дозволяє безпечно та етично обробляти заяви про SEA/SH. Цей механізм розгляду скарг на рівні проєкту адаптований до випадків SEA/SH.

МРВС на рівні проєкту буде розроблений для розгляду випадків SEA/SH в етичний та конфіденційний спосіб. Скаржник зможе подати скаргу за допомогою МРВС на рівні проєкту, також МОЗ забезпечить можливість анонімного подання скарг. Конверти з поштовою адресою та поштовими марками МОЗ будуть розміщені на інформаційних стендах медичних закладів, в офісі підрядника, щоб працівники мали можливість подати скаргу анонімно. Спеціальний координатор з питань гендерного насильства в МОЗ буде обізнаний з процесом розгляду чутливих питань SEA/SH, відповідатиме за розслідування випадків SEA/SH та комунікуватиме з працівниками Проєкту, відповідальними за розгляд питань гендерного насильства, з метою розслідування та вирішення скарг. Конфіденційність персональних даних скаржника матиме високий пріоритет.

Спеціальні тренінги з розгляду та розслідування скарг щодо SEA/SH на основі керівних принципів та вимог Світового банку будуть організовані координатором МОЗ України з питань гендерного насильства для працівників ГВП, які відповідають за МРВС.

9.7 Механізм розгляду та врегулювання скарг (МРВС) для працівників

Буде створено МРВС для конкретного проєкту на місцевому рівні, пропорційно потенційним ризикам та наслідкам проєкту, спираючись на існуючі трудові практики та кадрові процедури. Крім того, МРВС буде діяти спеціально для основних працівників і працівників за контрактом відповідно до ЕСС2. МРВС буде розроблений на ранній стадії і офіційно задіяний з набранням чиннсті проєкту та до будь-яких виплат і до початку будівельних робіт.

ДОДАТОК 1: ФОРМА ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО СКРИНІНГУ

Вступ

Огляд проєкту та ініціатора проєкту містить таку інформацію, як: і) назва проєкту та загальний опис; іі) передумови; ііі) цілі процесу скринінгу.

Опис та обґрунтування проєкту

Короткий опис проєктної пропозиції, включаючи розташування і зону впливу проєкту (в тому числі карти), резюме ключових особливостей дизайну, потреби в ресурсів та джерела, прогнозований тип та кількісну оцінку обсягів утворених відходів, чисельність робочої сили та розміщення, а також графік реалізації. Коротке обґрунтування, включаючи вигоди для місцевої території, та актуальність проєкту у світлі місцевих або національних потреб.

Опис об'єкта/зони впливу проєкту

Короткий опис екологічних і соціальних характеристик, актуальних для проєкту і зони його впливу.

Консультації та поширення інформації

Резюме консультацій та заходів з поширення інформації під час процесу скринінгу, включаючи загальні порушені питання, а також відповіді на ці питання.

Форма скринінгу

Ця форма буде використовуватися ГВП для скринінгу потенційних рівнів екологічного та соціального ризику пропонованого субпроєкту, визначення актуальності екологічних та соціальних стандартів Банку (ЕСС), пропозиції щодо рівнів екологічного і соціального ризику та інструменту, який необхідно підготувати для субпроєкту.

Назва ЗОЗ	
Місцезнаходження ЗОЗ	
Вигодонабувачі: лікарні/ЗОЗ	
Оцінка бюджету	
Дата початку/завершення	

Частина 1: Контрольний перелік перевірки прийнятності субпроєкту

№	Чи у рамках субпроєкту:	Так	Ні
1	Реалізується субпроєктна діяльність, яка може спричинити негативний вплив на здоров'я, включаючи серйозні/потенційно смертельні захворювання, високий рівень локалізації тощо.		
2	Реалізується субпроєктна діяльність, яка може спричинити довгострокові, постійні та/або незворотні (наприклад, втрата основних природних середовищ проживання) несприятливі наслідки;		
3	Існує висока ймовірність спричинення серйозних несприятливих наслідків для здоров'я людини та/або навколишнього середовища		
4	Існують негативні соціальні наслідки, які можуть призвести до значних соціальних конфліктів		
5	Існує діяльність, яка може вплинути на ділянки землі або права людей, або інших вразливих меншин		

№	Чи у рамках субпроєкту:	Так	Ні
6	Існує діяльність, яка може передбачати наслідки переселення або придбання землі, негативні наслідки для культурної спадщини.		
7	Залучаються будь-які зовнішні об'єкти поводження з відходами, такі як санітарний полігон, сміттєспалювальний завод або водоочисні споруди для утилізації медичних відходів		

Рекомендації:

- Якщо одна з відповідей «Так», Субпроєкт не відповідає вимогам прийнятності і відхиляється: ____
- Якщо Всі відповіді «Ні», Субпроєкт є прийнятним для визначення потенційних екологічних та соціальних ризиків та відповідних екологічних і соціальних інструментів: ____

Частина 2: Визначення відповідних ЕСС та комплексних (due diligence) заходів /інструментів

Запитання	Відповідь		Актуальність ЕСС	Комплексні заходи/інструменти
	так	ні		
Чи передбачає субпроєкт будівельні роботи, включаючи модернізацію або відновлення закладу ПМСД та/або пов'язаних об'єктів поводження з відходами?			ЕСС1	Заходи з управління ризиками/ ПЕСМ
Чи передбачає субпроєкт мережі водопостачання та водовідведення?			ЕСС1	ПЕСМ
Чи передбачає субпроєкт будівництво нових лабораторних комплексів/котелень				ПЕСМ
Чи передбачає субпроєкт встановлення сонячних панелей для нагріву води/фотоелектричних панелей для виробництва енергії?				ПЕСМ
Чи існують процедури адекватного інфекційного контролю та поводження з медичними відходами?			ЕСС1	ПЗВВ
Чи передбачає субпроєкт наймання робочої сили, включаючи основних працівників, працівників за контрактом, первинних постачальників та/або громадських працівників?			ЕСС2	ПУТР
Чи передбачається в робочій силі дитяча або примусова праця?			ЕСС2	ПУТР
Чи передбачає субпроєкт утворення електронних відходів?			ЕСС3	План поводження з електронними відходами
Чи передбачає субпроєкт утворення небезпечних/радіоактивних відходів?			ЕСС3	ПЕСМ, ПЗВВ
Чи передбачає субпроєкт утворення безпечних відходів?			ЕСС3	ПЕСМ, ПЗВВ
Чи існує система збору небезпечних та нешкідливих відходів?			ЕСС3	ПЗВВ

Запитання	Відповідь		Актуальність ЕСС	Комплексні заходи/інструменти
	так	ні		
Чи присутні вразливі групи на території субпроєкту, на які, ймовірно, негативно чи позитивно вплине субпроєкт?			ЕСС10	ПЗЗС ГМ (гендерний менеджмент)
Чи вільний від обтяжень майданчик, обраний для діяльності субпроєкту, і знаходиться у володінні ЦГЗ/уряду/громади?			ЕСС1	ПЕСМ
Чи повідомлялося про випадки гендерного насильства (GBV), сексуальної експлуатації та насильства (SEA) та сексуальних домагань (SH) у сфері впливу охорони здоров'я?			ЕСС1	ПЗЗС ГМ
Чи буде об’єкт/субпроєкт охоплювати/залучати/відбуватися поблизу будь-чого з наступного: ▪ *Відкриті джерела води (наприклад, річки, озера)* ▪ *Дренажна система* ▪ *Вирубка дерев/лісу/рослинності* ▪ *Земляні роботи (земляні роботи, зняття верхнього шару ґрунту тощо)* ▪ *Близькість до будь-яких історичних будівель або територій* ▪ *Використання небезпечних матеріалів* ▪ *Ділянка в населеному пункті*			ЕСС1	ПЕСМ

Висновки:

1. Пропоновані рейтинги екологічного та соціального ризику (значний, помірний або низький). Надайте обґрунтування. Будь-який субпроєкт, який отримає рейтинг «Високий», слід виключити.

2. Пропоновані екологічні та соціальні заходи/інструменти (Контрольний перелік екологічних та соціальних ризиків, ПЕСМ, План збору та видалення відходів (ПЗВВ) тощо).

ДОДАТОК 2

Шаблон Плану екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ)[10]

_____

_____

(ЗОЗ, місце розташування, опис)

Екологічні та соціальні елементи	**Наслідки**	**Пропоновані заходи щодо пом'якшення наслідків[11]**	**Інституційна відповідальність за пом'якшення наслідків**	**Вартість заходів з пом'якшення наслідків[12]**
Період будівництва				
Фізичне середовище				
Ґрунти				
Водні ресурси				
Якість повітря				
Біологічне середовище				
Фауна і флора				
Соціальне середовище				
Естетика і ландшафт				
Людські спільноти				
Рух транспорту/вуличний рух				
Переселення				
Зниження доходів				
Здоров'я та безпека				
Історико-культурні об'єкти				
Безпека іта здоров'я персоналу і населення				

[10] Перелік заходів пом'якшення наслідків, наведений в главі 5.3, може бути використаний для посилання

[11] Діяльність, що вимагає фінансових витрат, слід включити до Специфікації обсягів робіт (BoQ).

[12] Вартість заходів з пом'якшення наслідків визначається підрядником у відповідних пунктах тендерної документації.

Період експлуатації				
Фізичне середовище				
Ґрунти				
Водні ресурси				
Якість повітря				
Біологічне середовище				
Фауна і флора				
Соціальне середовище				
Естетика і ландшафт				
Людські спільноти				
Історико-культурні об'єкти				
Безпека та здоров'я персоналу і населення				

ДОДАТОК 2а

Шаблон плану екологічного та соціального моніторингу

_____

_____

(субпроєкт, місце розташування, опис)

Етап реалізації субпроєкту	**Який** параметр підлягає моніторингу?	**Де** буде здійснюватися моніторинг параметрів?	**Як** буде здійснюватися моніторинг параметрів/типу моніторингового обладнання	**Коли** чи буде здійснюватися моніторинг параметра – частота	**Моніторинг вартості**[13] Яка вартість обладнання або витрат підрядника необхідні для проведення моніторингу?	**Інституційна відповідальність за моніторинг**	**Дата початку**	**Дата завершення**
Будівництво								
Експлуатація								

ДОДАТОК 2b до Плану екологічного та соціального менеджменту
План готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях (шаблон)
(складова частина ПЕСМ)

Контекст

24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабне військове вторгнення в Україну. Численні російські атаки завдали значної і часто непоправної шкоди критичній інфраструктурі України, яка є важливою для українського суспільства та функціонування української економіки. Також було пошкоджено низку закладів охорони здоров'я.

Сучасний стан

Міністерство охорони здоров'я України спільно зі Світовим банком реалізує проєкт «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (HEAL Ukraine), діяльність якого охлплює як виконання дрібних ремонтних робіт для відновлення функціонування закладів ПМСД, так і будівництво нових будівель у складі існуючих об'єктів, які не потребують придбання нових земельних ділянок.

Визначення та оцінка ризиків

Ідентифікація ризиків допомагає своєчасно виявляти вразливості через їх кореляцію з подальшим кращим реагуванням, особливо в надзвичайних ситуаціях, шляхом розумного розподілу ресурсів ключових суб'єктів за пріоритетними сферами та розроблення своєчасних заходів пом'якшення наслідків, які раніше не передбачалися. Ці РВЕСМ зосереджені на визначенні можливих наслідків, пов'язаних з війною, спричиненою військовим вторгненням Росії в Україну, та розробленні відповідних заходів пом'якшення наслідків та безпеки. У процесі аналізу ситуації, спричиненої військовим вторгненням Росії, станом на квітень 2023 року було визначено такі основні ризики:

a) Ризик нанесення ракетних ударів різної інтенсивності. Ракетні удари можуть спричинити:

– травмування працівників, персоналу, відвідувачів;

– пошкодження приміщень, майна або обладнання;

– переривання водо-/електропостачання закладів охорони здоров'я;

– епідеміологічні наслідки низької якості водопідготовки або неконтрольованих скидів внаслідок аварій, спричинених ракетними ударами;

– екологічні наслідки (забруднення поверхневих і підземних вод, земельних ресурсів), пов'язані з неправильною експлуатацією реконструйованих об'єктів або обладнання

b) Ризик випадкового виявлення боєприпасів/ракет, що не розірвалися

– оцінка ризиків передбачає попередню класифікацію виявлених ризиків за обраними параметрами;

– масштаб впливу: локальний або поширений всередині країни;

– здатність передбачити ризик: передбачений або непередбачений; який можна уникнути або не уникнути;

– тяжкість тілесних ушкоджень: від легких до важких.

Ризик нанесення ракетних ударів різної інтенсивності

– масштаб впливу: широкомасштабний (в межах країни);

– здатність передбачити ризик: непередбачений; неминучий;

– тяжкість тілесних ушкоджень: висока

Ризик випадкового виявлення боєприпасів/ракет, що не розірвалися

– масштаб впливу: широкомасштабний (в межах країни);

– здатність передбачити ризик: непередбачений;

– тяжкість тілесних ушкоджень: висока

План дій щодо готовності до надзвичайних ситуацій.

1. Рамковий план дій щодо загрози ракетного удару

– керівники закладів охорони здоров'я повинні забезпечити підтримання функціональної підсистеми медичної охорони у готовності до виконання покладених завдань у особливий період відповідно до вимог законодавства України, у тому числі наказів МОЗ України;

– необхідно розробити плани дій, включаючи плани евакуації працівників та відвідувачів бомбосховищ/укриттів у разі авіанальоту, артилерійських обстрілів та бомбардувань, а також дій особового складу до та під час бойових дій з мінімальним рівнем загрози життю та здоров'ю працівників та відвідувачів;

- медичний персонал та інший персонал закладів охорони здоров'я, а також всі працівники, яких планується допустити до роботи на будівельному майданчику, повинні бути проінструктовані щодо плану дій на випадок повітряної тривоги;

- заклади охорони здоров'я або будівельні майданчики повинні передбачати на видних місцях схеми, які вказують шлях до бомбосховищ/укриттів;

- на видних місцях закладів мають бути передбачені чіткі та лаконічні інструкції щодо того, як реагувати на ракетний удар;

- заклади охорони здоров'я або будівельні майданчики повинні передбачити на видних місцях перелік контактних телефонів служб екстреної допомоги та допоміжних служб (див. пункт 4 цього Плану дій щодо готовності до надзвичайних ситуацій);

- у разі повітряної тривоги необхідно здійснити організований перехід в укриття, не залишаючи інструментів, обладнання та техніки в робочому стані, і допомогти тим, кому важко самостійно дістатися безпечного місця;

- необхідно проконтролювати, чи всі колеги вчасно перейшли в укриття, або чи всі залишили укриття після того, як минула загроза; це можна організувати, в тому числі, повідомивши колег в онлайн-чаті, або за допомогою телефонних дзвінків між заздалегідь визначеним колом осіб тощо;

- керівники закладів охорони здоров'я повинні забезпечити роботу пристроїв або програмного забезпечення, які дублюють/підсилюють звук повітряної тривоги. Це слід робити у випадках, коли внаслідок особливостей робіт на будівельному майданчику або в окремих приміщеннях закладів охорони здоров'я неможливо або важко почути звукові сигнали тривоги в цьому місці;

- укриття, якими користуються будівельники, медичний персонал і пацієнти, повинні бути забезпечені всім необхідним для ізольованого перебування людей протягом декількох днів, а саме:

- питною водою;
- харчовими продуктами тривалого зберігання;
- аптечкою з тим, що необхідно для надання першої допомоги;
- ковдрами або теплим одягом;
- меблями для сидіння;
- автономними світильниками (ліхтарями) і блоками живлення, незалежними від централізованого електропостачання.

2. План дій на випадок виявлення снарядів або ракет, що не розірвалися

- медичний та інший персонал закладів охорони здоров'я, а також усі працівники, яких планується допустити до робіт на будівництві, мають бути проінструктовані щодо плану дій на випадок виявлення вибухонебезпечних предметів, зокрема, артилерійських снарядів та/або ракет, що не розірвалися; Якщо можливо, доцільно організувати тренінги від представників територіальних органів Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

- У разі виявлення вибухонебезпечних предметів забороняється:

- торкатися їх (в жодному разі цього не робити);
- переміщати, перекочувати їх з одного місця на інше;
- збирати і зберігати, нагрівати і бити по них;
- намагатися розрядити й розібрати;
- виготовляти різні предмети;
- використовувати заряди для розведення вогню та освітлення;
- заносити до приміщення, закопувати в землю, кидати в колодязь або річку.

- Виявивши вибухонебезпечні предмети, необхідно вжити заходів щодо їх позначення, огородження та охорони знайдених предметів на місці виявлення. Територіальні органи Державної служби з надзвичайних ситуацій та Міністерства внутрішніх справ слід негайно поінформувати за телефонами «101» та «102».

3. План дій у випадку травми

Медичний та інший персонал закладів охорони здоров'я, а також всі працівники, яких планується допустити до робіт на будівельному майданчику, повинні пройти інструктаж з надання першої медичної допомоги. Така підготовка (інструктаж) повинна включати надання першої допомоги у випадках, пов'язаних з різними видами травм та іншими проблемами зі здоров'ям (в тому числі накладання джгута/турнікета).

Заклади охорони здоров'я та/або будівельний майданчик повинні бути укомплектовані аптечками з усіма необхідними засобами надання першої медичної допомоги. Комплектність аптечок повинна періодично перевірятися, а їх вміст відповідати вимогам законодавства України.

Всі працівники (персонал) повинні знати місцезнаходження аптечок, засобів індивідуального захисту та вогнегасників.

4. Перелік контактних телефонів аварійно-рятувальних служб та служб підтримки

У разі надзвичайної ситуації, злочину або загрози злочину важливо звернутися за допомогою. Нижче вказані відповідні контактні телефони. Номери телефонів екстрених служб такі:

- 112 – універсальний номер виклику всіх екстрених служб. Зателефонувавши за цим номером, диспетчер викличе бригаду необхідної служби.
- 101 — пожежна служба.
- 102 або 0 800 500 202 — поліція (може використовуватися для повідомлення про воєнні злочини, включаючи такі злочини, як сексуальна експлуатація та сексуальні домагання).
- 103 — швидка допомога.
- 104 — аварійна служба газової мережі.
- 1547 – урядова гаряча лінія (може використовуватися для повідомлення про воєнні злочини, включаючи такі злочини, як сексуальна експлуатація та сексуальні домагання).
- 0 800 501 482 — гаряча лінія Служби безпеки України.

Безкоштовна підтримка психічного здоров'я:

– Урядова гаряча лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації — 116 123 або 0 800 500 335.

- Цілодобова служба підтримки - 1500 або 044 272 15 00.

- Психотерапевтична підтримка жертв насильства, в тому числі сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом - онлайн-платформа «Аврора» https://rozirvykolo.org/mental-support/.

– Спеціалізована служба підтримки жертв домашнього насильства https://nssu.gov.ua/domashnye-nasilstvo/specializovani-sluzhbi-pidtrimki.

– 24-годинна лінія психологічної підтримки, яка допомагає чоловікам стабілізувати емоційний стан, знайти внутрішні ресурси для виходу зі складних ситуацій та виявлення проблемної поведінки – 2345 (для мобільних мереж Vodafone та Life) та +38 067 752 23 45 (для Київстар).

– Більше інформації про:

Регіональні служби підтримки: https://ukraine.unfpa.org/sites /default/files/pub-pdf/de_otrymaty_dopomogu _v_ukrayini.pdf

Послуги мобільної підтримки: https://www.facebook.com/ UNFPA. Ukraine/posts/pfbid0QUSnMpEbMNMD5U4E9o 34b3nP2AQZf71FeAwxLuVxfByRUZVEqmwxyeyuXmHX1GEpl.

5. Рекомендації МОЗ України щодо змісту аптечки, готовності до будь-яких надзвичайних ситуацій: природних, техногенних або військових.

Що повинно бути в комплекті першої необхідності:

- Рукавички нестерильні - 4 пари
- Атравматичні ножиці для розрізання одягу або взуття
- пов'язка марлева стерильна та нестерильна різних розмірів — 5 шт.
- Еластична пов'язка різних розмірів — 2 шт.
- Гідрогелева протиопікова пов'язка/пов'язка (не менше 10х10 см) — 2 шт.
- Термоковдра на поліетиленовій основі

• Термометр (безртутний і в захисному чохлі)

• Пов'язка індивідуальна стерильна з еластичним компресійним компонентом першої медичної допомоги із захисним вологостійким чохлом (типу «ізраїльський бандаж») — 2 шт.

• Плівка (клапан) для штучної вентиляції легенів — 2 шт.

• Гіпотермічний пакет

• Пов'язка на око (щиток).

• Бактерицидний пластир різних розмірів — 25 шт.

• Гіпс на флізеліновій основі (довжиною 3-5 м, шириною 3-5 см)

• Серветки марлеві стерильні — 10 шт.

• Хустка медична для іммобілізації кінцівок — 2 шт.

• Гормональна мазь

• Антисептик (1 на водній основі, 1 на спиртовій основі)

• Знеболюючий/жарознижуючий засіб (1 упаковка)

• Ентеросорбент

• Таблетки для очищення води (1 упаковка)

• Армована стрічка

• Маркер для нанесення водостійкої інформації

• Вибирайте нітрилові або вінілові рукавички, що не припудрені, за вашим розміром.

• Гормональна мазь потрібна при укусах комах або контакті з отруйними рослинами, що супроводжуються сверблячкою.

• Для обробки ран використовують антисептики, що містять хлоргексидину біглюконат, повідон-йоду водний розчин, октенідину дигідрохлорид. Не можна застосовувати спиртові розчини йоду або діамантового зеленого, перекису водню.

• Використовуйте спиртові антисептики для дезінфекції рук.

• Для зниження температури тіла та зняття болю використовуйте ібупрофен/парацетамол відповідно до вказівок або рекомендацій лікаря.

• Для дітей забезпечити анальгетики/жарознижуючі засоби в суспензії/супозиторіях.

• Використовувати ентеросорбенти (активоване вугілля, діоксид кремнію) при харчових отруєннях, діареї.

• Таблетки очищення води необхідні для дезінфекції індивідуальних запасів води з неперевірених джерел. Варто використовувати препарати з діючою речовиною - дихлорізоціануратом натрію.

• Покладіть в аптечку запас медикаментів, які приймаєте на регулярній основі (згідно з власними потребами і за рекомендацією лікаря).

• Людям з артеріальною гіпертензією та/або цукровим діабетом рекомендовано мати тонометр і глюкометр в аптечці з запасом тест-смужок і батарейок, якщо це необхідно.

Рекомендації щодо того, що додатково можуть мати в аптечці люди, які володіють відповідними навичками і вміннями.

• Хімічні засоби для зупинки кровотечі (тампонна пов'язка зупиняюча з кровоспинним засобом)

• Оклюзійна торакальна пов'язка на гелевій основі (стікер) з клапаном (або без клапана)

• Механічні засоби для зупинки кровотечі типу CAT

• Гнучка іммобілізаційна шина шириною 10-11 см, довжиною 90 см

• Назофарингеальний повітропровід з лубрикантом

• Декомпресійна голка

У будь-якій екстреній ситуації слід зберігати спокій. Запорука вашого спокою - готовність до непередбачених подій. Укомплектована аптечка і вміння нею користуватися - одна з ланок такої підготовленості.

ДОДАТОК 3

Контрольний перелік Плану екологічного та соціального енеджменту (ПЕСМ) для дрібних робіт з будівництва/ремонту/відновлення (шаблон)

Загальні рекомендації щодо використання Контрольного переліку ПЕСМ:

Для топологій низького ризику, таких як роботи з відновдення шкіл, лікарень, група з питань безпеки ЕСА розробила альтернативу чинному формату ПЕСМ, щоб забезпечити можливість більш упорядкованого підходу до підготовки ПЕСМ для дрібних робіт з відновлення або будівництва у секторах охорони здоров'я, освіти та комунальних послуг. Формат Контрольного переліку був розроблений для «прикладу передових практик» таким чином, щоб бути зручним для користувача та сумісним з вимогами щодо гарантій безпеки.

Формат Контрольного переліку ПЕСМ спрямований на охоплення типових основних підходів до пом'якшення наслідків для контрактів на виконання будівельних робіт з низьким локалізованим впливом. Прийнято, що цей формат передбачає ключові елементи Плану екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) для відповідності вимогам Еологічних та Соціальних Стандартів Світового банку відповідно до нових Екологічних та Соціальних Принципів. Передбачається, що Контрольний перелік буде застосовуватися як орієнтир для підрядників дрібних робіт і буде складовою частиною тендерної документації підрядників, які виконують невеликі будівельні роботи за проєктами Банку.

Контрольний перелік складається з трьох розділів:

Частина 1 містить описову частину, яка характеризує та визначає проєкт з точки зору інституційних та законодавчих аспектів, технічний контент проєкту, потенційну потребу в програмі розбудови спроможності та опис процесу консультацій з громадськістю. Цей розділ може бути обсягом до двох сторінок. Додатки з додатковою інформацією можуть доповнювати описову частину в разі потреби.

Частина 2 містить контрольний перелік показників екологічного та соціального скринінгу, де діяльність та потенційні екологічні проблеми можна перевірити у простому форматі «Так»/«Ні». Якщо будь-яка така діяльність/проблема позначається «так», робиться посилання на відповідний розділ у наступній таблиці, який містить чітко сформульовані заходи з управління та пом'якшення наслідків.

Частина 3 є планом моніторингу діяльності під час будівництва та реалізації проєкту. План зберігає той самий формат, який необхідний для планів екологічного та соціального менеджменту, пропонованих відповідно до звичайних вимог Банку до проєктів із помірними та значними екологічними та соціальними ризиками. Цей контрольний перелік передбачає включення Частини 2 та Частини 3 до тендерної документації підрядників з урахуванням ціни під час тендеру та сумлінного виконання виконання робіт в умовах нагляду.

ЗМІСТ

A) Загальна інформація про Проєкт та Об’єкт
B) Інформація щодо гарантій безпеки
C) Заходи пом'якшення наслідків
D) План моніторингу

ЧАСТИНА A: ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЄКТ ТА ОБ’ЄКТ

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА АДМІНІСТРАТИВНІ АСПЕКТИ				
Країна	**КРАЇНА**			
Назва проєкту				
Сфера дії та діяльність у рамках проєкту	Дрібні будівельні роботи для відновлення будівель в рамках *** проєкту			
Інституційні механізми (ім'я та контакти)	Світовий банк (керівник групи проєкту)	Керівництво проєкту	Місцевий партнер та/або Одержувач	
Механізми реалізації (ім'я та контакти)	Гарантії безпеки/нагляд за ЕСС	Нагляд з боку місцевого партнера	Нагляд з боку місцевого органу інспекції	Контактна особа
ОПИС ОБ’ЄКТА				
Назва об’єкта				
Опишіть місце розташування об’єкта			Додаток 1: Карта об’єкта [ ]Т [ ] Н	
Хто є власником землі?				
Опис географічного, фізичного, біологічного, геологічного, гідрографічного та соціально-економічного контексту				
Розташування та відстань для пошуку матеріалів, особливо щебню, води, каміння?				
ЗАКОНОДАВСТВО				
Визначення національного та місцевого				

законодавства та дозволів, які застосовуються до проєктної діяльності;	
ПУБЛІЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ	
Визначити, коли/де відбувався процес консультацій з громадськістю	
РОЗБУДОВА ІНСТИТУЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	
Чи буде здійснюватися розбудова потенціалу?	[ ] Н або [ ] Т якщо «Так», Додаток 2 містить програму розбудови потенціалу

ЧАСТИНА B: ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ

ЕКОЛОГІЧНИЙ/СОЦІАЛЬНИЙ СКРИНІНГ			
	Діяльність/Проблема	**Статус**	**Задіяні заходи**
Чи буде діяльність на об'єкті охоплювати/передбачати будь-що з наступного?	A. Відновлення будівлі	[ ] Так [ ] Ні	Див. розділ **A** нижче
	B. Нове будівництво	[ ] Так [ ] Ні	Див. розділ **A** нижче
	C. Індивідуальна система очищення стічних вод	[ ] Так [ ] Ні	Див. розділ **B** нижче
	D. Історичні будівлі та райони	[ ] Так [ ] Ні	Див. розділ **C** нижче
	E. Придбання земельної ділянки[14]	[ ] Так [ ] Ні	Див. розділ **D** нижче
	F. Небезпечні або токсичні матеріали[15]	[ ] Так [ ] Ні	Див. розділ **E** нижче
	G. Вплив на ліси та/або природоохоронні території	[ ] Так [ ] Ні	Див. розділ **F** нижче
	H. Поводження/управління медичними відходами	[ ] Так [ ] Ні	Див. розділ **G** нижче
	I. Безпека дорожнього руху та пішоходів	[ ] Так [ ] Ні	Див. розділ **H** нижче

[14] Придбання земельної ділянки охоплює переміщення людей, зміну засобів до існування, посягання на приватну власність, тобто на землю, що купується/передається і впливає на людей, які проживають цій землі та/або самовільних поселенців, та/або займаються бізнесом (мають кіоски) на землі, що придбавається.

[15] Токсичний/небезпечний матеріал включає, без обмеження, азбест, токсичні фарби, шкідливі розчинники, видалення свинцевої фарби тощо.

ЧАСТИНА С: ЗАХОДИ ПОМ'ЯКШЕННЯ НАСЛІДКІВ

ДІЯЛЬНІСТЬ	ПАРАМЕТР	КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ ЩОДО ПОМ'ЯКШЕННЯ НАСЛІДКІВ
0. Загальні умови	Повідомлення та безпека працівників	(a) Місцевим будівельним та екологічним інспекціям і громадам повідомлено про майбутні заходи (b) Громадськості повідомлено про роботи шляхом розміщення відповідних повідомлень у засобах масової інформації та/або на загальнодоступних місцях (включаючи місце проведення робіт) (c) Усі передбачені законом дозволи були отримані на будівництво та/або відновлення (d) Виконавець офіційно погоджується, що всі роботи будуть проводитися безпечним і дисциплінованим способом, щоб мінімізувати вплив на сусідніх мешканців і навколишнє середовище (e) ЗІЗ працівників відповідатимуть міжнародній передовій практиці (завжди захисні каски, за потреби маски та захисні окуляри, ремені безпеки та захисні черевики) (f) Відповідні покажчики на об’єктах інформуватимуть працівників про ключові правила та норми, яких слід дотримуватися
A. Загальне відновлення та/або будівельна діяльність	Якість повітря	(a) Під час робіт зі знесення в будівлях повинні використовуватися короби для спуску будівельного сміття над першим поверхом (b) Сміття для знесення слід зберігати в контрольованій зоні та обприскуватися водяним туманом для зменшення пилу (c) Під час пневматичного буріння/руйнування стін пил придушується постійним розпиленням води та/або встановленням пилових екранів на об'єкті (d) Навколишнє середовище (тротуари, дороги) мають бути вільними від сміття для мінімізації пилу (e) Відкритого спалювання будівельного/відпрацьованого матеріалу на майданчику не буде (f) Надмірного простою будівельної техніки на об’єктах не буде
	Шум	(a) Рівень шуму під час будівництва буде обмежений погодженими в дозволі термінами часу (b) Під час роботи кришки двигунів генераторів, повітряних компресорів та іншого механічного обладнання повинні закриватися, а обладнання розміщуватися якомога далі від житлових районів
	Якість води	(a) На об’єкті здійснюватимуться відповідні заходи боротьби з ерозією та наносами, такі як, наприклад, тюки сіна та/або мулові огорожі, щоб запобігти переміщенню

		осаду за межі об’єкта та спричиненню надмірної каламутності в прилеглих струмках та річках.
	Поводження з відходами	(a) Будуть визначені шляхи та місця збору і видалення відходів для всіх основних типів відходів, які очікуються від знесення та будівельних робіт. (b) Мінеральні відходи будівництва та знесення буде відокремлено від звичайного сміття, органічних, рідких та хімічних відходів шляхом сортування на об’єкті та зберігання відповідних контейнерах. (c) Будівельне сміття буде збиратися й утилізуватися належним чином ліцензованими компаніями зі збору сміття (d) Записи про утилізацію відходів будуть вестися як доказ належного поводження з відходами згідно з проєктом. (e) Якщо це можливо, підрядник повторно використовуватиме та перероблятиме відповідні та придатні матеріали (крім азбесту)
Б. Індивідуальна система очищення стічних вод	Якість води	(a) Підхід до поводження із санітарними відходами та стічними водами з будівельних майданчиків (монтаж або реконструкція) має бути затверджений місцевими органами влади (b) Перед скиданням у приймальники стічних вод стоки окремих систем стічних вод повинні бути очищені для того, щоб відповідати мінімальним критеріям якості, встановленим національними керівними принципами щодо якості та очищення стічних вод (c) Буде здійснюватися моніторинг нових систем стічних вод (до/після) (d) Мийка будівельної техніки та механізмів здійснюватиметься лише у спеціально відведених місцях, де стоки не забруднюватимуть природні поверхневі водні об'єкти.
З. Історичні будівлі	Культурна спадщина	(a) Якщо будівля є визначеною історичною спорудою, у безпосередній близькості до такої споруди або розташована у визначеному історичному районі, необхідно повідомити про це та отримати погодження/дозволи від місцевих органів влади, а всі будівельні заходи планувати та здійснювати відповідно до місцевого та національного законодавства. (b) Необхідно забезпечити введення в дію положень щодо того, щоб артефакти або інші можливі «випадкові знахідки», що зустрічаються під час розкопок або будівництва, були визначені та зареєстровані, відповідальні посадові особи взаємодіяли, а роботи призупинені або змінені для обліку таких знахідок.

ДІЯЛЬНІСТЬ	ПАРАМЕТР	КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ ЩОДО ПОМ'ЯКШЕННЯ НАСЛІДКІВ
Д. Придбання земельної ділянки	План/рамкова угода щодо відведення земельних ділянок	(a) Якщо експропріація землі не була очікуваною, але потрібна, або якщо втрата доступу до доходів законних або незаконних користувачів землі не була очікуваною, але може статися, що керівник Групи завдання Банку повинен негайно проконсультуватися. (b) Затверджений План/Рамкова угода щодо відведення земельних ділянок (якщо цього вимагає проєкт) буде реалізовано.
Д. Токсичні матеріали	Поводження з азбестом	(a) Якщо азбест знаходиться на проєктному об'єкті, він повинен бути чітко позначений як небезпечний матеріал (b) Якщо можливо, необхідно забезпечити належне зберігання азбесту герметично закритим, щоб мінімізувати вплив (c) Азбест перед видаленням (якщо видалення необхідне) обробляється змочувальним агентом, щоб мінімізувати азбестовий пил (d) Поводження та утилізація азбесту здійснюється кваліфікованими та досвідченими фахівцями (e) Якщо азбестовий матеріал зберігається тимчасово, відходи повинні бути надійно укладені в закриті контейнери, марковані відповідним чином. Заходи безпеки вживаються для запобігання несанкціонованому видаленню азбесту з об'єкту. (f) Видалений азбест повторно не використовується
	Поводження з токсичними/ небезпечними відходами	(a) Тимчасове зберігання на об'єкті всіх небезпечних або токсичних речовин здійснюється в безпечних контейнерах, маркованих детальною інформацією про склад, властивості та поводження (b) Контейнери з небезпечними речовинами повинні бути поміщені в герметичний контейнер для запобігання розливу і вимивання (c) Відходи перевозяться спеціально ліцензованими перевізниками та утилізуються на ліцензованому об'єкті (d) Фарби з токсичними інгредієнтами або розчинниками, або фарби на основі свинцю не використовуватимуться
Ж. Ліси, водно-болотні угіддя та/або природоохоронні території, на які поширюється вплив проєкту	Захист	(a) Всі визнані природні середовища проживання, водно-болотні угіддя та заповідні території в безпосередній близькості від діяльності не будуть пошкоджені або не будуть експлуатуватися, всьому персоналу буде суворо заборонено полювання, збирання дикорослих рослин, грибів, лісозаготівля або інша шкідлива діяльність

		(b) Обстеження та інвентаризація проводяться, якщо поблизу будівництва розташовані великі дерева; великі дерева повинні бути позначені та огороджені, їх коренева система захищена, слід уникати будь-яких пошкоджень дерев (c) Прилеглі водно-болотні угіддя та струмки повинні бути захищені від стоків з будівельного майданчика із застосуванням відповідної функції контролю ерозії та осаду, не обмежуючись тюками сіна та муловою огорожею (d) Облаштування неліцензованих резервних котлованів, кар'єрів чи породних відвалів на прилеглих територіях, зокрема, заповідних, не передбачається.
Є. Утилізація медичних відходів	Інфраструктура поводження з медичними відходами	(a) Відповідно до національних норм підрядник забезпечить, щоб новозбудовані та/або відновлені заклади охорони здоров'я мали достатню інфраструктуру для поводження та утилізації медичних відходів, включаючи, без обмеження, таке: ▪ спеціальні споруди для відокремлення медичних відходів (в тому числі забруднені «гострі» інструменти, тканини або рідини людського організму) від інших відходів; ▪ створення відповідних сховищ для медичних відходів; та ▪ якщо діяльність пов’язана з лікуванням у закладі, відповідні варіанти утилізації створені і функціонують у закладі
Н Безпека руху та пішоходів	Прямі або непрямі ризики для громадського транспорту і пішоходів, пов’язані з будівельною діяльністю	(b) Відповідно до національних норм, підрядник забезпечить належну охорону будівельного майданчика та регулювання руху, пов'язаного з будівництвом, включаючи, без обмеження, таке: ▪ Вказівники, попереджувальні знаки, загородження та об’їзні шляхи: майданчик буде чітко видно, а громадськість попереджена про всі потенційні небезпеки ▪ Система управління дорожнім рухом та навчання персоналу, особливо щодо доступу до об'єктів та інтенсивного руху поблизу майданчика. Забезпечення безпечних проходів і переходів для пішоходів, де заважає будівельний рух. ▪ Адаптація робочого часу до місцевих моделей руху, наприклад, уникнення інтенсивного транспортного руху в години пік або під час прогону худоби ▪ Активне управління дорожнім рухом підготовленим і видимим персоналом на будівельному майданчику, якщо це необхідно для безпечного та зручного проходу населення ▪ Забезпечення безпечного та постійного доступу до офісних приміщень, магазинів та житлових будинків під час ремонтних робіт, якщо будівлі залишаються відкритими для населення.

I. Ризики, пов'язані з війною	Ракетні удари передбачають можливе забруднення об'єкта небезпечними сполуками (включаючи, серед іншого, небезпечні медичні відходи) та вибухонебезпечні залишки війни, боєприпаси, що не розірвалися (UA)	До початку будівництва для всіх об'єктів буде проведена оцінка ризиків боєприпасів, що не розірвалися, за допомогою спеціалізованих органів та вжито відповідних заходів щодо зменшення ризиків. Уникайте ризику – не починайте діяльність або уникайте зон, пов'язаних з ризиком. Не чіпайте нічого, що здається дивним або недоречним, що лежить на землі або звисає з дерева. Не наближайтеся до військових об'єктів або техніки. Слід облаштувати захисні споруди навколо місця виявлення боєприпасів, що не розірвалися, і носити відповідні ЗІЗ Забезпечити заходи щодо зменшення ризиків для цивільного населення до завершення оформлення дозволу та надання допомоги потенційним жертвам. Хімічно нейтралізувати хімічний агент.

ЧАСТИНА D: ПЛАН МОНІТОРИНГУ

Етап	**Який** (параметр потрібно контролювати?)	**Де** (потрібно контролювати параметр?)	**Як** (потрібно контролювати параметр?)	**Коли** (визначати частоту/або постійно?)	**Чому** (контролюється параметр?)	**Вартість** (якщо не включено до бюджету проєкту)	**Хто** (відповідає за моніторинг?)
Під час **підготовки** діяльності	Доступ до об’єкта Управління дорожнім рухом Наявність потужностей для видалення відходів	На об’єкті На об’єкті Поблизу об’єкта	Перевірити, чи передбачає дизайн і планування проєкту належні процедури	Перед початком будівництва	Безпека населення, своєчасне виявлення вузьких місць утилізації відходів	Гранична вартість в межах бюджету	Підрядник, інженер
Під час **реалізації** діяльності	Інвентаризація небезпечних відходів (азбест)	На об’єкті Склад підрядника/ будівництво	Візуально/ аналітичний контроль, в разі сумніву	Перед початком відновлювальних робіт	Охорона громадського здоров'я та безпека на робочому місці	Гранична вартість в межах бюджету	Підрядник, інженер

	Контроль якості будівельних матеріалів (наприклад, фарби / розчинники)		Візуально/ дослідження в базах даних токсичних матеріалів	Перед допуском до використання матеріалів		(Підготувати спеціальний рахунок для аналізу в ГУП?)	
Під час **нагляду** за діяльністю	Пилоутворення Емісія шуму Обсяги та якість стічних вод Види та обсяги відходів	На об'єкті і в безпосередній близькості від мешканців в зоні впливу проєкту	Візуально Консультування місцевих жителів Візуальний, аналітичний контроль в разі підозри Кількість перевезень відходів за межі майданчика	Щодня Щодня Щодня/постійно Кожна партія	Уникнення незручностей для населення Уникнення негативного впливу на підземні/поверхневі води Забезпечення належного поводження та утилізації відходів	Гранична вартість в межах бюджету	Підрядник, інженер

Примітка: Синій текст є зразком з іншого проєкту

ДОДАТОК 4

Процедури управління трудовими ресурсами (ПУТР)

1. Вступ

Цей План управління трудовими ресурсами розроблений з урахуванням Рамкових вимог до екологічного та соціального менеджменту Світового банку, а саме Екологічного та соціального стандарту 2: Робочий персонал та умови праці та в рамках законодавства України щодо Проєкту «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (HEAL Ukraine)» (далі – Проєкт).

Діяльність ПУТР впроваджується протягом усього періоду реалізації Проєкту та може бути актуалізована в разі потреби.

2. Огляд використання робочої сили в рамках Проєкту

ЕСС2: Робочий персонал та умови праці класифікує працівників за такими категоріями:

- Працівники, які беруть безпосередню участь в проєкті (основні працівники);
- Наймані працівники (працівники за контрактом);
- Працівники основних постачальників (працівники основних постачальників);
- Працівники, зайняті на громадських роботах (громадські працівники)

Передбачається, що до складу Проєкту будуть включені працівники, безпосередньо задіяні в Проєкті (адміністративний персонал, консультанти ГВП) та працівники за контрактом (персонал підрядників, будівельних субпідрядників та наглядових організацій).

Ризик застосування дитячої або примусової праці попередньо не передбачається (оскільки цей ризик не є актуальним для підконтрольних Україні територій з огляду на вимоги національного законодавства). Однак, Консультант ГВП з екологічних та соціальних питань контролюватиме роботу підрядників, субпідрядників та працівників за контрактом. Це може охоплювати періодичні аудити, інспекції та/або точкові перевірки будівельних майданчиків або об'єктів та/або записів щодо управління людськими ресурсами та звіти підрядників. Записи щодо управління людськими ресурсами та звіти підрядників можуть охоплювати: (a) репрезентативні зразки трудових договорів або угод між третіми сторонами та підрядниками; b) протоколи отриманих скарг та їх вирішення; c) звіти, що стосуються перевірок безпеки, включаючи інциденти та кількість жертв, а також вжиті коригувальні заходи; d) протоколи випадків недотримання національного законодавства; та e) записи щодо інструкцій, що надаються працівникам за контрактом для пояснення умов праці, техніки безпеки та поводження з будівельними відходами.

3. Оцінка ключових потенційних трудових ризиків

Оцінка ключових потенційних трудових ризиків проводилася відповідно до вимог ЕСС2: Робочий персонал та умови праці. Основні ризики та наслідки пов'язані з будівельними роботами та охоплюють такі ризики, як вплив фізичних, хімічних та біологічних чинників під час будівництва та використання важкої техніки, небезпека падіння предметів, шум та пил, ураження електричним

струмом при використанні інструментів та машин, а також ризик ураження боєприпасами, що не вибухнули (внаслідок конфліктів на територіях реалізації Проєкту в минулому та на територіях, прилеглих до території реалізації Проєкту). Оскільки будівництво передбачає роботи підвищеної небезпеки, осіб віком до 18 років до робіт за Проєктом не залучатимуть.

Заходи, підтримані Проєктом, здійснюватимуться в умовах значної нестабільності, що не контролюється Міністерством охорони здоров'я, і охоплюватимуть ризики для здоров'я, ризики загрози порушення виробничої безпеки та ризики для безпеки, пов'язані з російським військовим вторгненням. Насамперед це стосується ризиків, які несуть ракетні удари Російської Федерації по території України, включаючи території, віддалені від лінії фронту. Таким чином, існує ризик того, що об'єкти проєкту можуть стати мішенню для бомбардувань, що ставить під загрозу прилеглі населені пункти та працівників об'єктів.

Трудові ризики, пов'язані з працівниками за контрактом. Очікується, що ремонтні та будівельні роботи будуть проводитися місцевими підрядниками, і місцевий персонал буде працювати там, де це можливо. Однак, усі підрядники зобов'язані мати письмовий договір зі своїми працівниками, який істотно відповідає меті ЕСС 2: Робочий персонал та умови праці, дотримуючись процедур, визначених Правилами закупівель Світового банку, а також вимог Кодексу законів про працю України та інших відповідних законів.

Трудові ризики, включаючи приплив робочої сили та пов'язане з ним гендерне насильство, а також дитячу працю, вважаються низькими з огляду на сучасне законодавство України про працю та умови праці та дотримання ГВП вимог Конституції України (стаття 43 забороняє примусову працю), та Кодексу законів про працю України (стаття 31 забороняє працівникам виконувати завдання, не визначені в їхніх трудових договорах, і стаття 188 забороняє дитячу працю). Однак у тендерній документації буде чітке посилання на ризики використання примусової праці та зобов’язання підрядників щодо протидії примусовій праці. Консультант з екологічних та соціальних питань ГВП, відповідальний за нагляд за підрядниками, контролюватиме та звітуватиме про відсутність примусової праці та гендерного насильства. У контеткcті Проєкту буде створено місцевий механізм розгляду та врегулювання скарг (МРВС) для отримання скарг працівників та громади у зв’язку з припливом робочої сили (якщо він буде).

Ризики загрози порушення виробничої безпеки та ризики для безпеки оцінюються на рівні помірних або значних і по’вязані з видами робіт, які необхідно виконати. Всі підрядники та субпідрядники повинні будуть письмово розробити та впровадити Порядок організації праці, включаючи процедури створення та підтримання безпечних умов праці відповідно до вимог ЕСС2: Робочий персонал та умови праці. Всі підрядники/субпідрядники будуть зобов'язані забезпечити використання працівниками необхідних засобів безпеки, навчання з техніки безпеки, включаючи модуль поводження з боєприпасами, що не вибухнули, а також забезпечити виконання інших превентивних заходів,

передбачених Рамковими вимогами до екологічного та соціального менеджменту (РВЕСМ).

Ризики працевлаштування можуть означати, що деякі основны працівники або працівники підрядників/субпідрядників не мають відповідного контракту або мають контракт без визначених умов, що спричиняє до дискримінації працівників. Практика показує, що субпідрядники будівельних робіт укладають трудовий договір з одноразовою оплатою певного виду послуг або обсягу робіт, коли тривалість робіт обмежена кількома місяцями. Всі працівники, найняті в рамках Проєкту, незалежно від того, залучені вони безпосередньо, шляхом укладання контрактів або субпідряду, залучатимуться на основі принципів недискримінації. ГВП проведе оцінку внутрішніх процедур управління персоналом підрядника для забезпечення дотримання вимог ЕСС2: Робочий персонал та умови праці.

Ризики понаднормової роботи. В Україні робочий час не враховується і відсутня компенсація за понаднормові години, незважаючи на те, що чинне законодавство передбачає компенсацію за відпрацьований час. Також існує ризик невиплат особам без договорів. ГВП буде прагнути до усунення цих ризиків шляхом: (1) упевненості, що всі основні працівники, зайняті неповний робочий день, та будівельники, уклали договори з урахуванням понаднормової роботи; (2) створення механізмів розгляду та врегулювання скарг для основних працівників або працівників за контрактом.

4. Огляд національного законодавства

В Україні діє прогресивна законодавча база з охорони праці та техніки безпеки. Конституція України передбачає право на працю і можливість заробляти на життя, виконуючи роботу, яка була обрана за бажанням (стаття 43). Стаття 43 Конституції України гарантує безпечні і здорові умови праці, а також заробітну плату не нижче тієї, що визначається Законом; вона забороняє працевлаштування жінок і неповнолітніх на роботах, небезпечних для здоров'я. Стаття 43 також передбачає захист громадян від незаконного звільнення з роботи і передбачає своєчасну оплату за виконану роботу. Право працівників на страйк гарантується також Конституцією України (ст. 44). Стаття 45 Конституції гарантує право на перерви, відпустки та відпочинок. Соціальний захист працівників також гарантується статтею 46 Конституції України.

Всі конституційні положення підкріплені такими законами України з урахуванням відповідних змін:

Кодекс законів про працю України (початковий Закон № 322-VIII, прийнятий 10 грудня 1971 року);

Закон України «Про святкові дні» (Закон № 504/96-ВР, прийнятий 15 листопада 1996 р.);

Закон України «Про заробітну плату» (Закон № 108/95-ВР, прийнятий 24 березня 1995 р.);

Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (Закон № 1045-XIV, прийнятий 15 вересня 1999 р.);

Закон України «Про охорону праці» (Закон № 2694-XII, прийнятий 14 жовтня 1992 року).

Вимоги до охорони праці в Україні передбачені Законом України «Про охорону праці», який детально визначає основні конституційні положення щодо прав працівників на охорону свого життя, здоров'я на виробництві, належні, безпечні і здорові умови праці та регулювання відносин роботодавця і працівника з питань безпеки, гігієни праці та умов праці. Крім того, Закон встановлює в Україні єдину процедуру охорони праці.

Кожна юридична та фізична особа зобов'язана дотримуватися положень цього Закону при прийнятті на роботу працівників або працівників, зайнятих за сумісництвом. Цей Закон встановлює відповідальність роботодавця за створення безпечних умов праці, стан засобів колективного та індивідуального захисту від шкідливого впливу виробничих процесів, а також обладнання.

Закон надає працівникам право відмовитися від роботи, якщо умови праці є небезпечними для їх життя і здоров'я (ст. 6). Працівники мають право на пільги і компенсації за важкі і небезпечні умови праці та за шкоду, заподіяну порушеннями правил охорони праці (стаття 7). Встановлено, що Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України зобов'язаний відшкодувати шкоду, заподіяну здоров'ю працівника або в разі його смерті. Крім того, згідно з Колективним трудовим договором, роботодавець може виплачувати додаткову компенсацію потерпілим особам або членам їх сімей за рахунок власних коштів (ст. 9).

Цей Закон також регулює захист окремих категорій працівників: жінок, неповнолітніх та осіб з інвалідністю (статті 10-12). Зокрема, Закон забороняє застосування праці жінок на шкідливих і небезпечних роботах, підземних роботах, крім нефізичних робіт, та роботах, пов'язаних з наданням санітарно-побутових послуг. Також забороняється наймати жінок для підйому і транспортування речей з вагою, що перевищує встановлені ліміти.

Окремий розділ Закону присвячений регулюванню відносин у сфері охорони праці та управління (Глава 3). Ця глава визначає систему державних органів та установ, відповідальних за забезпечення дотримання законодавства про працю та правову охорону безпеки праці.

Закон передбачає покарання за недотримання та порушення положень Закону.

Види трудових договорів. Трудові договори визначені Трудовим кодексом (наприклад, стаття 21). Трудовий договір – це договір, який набуває чинності між працівником та власником підприємства/установи, згідно з яким працівник виконує завдання/роботи, визначені договором.

Нерезиденти мають такі ж права на роботу в Україні, як і будь-який українець. Однак нерезидентам необхідно надати певну документацію перед початком роботи в Україні (дозвіл на роботу). Статтею 23 Кодексу законів про працю України за тривалістю договору визначено такі види трудових договорів:

• Безстроковий трудовий договір. Цей вид договору найбільш поширений в Україні. Крім того, цей вид договору регулюється Кодексом законів про працю та вищезазначеним трудовим законодавством України, правилами внутрішнього розпорядку підприємства та колективним договором.

• Строковий контракт. Єдина відмінність цього виду договору від першого полягає в тому, що Сторони обмежують свою співпрацю певним проміжком часу, виходячи з виду здійснюваної діяльності.

• Договір переуступки. Особливий тип договору може бути укладений для надання послуг на основі завдань, коли потрібні спеціальні навички або короткострокова підтримка. Ця особлива форма договору фактично є договором з надання послуг. Використовуючи цей вид договору, сторони погоджуються і визнають, що всі умови їх співпраці містяться в договорі (угоді).

Стажування. Відповідно до статті 27 Кодексу законів про працю України випробувальний термін для постійних працівників не може перевищувати трьох місяців поспіль. У деяких випадках він може тривати до шести місяців поспіль, але це необхідно узгодити з Первинною профспілковою організацією.

Заробітна плата і відрахування. Закон України «Про заробітну плату» (стаття 1) визначає заробітну плату як винагороду, розраховану в грошовому вираженні, яку роботодавець виплачує працівникові за роботу, виконану ним за трудовим договором. Винагорода складається з основного окладу - винагороди за виконану роботу відповідно до встановленої норми праці (робочий час, ефективність роботи тощо), і додаткової заробітної плати - винагороди за відмінну працездатність або ефективність, або за шкідливі умови праці. Відповідно до статті 3 вищезазначеного Закону мінімальна заробітна плата визначається місячною або погодинною ставкою оплати праці, визначеною законодавством. Якщо заробітна плата працівника, який виконує роботу протягом місяця, нижче мінімальної заробітної плати, роботодавець здійснює доплату в межах мінімальної заробітної плати. З 1 січня 2023 року мінімальна заробітна плата становить 6 700 грн (близько 185 доларів США). Зазвичай роботодавці автоматично відраховують із заробітної плати ПДФО та внески на медичне і соціальне страхування і перераховують їх відповідним фіскальним органам.

Час роботи. Кодекс законів про працю України (стаття 51) передбачає стандартний 40-годинний робочий тиждень. Скорочений робочий час визначається так: a) для працівників віком від 16 до 18 років - 36 годин на тиждень; b) для осіб віком від 15 до 16 років (студенти віком від 14 до 15 років, які працюють під час канікул) - 24 години на тиждень; в) для працівників, які виконують роботи у шкідливих умовах праці, - не більше 36 годин на тиждень.

Законом також передбачено скорочення робочого часу для окремих категорій працівників (вчителів, лікарів тощо). Це скорочення можуть бути компенсовані підприємствами та організаціями для жінок, які виховують дітей віком до 14 років або дітей з інвалідністю.

Відповідно до статті 54 Кодексу законів про працю України фіксована тривалість робочого часу (зміни) скорочується на одну годину при роботі в нічний час.

Нічна робота прирівнюється до денної, якщо цього вимагають виробничі умови, зокрема безперервне виробництво, а також позмінна робота протягом шестиденного тижня з одним вихідним днем. Нічний режим роботи з 22:00 до 06:00.

Робота жінок у нічний час не дозволяється, за винятком тих галузей народного господарства, де це особливо необхідно і дозволено як тимчасовий захід. Не допускається залучення до робіт у нічний час, до надурочних робіт і робіт у вихідні дні і направлення у відрядження вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років. Жінки, які виховують дітей віком від 3 до 14 років або дітей з інвалідністю, не можуть бути зайняті на надурочній роботі або їздити у відрядження без їх згоди. (КЗпП України, статті 175-177).

Перерви. Працівники повинні мати перерву для відпочинку і прийому їжі. Перерви не повинні тривати більше двох годин. Перерва не включається в робочий час. Перерви для відпочинку і прийому їжі зазвичай надаються через чотири години після початку роботи. Час початку і закінчення перерви встановлюється внутрішніми правилами. Працівники використовують час перерви на власний розсуд. Протягом цього часу вони можуть бути відсутніми на робочому місці. (ст. 66 КЗпП України).

Вихідні та канікули. Для п'ятиденного робочого тижня працівники мають два вихідних на тиждень і для шестиденного робочого тижня один вихідний. Безперервний щотижневий відпочинок повинен становити не менше сорока двох годин.

Робота у вихідні дні заборонена. Прийняття на роботу окремих працівників у такі дні допускається з дозволу виборного органу профспілкової організації (профспілкового представника) підприємства, установи, організації і лише у виняткових випадках, визначених законодавством.

Залучення окремих працівників у вихідні дні дозволяється в таких виняткових випадках: a) для запобігання або ліквідації наслідків стихійних лих, епідемій, епізоотій, промислових аварій та їх безпосередніх наслідків; b) запобігання нещасним випадкам, які загрожують або можуть загрожувати життю чи нормальним умовам життя людей, можуть спричинити до втрати або пошкодження майна; в) виконувати непередбачені аварійні роботи, від яких залежить подальша нормальна робота підприємства, установи чи організації як цілого, так і окремих їх підрозділів; d) виконувати термінові роботи з метою уникнення або запобігання простою орендованого обладнання або накопичення вантажу в пунктах відправлення та призначення.

Працівники залучаються до роботи у вихідні дні на підставі письмового наказу (розпорядження) власника або уповноваженого ним органу.

Робота у святковий день може бути компенсована за згодою сторін шляхом надання іншого дня відпочинку або в грошовій формі в подвійному розмірі. (Кодекс законів про працю України, статті 66-71).

Працівники підприємств, установ чи організацій незалежно від форм власності та галузі, а також особи, які працюють за трудовим договором з індивідуальними підприємцями, мають право на щорічну (основну та додаткову) відпустку без втрати місця роботи (посади) та заробітної плати за ці періоди.

Закон України «Про відпустки» визначає види відпусток: 1) щорічна відпустка: основна відпустка; додаткова щорічна відпустка за роботу в шкідливих і важких умовах праці; додаткова щорічна відпустка за ненормований робочий день; тощо (Кодекс законів про працю України, стаття 77); 2) відпустка

на навчання, вагітність і пологи; 3) творча відпустка (відпустка на ведення наукових досліджень); 4) відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами; 2) відпустка без компенсації.

Загальна тривалість щорічних основних і додаткових відпусток не може перевищувати 59 календарних днів, а для працівників, зайнятих у гірничодобувній промисловості, - 69 календарних днів (ст. 10 Закону «Про відпустки»).

Щорічна основна відпустка надається працівникам на строк не менше 24 календарних днів за відпрацьований робочий рік, що обчислюється з дня укладення трудового договору. Працівникам зі стажем 18 і більше років надається щорічна основна відпустка протягом 31 календарного дня (КЗпП України, статті 74-75).

Крім щорічної відпустки, роботодавці повинні надавати інші оплачувані та неоплачувані відпустки або компенсаційні відпустки/лікарняні протягом календарного року.

Загальнодержавні свята, вихідні та державні свята, що збігаються з відпусткою, не включаються до періоду відпустки при обчисленні днів щорічної оплачуваної відпустки (КЗпП України, статті 77-78).

Понаднормова робота. Роботодавець може замовити понаднормову роботу у випадках, пов'язаних з національною обороною або надзвичайними ситуаціями. Стаття 61 КЗпП детально визначає обставини, за яких роботодавець може вимагати понаднормову роботу.

Відповідно до статті 62 КЗпП України до надурочних робіт не можуть залучатися такі категорії осіб: (1) вагітні жінки та жінки, які мають дітей віком до трьох років (КЗпП України, стаття 176); 2) особи, які не досягли 18 років (Кодекс законів про працю України, стаття 192); 3) працівники, які навчаються на денній формі навчання або проходять підвищення кваліфікації (Кодекс законів про працю України, стаття 220); тощо.

Жінки, які виховують дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або мають дитину з інвалідністю, можуть працювати понаднормово лише за їх згодою (КЗпП України, стаття 177).

Понаднормова робота не повинна перевищувати чотирьох годин протягом наступних двох днів і 120 годин на рік для кожного працівника. Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний вести облік понаднормової роботи кожного працівника (КЗпП, ст. 65).

Понаднормова робота оплачується в подвійному розмірі звичайної погодинної ставки (стаття 106 КЗпП України).

Трудові спори. Кодекс законів про працю України містить положення, що дозволяють працівникам вирішувати індивідуальні та колективні спори між роботодавцем та працівником (працівниками) щодо умов трудового договору або інших аспектів праці, в тому числі безпеки та гігієни праці (статті 221 - 241).

Трудові спори можуть розглядатися спеціальними трудовими комісіями з трудових спорів або судами.

Порядок розгляду трудових спорів комісією передбачений статтями 223 - 230 КЗпП України. Якщо сторони не згодні з рекомендаціями Комісії, конфлікт

вирішується у судовому порядку. Порядок розгляду трудових спорів судами передбачений статтями 231 - 241 КЗпП.

5. ЕСС2: Робочий персонал та умови праці і відмінності.

5.1. ЕСС2: Робочий персонал та умови праці.

Вимоги Світового банку щодо працівників та безпеки визначені в ЕСС2: Робочий персонал та умови праці, основними завданнями якого є:

- Сприяння охороні праці та безпеці;
- Сприяння справедливому поводженню, недискримінації та рівним можливостям для працівників Проєкту;
- Надійний захист працівників Проєкту, включаючи вразливих осіб, таких як жінки, особи з інвалідністю, діти (працездатного віку, відповідно до цих ЕСС), та трудових мігрантів, працівників за контрактом, громадських працівників та працівників основних постачальників відповідно;
- Запобігання всім формам примусової праці та дитячої праці;
- Підтримка принципів свободи об'єднань та колективних переговорів працівників проєкту у спосіб, що відповідає національному законодавству; та
- Забезпечення працівників проєкту доступними засобами для порушення проблемних питань, що виникають на робочому місці.

ЕСС2: Робочий персонал та умови праці поширюється на консультантів та підрядників ГВП (повний або неповний робочий день, тимчасовий, призначений та мігрант). Якщо державні службовці працюють у зв'язку з Проєктом повний або неповний робочий день, вони залишатимуться зв'язаними умовами існуючої трудової угоди або домовленості у державному секторі, якщо не буде дотримано належної юридичної процедури для переведення їх на роботу або залучення до Проєкту. ЕСС2: Робочий персонал та умови праці не застосовується до державних службовців.

Працівникам проєкту надається чітка і зрозуміла інформація та документація щодо умов працевлаштування. Інформація та документація визначає їхні права відповідно до національного трудового законодавства та вимог ЕСС2: Робочий персонал та умови праці (який охоплює колективні договори), включаючи їхні права, пов'язані з робочим часом, заробітною платою, понаднормовими роботами, компенсаціями та пільгами. Ця інформація надається на початку трудових відносин та якщо відбуваються суттєві зміни.

Для отримання додаткової інформації про екологічні та соціальні стандарти Світового банку див. посилання нижче: https://www.worldbank.org/en/projects-operations/environmental-and-social-framework/brief/environmental-and-social-standards.

5.2. Відмінності

Законодавство України про охорону та безпеку праці є прогресивним і відображає всі ключові вимоги ЕСС2: Робочий персонал та умови праці. Однак, обізнаність працівників щодо своїх прав на працю та безпеку праці залишається низькою. Забезпечення реалізації трудових прав на рівні підприємств та розвиток персоналу та потенціалу працівників залишаються основними проблемами.

6. Відповідальний персонал

Міністерство охорони здоров'я координує реалізацію Проєкту в цілому. Для розробки та впровадження договорів з підрядниками, субпідрядниками та контролюючими організаціями ГВП, у разі потреби, залучає консультанта із закупівель, консультанта з екологічних та соціальних гарантій, консультанта з фінансового менеджменту, консультанта з розвитку та підтримки медичної інфраструктури.

Спеціаліст з екологічних і соціальним питань ГВП відповідає за такі питання:

- Впровадження та редагування цього ПУТР.
- Моніторинг відповідності діяльності будівельних підрядників вимогам ПУТР.
- Моніторинг інструктажів з техніки безпеки перед допуском на робочі місця.
- Забезпечення того, щоб всі договори з підрядниками були складені відповідно до положень цього ПУТР та проєкту РВЕСМ.
- Моніторинг з метою забезпечення виконання підрядниками своїх зобов'язань в частині дотримання трудових прав та безпеки праці щодо підрядників та субпідрядників, як того вимагає законодавство України, ЕСС2: Робочий персонал та умови праці.
- Моніторинг того, як підрядники та субпідрядники дотримуються процедури організації робіт.
- Контроль за дотриманням охорони праці на всіх робочих місцях відповідно до законодавства про охорону праці.
- Забезпечення того, щоб механізм розгляду та врегулювання скарг був створений та впроваджений для працівників Проєкту, а також щоб працівники були поінформовані про його мету та використання.
- Регулярний моніторинг та звітність з безпеки та гігієни праці.

7. Вік працівника

Кодекс законів про працю України (стаття 188) забороняє приймати на роботу молодь віком до 16 років. Молоді люди віком до 16 років, які досягли 14-річного віку, допускаються до працевлаштування з метою їх навчання на робочому місці без ризику для здоров'я та в позаурочний час. Виняток також робиться для працевлаштування особи, яка досягла 15-річного віку за згодою одного з батьків або особи в loco parentis.

Підрядники повинні перевірити і встановити вік всіх працівників. Для цього працівники повинні надати офіційну документацію, яка може включати свідоцтво про народження, національну ідентифікаційну карту, паспорт або медичну карту, або шкільний атестат. Якщо буде виявлено, що неповнолітній, який не досяг мінімального віку для прийняття на роботу, працює в рамках Проєкту, буде вжито заходів для негайного припинення таких трудових відносин або відповідального залучення такого неповнолітнього, беручи до уваги найкращі інтереси останнього.

8. Умови

Умови найму працівників відповідають внутрішнім трудовим правилам підрядників і постачальників і регулюються Кодексом законів про працю України та іншим профільним законодавством.

Умови будуть чітко прописані в письмових договорах для всіх категорій працівників Проєкту (повний або неповний робочий день) і будуть доведені до їх відома перед початком роботи.

У період дії воєнного стану можуть застосовуватися особливі умови праці та інші трудові правовідносини з урахуванням Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року (з наступними змінами).

Порядок організації роботи підрядних організацій визначатиме умови найму підрядників та субпідрядників. Ці умови будуть, як мінімум, відповідати цьому ПУТР, Кодексу законів про працю України і будуть відображені в типових договорах.

9. Механізм розгляду та врегулювання скарг

Працівники проєкту матимуть можливість використовувати механізм розгляду та врегулювання скарг, описаний в РВЕСМ.

Працівники проєкту будуть поінформовані про механізм розгляду і врегулювання скарг та можливість його використання для захисту прав на охорону праці та безпеку. Впроваджений МРВС буде легкодоступним для всіх працівників Проєкту шляхом публікації на офіційній веб-сторінці Міністерства охорони здоров'я.

Слід підкреслити, що цей МРВС не є альтернативою/заміною правової/судової системи отримання та розгляду скарг. Однак він створений для посередництва та пошуку відповідних рішень щодо скарг, пов'язаних з роботою, не переходячи до вищих рівнів розгляду. Втім, усі працівники завжди мали права, передбачені українським законодавством, включаючи доступ до системи судово-правового розгляду скарг. МРВС не перешкоджатиме працівникам Проєкту застосовувати судові процедури.

10. Організація виконання договорів

Договори на виконання будівельних робіт та інші договори передбачатимуть положення про гігієну праці, охорону здоров’я та безпеку, які повинні відповідати законодавству України, ЕСС2: Робочий персонал та умови праці та РВЕСМ, в тому числі щодо готовності та реагування у надзвичайних ситуаціях.

ГВП керуватиме та контролюватиме належне ставлення до працівників з боку підрядників, зосереджуючи увагу на дотриманні підрядниками їхніх договірних угод (зобов'язань, заяв та гарантій) та процедур управління відносинами з працівниками. Це може включати періодичні аудити, інспекції та/або вибіркові перевірки об'єктів або робочих місць Проєкту та/або звіти щодо управління персоналом і звіти підрядників. Звіти щодо управління людськими ресурсами та звіти підрядників можуть охоплювати (a) репрезентативні зразки трудових договорів або домовленостей між третіми сторонами та підрядниками; b) документацію щодо отриманих скарг та їх вирішення; c) звіти, що стосуються перевірок безпеки, включаючи інциденти та кількість жертв, а також вжиті

коригувальні заходи; d) матеріали щодо випадків недотримання національного законодавства; та (e) документацію щодо інструктажів з питань охорони праці та техніки безпеки для працівників, з якими укладено договори; документацію щодо загальних інструктажів з техніки безпеки для працівників за контрактом, які стосуються питань загальної безпеки, ідентифікації боєприпасів, що не розірвалися, та запобіжні заходи.

ДОДАТОК 5
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ

Важливо, щоб працівники визначали та дотримувалися норм охорони праці та інструкцій, щоб зменшити ризик будь-яких нещасних випадків. Зменшення кількості та рівня нещасних випадків на робочому місці зменшить проблеми та витрати з економією часу на робочий час (кількість часу, який помічник або медсестра використовує для потерпілого).

Безпека та її наслідки:

Нещасні випадки та події поділяються на два типи:

1. Нещасні випадки, яким неможливо запобігти від їх виникнення.

2. Передбачені аварії, витрати на які необхідно використовувати для запобігання виникненню або зниження ризику.

«Будівельний майданчик» означає місце проведення будівельних робіт, а також будь-яку територію в безпосередній близькості від будь-якого такого місця, яка використовується для зберігання матеріалів або рослин, що використовуються або призначені для використання з метою будівельних робіт. Будівельні роботи можуть бути особливо небезпечними. Засоби індивідуального захисту, пожежна безпека, електробезпека та інші запобіжні заходи є необхідними для безпечних будівельних робіт.

a. Будівництво, зведення, монтаж, реконструкція, ремонт, технічне обслуговування (включаючи косметичний ремонт і зовнішнє прибирання), оновлення, видалення зміна, благоустрій, демонтаж або знесення будь-якої споруди, або роботи, зазначені у Третьому графіку;

b. Будь-яка робота, пов’язана з підготовкою до будь-якої операції, зазначеної в пункті (a), включаючи закладення фундаменту та виїмку землі і породи перед закладенням фундаменту;

c. Використання машин, установок, інструментів, механізмів і матеріалів у зв'язку з будь-якою операцією, зазначеною в пункті (a) або (b).

Бар’єри та огорожі

Бар’єри, огорожі та попереджувальні знаки необхідні для захисту від існуючих ризиків.

Стандартні види бар’єрів і огорож охоплюють:

• захисні огорожі та поручні
• будівельні козлики
• стрічки
• конуси безпеки
• інші фізичні бар’єри та сепаратори твердих часток (пилозахисні бар'єри, бар'єри безпеки, тимчасові проходи тощо)

ПРИМІТКА: Знаки, які вказують на НЕБЕЗПЕКУ, ПОПЕРЕДЖЕННЯ або ОБЕРЕЖНІСТЬ, також важливі при наявності бар'єрів або охоронців. Знаки мають бути розбірливими, видимими та лаконічними.

Зони, які потребують бар'єрів або огорож

Будь-яка зона, яка становить фізичну загрозу для працівників та/або пішоходів, потребує бар'єрів або огорож.

Зони, які зазвичай потребують постійного або тимчасового захисту, такі:

• сходові марші
• люки
• жолоби
• відкриті оглядові колодязі
• підвищені платформи
• ділянки з рухомою технікою
• місця проведення земляних робіт
• будівельні майданчики
• тимчасові отвори стін або підлоги
• відкриття дверей на будівельні майданчики
• сповзання землі та каміння з підвищень або височин

Використання бар’єрів та огорож

Наступний список містить рекомендації щодо використання бар’єрів та огорож:

• слід уникати звисаючих тканинних елементів одягу (шарф тощо) під час роботи;

• у разі потреби використовувати захисний ремінь;

• у разі потреби змінити маршрут пішохідного та автомобільного руху, щоб повністю уникнути будівельного майданчика;

• охороняти будь-який постійний наземний отвір, у який може впасти людина, за допомогою захисної огорожі, несучих засобів, призначених для підтримки усього тіла людини або іншого фізичного бар'єру;

• забезпечити, щоб тимчасові отвори на підлозі, такі як ями та відкриті оглядові колодязі, охоронялися надійними знімними огорожами; якщо огорожі відсутні, забезпечити охорону отворів силами охоронців;

• забезпечити, щоб усі сходи, сходи, люки або жолоби мали поручні або відкидні кришки;

• забезпечити, щоб закриті сходи з чотирма або більше сходинками мали принаймні одне поруччя, а відкриті сходи з чотирма або більше сходинками мали два поруччя;

• забезпечити, щоб усі платформи та перехідні доріжки, які піднімаються або розташовані поруч із рухомою технікою, були обладнані поручнями, огородженнями або дошками;

• забарикадувати будь-які отвори стін, через які може впасти людина або інструменти; використовувати ворота, двері, огорожі або інші фізичні бар'єри, щоб заблокувати отвори;

• позначити та/або охороняти будь-які виїмки глибиною понад 30 см, вибоїни та пошкодження тротуару.

Підйомники та підйомні механізми

Тільки працівники, які мають спеціальний дозвіл, можуть використовувати підйомники для переміщення важких предметів та обладнання. При використанні підйомних засобів пам'ятайте про правила безпеки:

• ніколи не ходити, не стояти і не працювати під підйомником;

• ізолювати підйомну зону бар'єрами, огорожами та знаками, залежно від обставин;

• ніколи не перевищувати межі вантажопідйомності підйомника;

• надягати рукавички та інші засоби індивідуального захисту, у відповідних випадках, під час роботи з талями та кабелями;

• завжди утримуйте натяг на кабелі при намотуванні або розмотуванні;

• після завершення роботи завжди спускайте підйомник і закріплюйте його;

• бути готовими негайно припинити діяльність за сигналом спостерігача безпеки або іншої особи.

Будівельні риштування

Коли працівникі повинні проводити будівельні роботи над поверхнею землі і на відстані від суцільних платформ, риштування можуть бути доречними. Наступний список містить рекомендації щодо використання невеликих риштувань. Риштування більшого розміру повинні бути розроблені і зведені відповідно до чинних стандартів.

• забезпечити, щоб анкери риштування були міцними, жорсткими і здатними витримувати максимальні робочі навантаження без зміщення; риштування та їх компоненти повинні бути здатні витримувати принаймні в чотири рази більше максимальне навантаження;

• для автономних мобільних риштувань висота не повинна перевищувати чотирикратного мінімального розміру основи; однак, якщо працівники пересуваються на будівельних риштуваннях, розмір основни повинен бути не менше половини висоти;

• не використовуйте нестабільні предмети, такі як бочки, ящики, цегла або блоки, для підтримки будівельних риштувань або дощок.

• утримувати підлогуи вільними від сміття, де використовуються пересувні риштування;

• фіксувати колісні риштування в потрібне положення;

• перекрити кілька дощок і платформ на 30 см або закріпити їх для забезпечення стабільності; товщина дошки не повинна бути менше 5см;

• закріпити риштування на незнімних конструкціях анкерними болтами або іншими засобами;

• негайно ремонтувати пошкоджені риштування;

• не працюйте на будівельних риштуваннях при сильному вітрі або під час штормів.

• видалити лід або сніг з будівельних риштувань і нанести пісок на деревину перед проведенням робіт взимку;

• не допускати накопичення інструментів, обладнання або іншого сміття на будівельних риштуваннях;

• демонтувати і зняти риштування, якщо вони більше не потрібні; не використовуйте тимчасові риштування в якості постійної конструкції

Безпека при заливці бетону:

Заливка бетону часто проводиться групою людей. У різних місцях потрібні свої умови безпеки, які охоплюють засоби захисту персоналу, навички роботи та обладнання, хорошу координацію та співпрацю в групі, а також посадові інструкції з урахуванням фізичного стану.

При заливці бетону слід враховувати наступні моменти:

• під час заливки бетону робітники повинні бути одягнені в пластикові чоботи та рукавички;

• слід вибрати відповідний робочий інструмент; у разі невикористання його слід тримати подалі у певному місці;

• пошкоджені інструменти слід зберігати в спеціальній зоні ремонту;

• слід уникати кидання інструментів;

• під час заливки бетону слід бути обережними, щоб не зачепитися ногами за грати;

• використання щитів для пересування буде найбільш доцільним;

• належним чином використовуйте та зберігайте робочий інструмент;

• мийте руки перед їжею і приймайте ванну після щоденної роботи, щоб видалити цементний пил;

• створити належні умови роботи і забезпечити хорошу вентиляцію;

• керувати командою та забезпечувати її навчання має фахова людина;

• дріт для кріплення брусів слід розрізати на невеликі шматочки і тримати біля робочої зони;

• уникати розкидання дротів;

• належна фіксація мішанки;

• використання механізмів фіксації на схилах.

Наступні інструменти маютть бути передбачені в рамках субпроєктів і відображатися Операційному посібнику ССАР для розподілу бюджету і прав власності на завершальному етапі проєкту:

• Аптечка для працівників,

• Знаки безпеки

• Засоби індивідуального захисту (ЗІЗ) для робітників

• Робочі містечка

ДОДАТОК 6

Спеціальні вимоги до поводження з азбестовмісними матеріалами (АВМ)

На фото: Дах покритий азбестоцементною плиткою

НЕ ВИКОРИСТОВУЙТЕ ЖОДНІ МАТЕРІАЛИ, ЩО МІСТИТЬ АЗБЕСТ ЧОМУ?

- Азбест становить небезпеку для здоров'я людей, повільно знижує ємність легень і може спричиняти рак.
- Навіть азбестовмісні матеріали, такі як азбестоцементна плитка або азбестоцементні панелі, становлять небезпеку для здоров'я.
- Небезпека для здоров'я виникає внаслідок поводження та вдихання пилу з азбестовмісних матеріалів під час їх різання або розпилювання.
- Особливо небезпечкими та непередбачуваними є випалдки видалення азбестових матеріалів багато років потому.

Використання АВМ як нового матеріалу при проведенні будівельних або ремонтних робіт не підтримується пролєктом. На існуючих об'єктах, де АВМ буде замінено/видалено, слід застосовувати заходи пом'якшення наслідків та заходи моніторингу, які забезпечували би належне поводження з цими матеріалами, уникаючи будь-якого потенційного впливу на здоров'я працівників. На початковому етапі реалізації проєкту підрядник повинен визначити місця, де знаходяться АВМ, їхній стан (наприклад, чи знаходиться матеріал у розсипчастій формі або має потенціал для вивільнення волокон), визначити процедури нагляду та моніторингу, а також розробити процедури уникнення руйнування АВМ та провести навчання свого персоналу поводженню з АВМ. Ці заходи та дії коротко визначені також у Контрольному переліку ПЕСМ/ПЕСМ для конкретного об’єкта та охоплюють наступні кроки та вимоги:

а. Визначити, чи може проєкт передбачати заміну, технічне обслуговування або знесення: (а) покрівлі, сайдингу, коробів або стінових

панелей; b) теплова ізоляція труб, котлів і каналів; та (c) інші потенційно азбестовмісні матеріали.

b. Після того, як наявність АВМ в існуючій інфраструктурі була припущена або підтверджена і їх порушення виявилося неминучим, слід передбачити наступні вимоги під час виконання будівельних робіт:

i герметизація внутрішніх ділянок, де буде відбуватися видалення;

ii захист стін, підлоги та інших поверхонь поліетиленовою плівкою;

iii надання засобів дезактивації (душові) для робітників та обладнання;

iv видалення АСМ мокрими методами і оперативне розміщення матеріалу в непроникні контейнери;

v остаточне очищення спеціальними пилососами та ретельний демонтаж корпусу і дезактиваційних засобів;

vi утилізація та захоронення вилучених АВМ і забруднених матеріалів на затвердженому полігоні;

vii інспектування та моніторинг атмосферного повітря під час загальнобудівельних робіт суб'єктом, незалежним від підрядника, який видаляє АВМ (може здійснюватися екологічними та/або санітарними інспекторами);

МОЗ має вимагати, щоб підрядник забезпечив навчання працівників та керівників, відповідне обладнання та витратні матеріали для наявного обсягу робіт, включаючи відповідний одяг, рукавички та респіратори.

Ці питання і вимоги повинні бути відображені в пунктах договору. У цих пунктах також має бути зазначено, що обраний підрядник повідомляє відповідні органи (екологічні та/або санітарні інспекції) про вилучення та утилізацію та всеблічно співпрацює з представниками відповідних органів під час усіх перевірок та запитів.

Вилучення та утилізація АВМ, а також усі інші заходи Плану управління захистом довкілля (ЕМР) повинні бути включені як до технічних специфікацій, так і до специфікації обсягів робіт (BoQs).

ДОДАТОК 7

Процедури щодо випадкової знахідки

Діяльність субпроєкту може вплинути на місця, що мають соціальну, священну, релігійну чи спадкову цінність. Процедури щодо випадкової знахідки застосовуватимуться, коли ці об'єкти визначені на етапі проєктування або протягом фактичного періоду будівництва/дослідження, і пов'язана з цим діяльність не буде прийнятною для фінансування в рамках проєкту.

(1) Культурна цінність охоплює пам'ятники, споруди, твори мистецтва або визначні місця і визначається як об'єкти і споруди, що мають археологічне, історичне, архітектурне або релігійне значення, а також природні об'єкти, що мають культурну цінність. Сюди входять кладовища, місця поховання та могили.

(2) Перелік негативних атрибутів, які можуть зробити субпроєкт неприйнятним для підтримки, охоплюєє будь-яку діяльність, яка може негативно вплинути на культурні цінності.

(3) У разі виявлення об'єктів, що становлять культурну цінність під час будівництва/дослідження, слід дотримуватися наступних процедур ідентифікації, захисту від крадіжки та обробки виявлених артефактів, які включаються до стандартної тендерної документації.

a) припинити будівельну/дослідницьку діяльність в зоні випадкової знахідки;

b) окреслити виявлене місце або територію;

(c) убезпечити місце виявлення знахідки, щоб запобігти будь-якому пошкодженню або втраті знімних предметів.

(d) повідомити наглядового інженера, який, у свою чергу, повідомить відповідальні місцеві органи влади;

(e) відповідальні місцеві органи влади та відповідне міністерство відповідають за захист і збереження об'єкта до прийняття рішення про подальші відповідні процедури.

f) рішення про те, як поводитися зі знахідкою, приймаються відповідальними органами влади та відповідним міністерством. Це може охоплювати зміни в плануванні (наприклад, при знаходженні останків, які мають залишатися на місці знаходження, що мають культурне або археологічне значення), консервацію, реставрацію та порятунок.

g) про виконання рішення органу щодо поводження зі знахідкою повідомляє відповідне міністерство у письмовій формі.

h) будівельні/дослідницькі роботи можуть бути відновлені лише після отримання дозволу від відповідальних місцевих органів влади та відповідного міністерства щодо охорони спадщини.

(4) ці процедури повинні вдображатися у формі стандартних положень в контрактах на будівництво/дослідження. Під час нагляду за проєктом консультант з екологічних та соціальних питань повинен контролювати вищезазначені правила, що стосуються поводження з будь-якою випадковою знахідкою.

(5) відповідні знахідки фіксоуються у наглядових звітах Світового банку, а звіти про завершення впровадження проєкту містять оцінку загальної

ефективності заходів пом'якшення, управління та діяльності проєкту в частині охорони культурних цінностей, якщо це доречно.

ДОДАТОК 8

Протоколи зустрічей з громадськістю

Цей додаток заповнюється після завершення консультацій.

ДОДАТОК 9

Вимоги до звітності ESIRT (Інструмент реагування на екологічні та соціальні інциденти)

1. Управління інцидентами та процес звітування

Позичальники повинні повідомляти Світовому банку про будь-який інцидент або нещасний випадок, пов'язаний з проєктом, що фінансується Банком, або такий, що впливає на нього, а також про дії, які вони повинні вжити для його усунення. Для встановлення зв'язку інциденту з проєктом, а також для визначення дій, необхідних для запобігання повторенню, необхідне **розслідування** інциденту. Рівень розслідування та методи будь-якого необхідного аналізу повинні враховувати тип інциденту та бути адекватними для розуміння причин інциденту. Наприклад, інциденти у сфері охорони праці вимагають наявності слідчого, компетентного в галузі безпеки (для дотримання настанов ESHG), тоді як інциденти SEA/SH вимагають розслідування неправомірних дій, які відповідають вимогам SEA/SH GPN.

Позичальник вживатиме негайних заходів для усунення інциденту або аварії та запобігання будь-якому повторенню, відповідно до національного законодавства та ЕСС.

Як тільки Банку стане відомо про інцидент, керівник Проєкту вимагає від Позичальника надати подробиці про інцидент за допомогою форми звітності про інцидент[16], яка передбачає надання відповідної інформації. Позичальник має негайно повернути форму звітності про інцидент керівникові Проєкту (в ідеалі протягом 24 годин, але не більше ніж через 48 годин). Після того, як інцидент буде класифікований відповідно до його типу, робоча група Банку співпрацюватиме з Позичальником в питаннях проведення відповідного розслідування.

А. Початкова комунікація

Початкова комунікація може мати форму електронного повідомлення, листа, засобу медіамереж, телефонного дзвінка, розмови або візуального спостереження.

У разі аварії Підрядники інформують ГВП та/або команду Банку; відповідні органи відповідно до місцевих норм; забезпечують безпеку працівників, населення та надають негайну допомогу.

Як тільки будь-якому члену команди Виконавця або ГВП стає відомо про передбачуваний або фактичний інцидент, член команди повідомляє про це ГВП та/або команду Банку. Це початкове повідомлення буде надіслане незалежно від тяжкості інциденту. Найважливішим елементом цієї комунікації є швидкість. При повідомленні інциденту слід керуватися наступними запитаннями з метою збору необхідної інформації:

- У чому полягав інцидент? Що сталося? Чому або кому?
- Де і коли стався інцидент?

[16]Існує три альтернативні форми звітності про інцидент, дві з них були розроблені для забезпечення конфіденційності вимог жертви або захисту постраждалого, який вижив. Форма, що використовується для SEA/SH, і форма щодо насильства або дискримінації, що стосуються SOGI, забезпечують конфіденційність, даючи максимальну інформацію для реєстрації.

- Яке джерело інформації? Як ви дізналися про інцидент?
- Чи є основні факти інциденту чіткими та беззаперечними, чи існують суперечливі версії?
- Якими були умови або обставини, за яких стався інцидент?
- Інцидент все ще триває чи його локалізовано?
- Чи йдеться про загибель людей або серйозну шкоду?
- Наскільки серйозним був інцидент? Як це вирішується? Як реагує МОЗ?
- Які додаткові подальші дії, якщо такі є, потрібні, і які пов'язані з цим терміни?
- Чи причетні до інциденту співробітники Банку?

Вимога до звіту буде визначена в ПЕСЗ Проєкту. Відповідно до вимог договорів, Виконавець повідомлятиме про інциденти ГВП – МОЗ забезпечить, щоб зобов'язання щодо звітування про дотримання вимог стандартів ESHS були включені до договорів на виконаня робіт та інших відповідних договорів. МОЗ відстежуватиме повідомлення про інциденти.

В. Класифікація (виконана командою Банку)

На підставі отриманої інформації команда Банку класифікує інцидент на основі декількох факторів, включаючи характер і масштаби інциденту, а також терміновість реагування.

С. Попереднє повідомлення позичальника

Позичальника необхідно попросити заповнити **Частину В** форми звітності про інцидент та повернути форму групі проєкту Банку/керівникові Проєкту протягом 24 годин.

Частина B: Має бути заповнена Позичальником протягом 24 годин

B1: Деталі інциденту			
Дата події: 7 жовтня 2023	**Час:** 03:30	**Дата повідомлення ГВП:**	**Дата, повідомлена Світовому банку:** 8 жовтня 2023
Повідомив ГВП:	**Повідомив Світовому банку**: ПІБ і посада особи, яка надана повідомлення	**Тип сповіщення**: електронною поштою	
Повна назва основного підрядника:		**Повна назва субпідрядника**:	

B2: **Тип інциденту (будь ласка, перевірте все, що застосовується)**[1]
Летальний випадок ☒ Травма з тимчасовою втратою працездатності ☒ Зняття з посади без застосування належних процедур ☐ Дитяча праця ☐ Акти насильства/протесту ☐ Спалахи хвороб ☐ Примусова праця ☐ Неочікуваний вплив на об'єкти культурної спадщини ☐ Неочікуваний вплив на ресурси біорізноманіття ☐ Інцидент, пов'язаний із забрудненням довкілля ☐ Прорив греблі ☐ Інше

[1]Див. Додаток 1 щодо визначень

B3: Опис/історія інциденту
I. Автомобіль марки Dacia потрапив у дорожньо-транспортну пригоду на ділянці 2,2 км 28+100 та 28+240 правосторонньої ланцюгової огорожі в коридорі 10.1. За інформацією, яку ми отримали, водій загинув, а один пасажир отримав серйозні травми. Жодних пошкоджень на огорожах після аварії виявлено не було. Розслідування за фактом аварії співробітниками дорожньої поліції тривають. Працівники підрядника не були присутні на місці на той час і жодним чином не потрапили в аварію. II. Умови аварії: дощова погода, невеликий поворот і, ймовірно, висока швидкість. Знаки були встановлені, дорога була в хорошому стані з встановленим придорожнім бар'єром. Роботи в районі інциденту не проводилися. III. ГВП очікує звіту поліції, щоб чітко прояснити основні факти інциденту та підтвердити, що вони є безальтернативними. IV. Це був одиничний інцидент, і його вдалося локалізувати.

V. Після виявлення аварії з поліцією, пожежною службою та службою медичної допомоги негайно встановлено зв'язок за національним номером екстреної допомоги.

B4: Заходи, вжиті для локалізації інциденту			
Короткий опис дій	**Відповідальна сторона**	**Очікувана дата**	**Статус**
Комунікація з бенефіціарами, менеджером проєкту та іншими зацікавленими сторонами шляхом електронних повідомлень та телефонних розмов	ГВП/Підрядник		Триває
Охорона праці в контексті безпеки дорожнього руху, навчання із використанням ящика інструментів безпеки	ГВП/Підрядник		Триває
Виконавець повідомив працівників, що буде негайно надіслано повідомлення компетентним органам у випадку, якщо в майбутньому нещасний випадок/інцидент станеться протягом робочого періоду. Підрядник негайно повідомить про надзвичайні ситуації, а також керівнику проєкту та роботодавцю.	Підрядник		Триває
Для інцидентів за участю підрядника: Чи були роботи призупинені (наприклад, відповідно до GCC8.9 Договору на виконання робіт)? ☐ Так; **Ні ☒X;** Торгове найменування Виконавця (якщо відрізняється від B1): Будь ласка, додайте копію інструкції про призупинення робіт.			

B5: Яка підтримка була надана постраждалим

Виявивши аварію, підрядник негайно зв'язався з поліцією, пожежною службою та швидкою допомогою за національним номером екстреної допомоги. ГВП очікує звіту від поліції, щоб з'ясувати подальші подробиці аварії.

D. Розслідування інцидентів

Банк проконсультує Позичальника щодо доцільності розслідування, щоб за допомогою розслідування встановити причини інциденту та вжити коригувальних дій для запобігання рецидивам.

Позичальник повинен якомога швидше розпочати та завершити розслідування, надати послідовний опис подій та оперативно засвоїти уроки. Розслідування може бути проведено кваліфікованим фахівцем підрядника або наглядової групи, та/або незалежним дослідником (наприклад, міжнародним або національним консультантом, який розбирається в предметі), який був уповноважений Позичальником. Банк може підтримати Позичальника, визначивши відповідних експертів або надавши типове ТЗ.

Нормативно-правова база країни може вимагати, щоб регуляторний орган (наприклад, поліція, OSHA, EPA) був поінформований про інцидент і провів окреме розслідування, щоб визначити, чи мало місце порушення закону або правил.

Звітування перед регуляторним органом та будь-яке подальше розслідування, яке може вимагатися згідно з національним законодавством чи нормативними актами, є окремим спеціальним процесом, який Позичальнику, можливо, доведеться застосувати до всіх типів інцидентів.

Висновки розслідування Позичальника повинні бути узагальнені в **Частині С** форми звіту про інцидент разом з переліком коригувальних дій, які необхідно вжити.

Оновлена форма звіту про інцидент (разом зі звітом про розслідування Позичальника, якщо це доречно) має бути запитана Банком, в ідеалі, протягом 10 днів після отримання Попереднього повідомлення Позичальника. Однак визнається, що особливо складні справи, включаючи справи, пов'язані з CEO/SH або дискримінацією, пов'язаною з Ініціативою з питань суксуальної орієнтації, гендерної ідентичночті та розвитку (SOGI), можуть зайняти більше часу для розслідування, оскільки вони можуть залежати від процедур розслідування роботодавців або розслідування спеціалістів.

Частина С: Заповнюється Позичальником (після розслідування)

С1: Результати розслідування
Будь ласка, замініть текст курсивом висновками, зазначивши, наприклад: *I. Де і коли стався інцидент,* *II. Хто був залучений і скільки людей/домогосподарств постраждало,* *III. Що сталося і які умови і дії вплинули на подію,* *IV. Які були очікувані робочі процедури і чи були вони дотримані,* *V. Чи вплинула організація або організація роботи на інцидент,* *VI. Чи була достатньою підготовка/компетентні особи для роботи, а також було необхідне та доступне відповідне обладнання,* **VII.** *Які були основні причини; були відсутні заходи контролю ризиків або будь-які збої системи,*

С2: Коригувальні дії за результатами розслідування, які необхідно здійснити (повністю відображені в Плані коригувальних		
Дія	**Відповідальна сторона**	**Очікувана дата**

Частина С (продовж.): Заповнюється Позичальником (після розслідування)

С3а: Інформація про летальний випадок/травму з тимчасовою втратою працездатності

Негайна смерть/травмування працівника або представника громадськості (будь ласка, перевірте все, що застосовується)[2]:

Потрапляння в об'єкти або між об'єктами ☐ 2. Ураження падаючими предметами ☐ 3. Наступити, вдаритись або бути враженим предметами ☐

4. Утоплення ☐ 5. Хімічний, біохімічний, матеріальний вплив ☐ 6. Падіння, сповзання, ковзання ☐ 7. Пожежа та вибух ☐

8. Ураження електричним струмом ☐ 9. Вбивство ☐ 10. Медична проблема ☐ 11. Самогубство ☐ 12. Інше ☐

Рух транспортних засобів: 13. Робочі поїздки із застосуванням проєктного транспорту ☐ 14. Робочі поїздки із застосуванням непроєктного транспорту ☒

15. Поїздки на роботу проєктним транспортом ☐ 16. Поїздки на роботу непроєктним транспортом ☐ 17. Автотранспортна пригода (лише представники громади) ☐

Ім'я	Вік/дата народження	Дата смерті/поранення	Стать	Національність	Причина загибелі/травм	Працівник (роботодавець)/громадськість

[2]Див. Додаток 2 щодо визначень

C3b: Типи фінансової підтримки/компенсації (повністю описано в шаблоні плану коригувальних дій) **1. Основний підрядник ☐ 2. Страхування підрядника ☐ 3. Компенсація працівнику/Національне страхування ☐** **4. Суд визначив судовий процес ☐ 5. Інше ☐ 6. Компенсація не потрібна ☐**			
Ім'я	**Тип компенсації**	**Сума (дол. США)**	**Відповідальна сторона**

C4: Додаткова хроніка подій

2. Визначення безпосередніх причин смерті/тілесних ушкоджень

1. **Потрапляння в об’єкти або між ними**: потрапляння в об'єкт; потрапляння між нерухомим об'єктом і рухомим об'єктом; потрапляння між рухомими об'єктами (крім предметів, що летять або падають).
2. **Ураження падаючими предметами:** зсуви та обвали (земля, скельні утворення, каміння, сніг тощо); обвалення (будівлі, стіни, риштування, драбини тощо); вражені падаючими предметами під час обробки; вражені падаючими предметами.
3. **Наступити, вдарились або були враженим предметами:** наступити на предмети; наштовхнулись на нерухомі об'єкти (крім ударів внаслідок попереднього падіння); наштовхнутись на рухомі об'єкти; бути враженим рухомими предметами (включаючи осколки і частинки, що летять), за винятком падаючих предметів.
4. **Утоплення**: дихальна недостатність внаслідок занурення у рідину та її потрапляння в дихальні шляхи.
5. **Хімічний, біохімічний, матеріальний вплив:** вплив або контакт зі шкідливими речовинами або випромінюваннями.
6. **Падіння, сповзання, ковзання:** падіння людей з висоти (наприклад, з дерев, будівель, риштувань, драбин тощо) і на глибину (наприклад, в колодязі, канави, котловани, ями тощо) або падіння людей на одному рівні.
7. **Пожежа та вибух:** вплив або ураження внаслідок пожежі чи вибухів.
8. **Ураження електричним струмом:** вплив або контакт з електричним струмом.
9. **Вбивство:** вбивство однієї людини іншою.
10. **Медична проблема:** тілесні розлади або хронічні захворювання.
11. **Самогубство:** акт або випадок добровільного та навмисного позбавлення власного життя.
12. **Інше:** будь-яка інша причина, яка призвела до загибелі або травмування працівників або представників громадськості.

Рух транспортних засобів

13. **Робочі поїздки із застосуванням проєктного транспортного засобу:** дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників проєкту, які використовують пов’язані з проєктом транспортні засоби, у робочий час під час оплачуваної роботи.
14. **Робочі поїздки із застосуванням непроєктного транспортного засобу:** дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників проєкту, які використовують не пов'язані з проєктом транспортні засоби, у робочий час під час оплачуваної роботи.
15. **Поїздки проєктними транспортними засобами:** дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників проєкту, які використовують проєктні транспортні засоби під час поїздок: (i) до основного або другорядного місця проживання працівника; ii) до місця, де працівник зазвичай приймає їжу; або (iii) місця, де він/вона зазвичай отримує винагороду.
16. **Поїздки непроєктними транспортними засобами:** дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників проєкту, які використовують

транспортні засоби під час поїздок: (i) до основного або другорядного місця проживання працівника; ii) до місця, де працівник зазвичай приймає їжу; або (iii) місця, де він/вона зазвичай отримує винагороду.

17. **Дорожньо-транспортна пригода (лише для представників громадськості):** дорожньо-транспортні пригоди за участю працівників/представників громади, які не є працівниками проєкту, під час подорожі з будь-якою метою.

Е. Складання плану коригувальних дій

Банк співпрацює з Позичальником в питаннях розробки Плану коригувальних дій (CAP/План), який описує заходи, необхідні для виконання коригувальних дій, перелічених у формі звіту про інцидент.

Шаблон Плану використовується для моніторингу прогресу. Відповідальна сторона зазначається у звязку з кожним захом із зазначенням дати завершення, щоб уможливити для Банку і Позичальника ефективний і дієвий моніторинг та звітування про стан кожної дії. Приклад Плану наведено нижче.

Позичальник/МОЗ несе відповідальність за виконання Плану коригувальних дій.

Шаблон плану коригувальних дій

Як загальне керівництво, План коригувальних дій має бути оформлений у вигляді зведеної таблиці, з додатковим супровідним текстом та інформацією для адекватного опису заходів та коригувальних дій для усунення негайних, основних та кореневих причин, визначених у звіті про розслідування.

Оскільки інформація про інцидент може вважатися упередженою, може стосуватися медичних станів/особистих проблем зі здоров'ям або може спричинити помсту (включаючи інформацію щодо SEA/SH та будь-які випадки дискримінації, пов'язані із SOGI), зібрана інформація про інцидент повинна розглядатися конфіденційно в умовах збереження конфіденційності при складанні Плану коригувальних дій.

Шаблон зведеної таблиці плану коригувальних дій (*із прикладом тексту курсивом*)

Дія (з форми звіту про інцидент)	**Заходи, які необхідно вжити**	**Відповідальна сторона**	**Дата завершення**	**Оновлення статусу**
Контроль швидкості руху будівельних машин	I. *Встановити дорожні знаки відповідно до стандарту (наприклад, Настанови з розмітки дорожнього руху 2021 року)* II. *Встановити регулятори швидкості та засоби GPS стеження у будівельних машинах* III. *Провести навчання водіїв щодо небезпеки перевищення швидкості* IV. *Щотижня контролювати індивідуальну продуктивність водія* V. *Огляд щотижневих звітів водіїв про ознаки перевищення швидкості* VI. *Оновити План організації дорожнього руху для затвердження інженера з нагляду*	I. *Підрядник* II. *Підрядник* III. *Інженер з нагляду* IV. *Підрядник* V. *Інженер з нагляду* VI. *Підрядник*	*Травень 5, 2023* *Травень 5, 2023* *Квітень 20, 2023* *Травень 30, 2023* *Травень 30, 2023* *3 червня, 2020.*	*Згідно з планом* *Затримка* *Завершено* *Поточний контроль* *Згідно з планом* *Згідно з планом*
Запровадити порядок дій у разі виявлення невибухлих боєприпасів	*Порядок дій у разі виявлення боєприпасів:* I. *Чинники ризику, такі як геофізичні характеристики районів земляних робіт та глибина земляних робіт, історія громадянської війни,* II. *Детальна письмова інформація та карти, які необхідно отримати від Позичальника/виконавця(ів) про*	*Порядок дій у разі виявлення боєприпасів визначає Виконавець за участю інженера з нагляду*	*Січень 23, 2020*	*Згідно з планом: перший проєкт на розгляді*

	минулі обстеження та операції з очищення території перед початком будівництва, III. *Ситуації, коли виїмка ґрунту здійснюється із застосуванням механізмів, а не вручну,* IV. *Як безпечно проводити виїмку вручну, якщо виїмка за допомогою механізмів неможлива (за участю Позичальника/виконавця(ів) та/або інших експертів з розмінування),* V. *Розробити адекватну програму навчання працівників.*			
Встановити дозвіл на копання	I. *Дозвіл на копання має бути розроблений до відновлення земляних робіт* II. *Дозвіл на копання підлягає затвердженню* III. *Навчання виконроба та керівників будівництва з питань дозволу на копання та вимог* IV. *Відобразити усі дозволи на копання в наступних двох щомісячних звітах*	I. *Підрядник* II. *Інженер з нагляду* III. *Підрядник* IV. *Підрядник*	Квітень 10, 2023 *Квітень 17, 2023* *Квітень 24, 2023* *Липень 31, 2023*	Завершено *Затримки* *Затримки* *Згідно з планом*
Виплата компенсації	a) Ім'я *i. Тип компенсації* *ii. Сума* *b) Ім'я* *iii. Тип компенсації* *iv. Сума*	*a) Відповідальна сторона* *b) Відповідальна сторона*	*a. [дата оплати]* *b. [дата оплати]*	*a. [Статус]* b. *b. [Статус]*